

កសិករ និង ធម្មជាតិ *Farmer and Nature*

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារ

មាតិកាអត្ថបទ

ទំព័រ

អារម្ភកថា.....	១
ជំពូកទី ១: បច្ចេកទេសសាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមស្រូវសាច់	
១.១. កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំងលើការលូតលាស់របស់ស្រូវ	២
១.២. ការស្រ្តីសរើសពូជ	២
ក. ពូជជ្រូកសំខាន់ៗនិងប្រភពពូជ.....	២
ខ. របៀបជ្រើសរើសកូនជ្រូកយកមកចិញ្ចឹម(ជ្រូកសាច់)	៤
១.៣. រុក្ខាស្រូវនិងរបៀបធ្វើរុក្ខា	៥
ក. ទ្រុងជ្រូក.....	៥
ខ. របៀបធ្វើទ្រុងជ្រូក.....	៦
១.៤. ស្នូកចំណីនិងស្នូកទឹក	៧
១.៥. ស្នូកចំណីនិងស្នូកទឹក	៧
ក. ចំណីផ្តល់ថាមពល	៨
ខ. ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន).....	៨
គ. ចំណីផ្តល់វីតាមីន.....	៨
ឃ. ចំណីផ្តល់សារធាតុរ៉ែ.....	៩
១.៦. របៀបលាយចំណីនិងផ្តល់ចំណី	៩
ក. របៀបលាយចំណី.....	៩
ខ. របៀបផ្តល់ចំណីដល់ជ្រូកសាច់.....	១១
១.៧. ទឹក	១២
១.៨. ការថែទាំនិងធ្វើអនាម័យ	១២
១.៩. ប្រការដែលត្រូវអនុវត្តដើម្បីចិញ្ចឹមស្រូវឱ្យបានផលខ្ពស់	១៣
ក. ពូជ.....	១៣
ខ. ទ្រុង.....	១៤
គ. ចំណីនិងទឹក	១៥
ឃ. របៀបចិញ្ចឹម.....	១៦
ង. ការថែទាំនិងធ្វើអនាម័យ	១៦
ច. ការពារជំងឺ.....	១៧

ជំពូកទី ២: បច្ចេកទេសសាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមស្រូវមេ

២.១. កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលលើការលូតលាស់របស់ស្រូវ	១៨
២.២. ការជ្រើសរើសពូជ	១៨
ក. ពូជជ្រូកសំខាន់ៗនិងប្រភពពូជ	១៨
ខ. របៀបជ្រើសរើសកូនជ្រូកទុកធ្វើមេពូជ	១៩
២.៣. របៀបលាយចំណីនិងផ្គត់ផ្គង់ចំណីស្រូវ	២០
ក. របៀបលាយចំណី	២០
ខ. របៀបផ្គត់ផ្គង់ចំណី	២១
☞ ការផ្គត់ផ្គង់ចំណីសំរាប់មេជ្រូកបំបៅកូន	២២
☞ ការផ្គត់ផ្គង់ចំណីដល់កូនជ្រូកនៅបៅដោះ	២២
☞ ការផ្គត់ផ្គង់ចំណីដល់កូនជ្រូកផ្តាច់ដោះ	២៤
២.៤. ទឹក	២៥
២.៥. សំបុកកូនស្រូវ	២៥
២.៦. ការបង្កាត់ពូជ	២៦
ក. ការសំគាល់មេជ្រូករកឈ្មោល	២៧
ខ. ការថែទាំមេជ្រូកឆើម	២៧
☞ ការសំគាល់មេជ្រូកឆើម	២៧
☞ ការថែទាំមេជ្រូកក្នុងរយៈពេលឆើម	២៨
☞ ការសំគាល់មេជ្រូកជិតកើតកូន	២៨
☞ ការជួយមេជ្រូកក្នុងពេលកើតកូន	២៩
២.៧. ជំងឺឆ្លាប់ជួបប្រទះចំពោះមេស្រូវ	៣១
ក. ជំងឺរលូតកូន	៣១
ខ. ជំងឺរលាកដោះ	៣១
គ. មេជ្រូកខ្វះទឹកដោះ	៣២

ជំពូកទី ៣: ជំងឺឆ្លាប់ជួបប្រទះក្នុងការចិញ្ចឹមស្រូវ

៣.១ ជំងឺស្រូវ	៣៤
៣.២. ជំងឺកូនស្រូវ	៣៤
ក. ជំងឺរាកកូនជ្រូក	៣៤
ខ. ជំងឺខ្វះជាតិដែក	៣៦

គ. ជំងឺតេតាណូស.....	៣៨
៣.៣ ជំងឺសំខាន់ៗដែលជួបប្រទះក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ	៣៩
ក. ជំងឺប៉េស្ត.....	៣៩
ខ. ជំងឺសាទឹក.....	៤០
គ. ជំងឺកញ្ជ្រើល.....	៤១
ឃ. ជំងឺអុតក្តាម.....	៤៣
ង. ជំងឺក្បួនលាមក.....	៤៤
ច. ជំងឺចុងអង្ករ.....	៤៥
ឆ. ជំងឺព្រួន.....	៤៥
ជ. ជំងឺអង្កែ.....	៤៦
ឈ. ជ្រូកអន់បាយ.....	៤៧
៣.២. ការការពារជំងឺ	៤៨

ជំពូកទី ៤: បទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងរបស់កសិករក្នុងការចិញ្ចឹម និងព្យាបាលសត្វ

៤.១. បទពិសោធន៍ព្យាបាលជំងឺអុតក្តាមលើសត្វជ្រូក.....	៥០
៤.២. វិធីព្យាបាលជំងឺកមរមាសលើសត្វជ្រូក.....	៥១
៤.៣. វិធីព្យាបាលជំងឺសត្វកង្វះឈាមនៅលើកូនជ្រូក.....	៥២
៤.៤. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមសត្វ.....	៥៣
៤.៥. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមសត្វជ្រូកមេ.....	៥៥
៤.៦. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមសត្វជ្រូកអាចបានផលច្រើន.....	៥៦
៤.៧. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមសត្វជ្រូកបានផលល្អ.....	៥៨
៤.៨. បទពិសោធន៍ផ្សំចំណីបំប៉នសំរាប់សត្វជ្រូក.....	៦១
៤.៩. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមសត្វជ្រូកអាចបានផល.....	៦២
ឧបសម្ព័ន្ធ	៦៤

អារម្ភកថា

ក្រៅពីការងារធ្វើស្រែចំការ កសិករកម្ពុជាភាគច្រើនចិញ្ចឹមសត្វដូចជា ជ្រូក គោ មាន់ ទា ដើម្បីបង្កើននូវកំរិត ជីវភាពគ្រួសាររបស់គាត់ ។

ដោយឡែកការចិញ្ចឹមជ្រូកច្រើនប្រព្រឹត្តទៅជាលក្ខណៈគ្រួសារទ្រង់ទ្រាយខ្នាតតូច និងចិញ្ចឹមជាយថាផល គឺ គាត់ចិញ្ចឹមតាមទំលាប់តាមដោយពុំគិតពីលក្ខណៈបច្ចេកទេសឡើយ គឺអាស្រ័យទៅលើជីវភាពគ្រួសារ ដើមទុន ។ល។ កសិករច្រើនប្រើចំណី ដែលគាត់អាចរកបាននៅតាមភូមិ ព្រោះក្នុងករណីនេះគាត់ចំណាយថវិកាអស់តិចបំផុត បើ ប្រៀបធៀបទៅនឹងចំណីដែលទិញគេតាមទីផ្សារ។ កសិករភាគច្រើនចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ ព្រោះគាត់យល់ថាវាងាយស្រួល ក្នុងការចិញ្ចឹម និងថែរក្សាជាងមេជ្រូក ដោយប្រើប្រាស់ទុនតិចជាង និងម្យ៉ាងទៀតជ្រូកសាច់គាត់រហ័សជឿនលឿន ដើម្បី យកប្រាក់ចំណូលសំរាប់ដោះស្រាយជីវភាពគ្រួសាររបស់គាត់ ។ មួយវិញទៀតការចិញ្ចឹមជ្រូកតែងជួបប្រទះនូវជំងឺ ដែល កើតឡើងនៅលើកូនជ្រូក និងមេជ្រូក ។ ដំណោះស្រាយរបស់កសិករក្នុងការព្យាបាលជ្រូក គឺអាស្រ័យទៅតាមលទ្ធភាព ដែលគាត់មានគឺគាត់ប្រើឱសថបូរាណ ឬទិញថ្នាំពីផ្សារជិតៗភូមិ ឬក៏ហៅបសុពេទ្យមកព្យាបាលសត្វរបស់គាត់ ។ ដោយ យោលទៅលើបញ្ហាទាំងនេះយើងបានរៀបចំចងក្រងសៀវភៅនេះឡើង ដើម្បីជំនួយដល់កសិករក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ឱ្យបានផលខ្ពស់ ។ សៀវភៅនេះចែកចេញជា ៤ ជំពូកធំៗ ដូចជាបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ ជ្រូកមេ ជំងឺ និងការ ព្យាបាលជ្រូក ។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សៀវភៅនេះអាចជាទុនមួយក្នុងការជួយកសិករក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកឱ្យបានផលខ្ពស់ ។ យើង ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ រាល់មតិយោបល់កែលម្អផ្សេងៗ ក្នុងន័យស្ថាបនាឱ្យសៀវភៅនេះ កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពសំរាប់ ប្រើប្រាស់ ។

ជំពូកទី១

បច្ចេកទេសសាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់

១.១. កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់ជ្រូក

កត្តាធម្មជាតិសំខាន់ៗដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់ជ្រូក

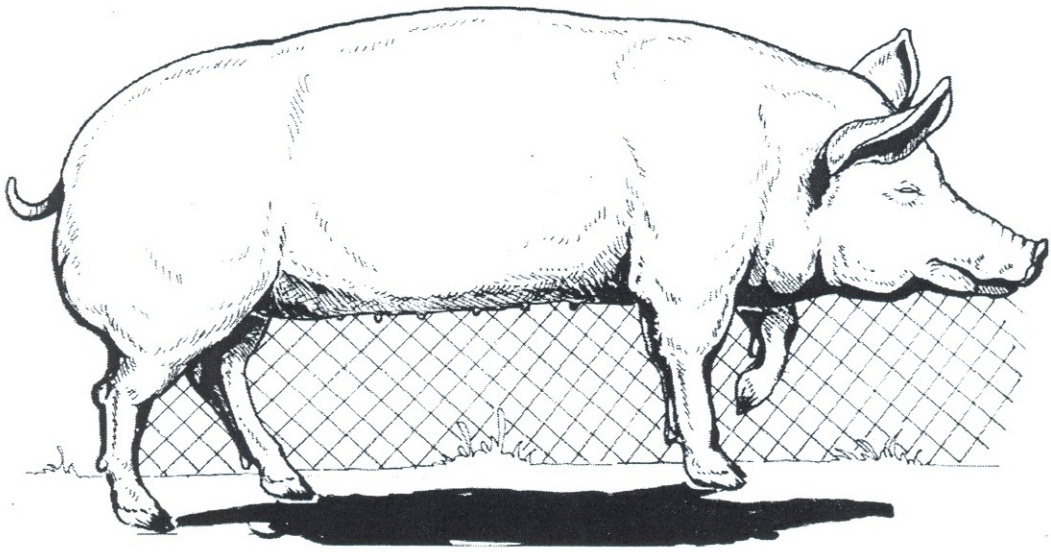
- ប្រភពពូជ
- ចំណី និងបច្ចេកទេសនៃការផ្តល់ចំណី
- របៀបចិញ្ចឹមនិងប្រភេទទ្រុង
- ទីតាំងរបស់ទ្រុង និងខ្យល់អាកាសក្នុងទ្រុង
- ប៉ារ៉ាស៊ីតនិងជំងឺផ្សេងៗ
- ការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យ ការការពារ និងព្យាបាលជំងឺ ។

១.២. ការជ្រើសរើសពូជ

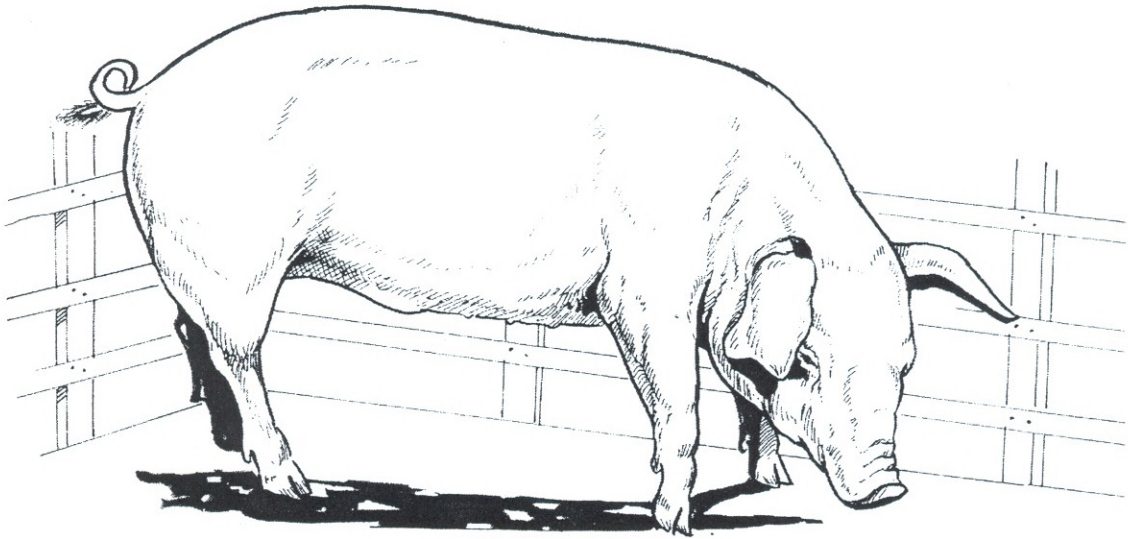
ក. ពូជជ្រូកសំខាន់ៗនិងប្រភពពូជ

ពូជជ្រូកដែលកសិករនិយមចិញ្ចឹមរួមមាន ពូជកណ្តុរ យ៉កសៀ ហៃណាំ ឡេនរ៉ុស ឌុយរ៉ុក និងកូនកាត់ ។ ពូជកណ្តុរគឺជាពូជក្នុងស្រុក មានការលូតលាស់យឺត ចិញ្ចឹមក្រចំ តែមិនរើសចំណី ធន់នឹងអាកាសធាតុ និងជំងឺ ។ ពូជយ៉កសៀ ហៃណាំ ឡេនរ៉ុស និងឌុយរ៉ុក ជាពូជនាំចូលពីបរទេសមានការលូតលាស់រហ័សជាងពូជក្នុងស្រុក ប៉ុន្តែមិនសូវធន់នឹងអាកាសធាតុ ងាយរងនូវជំងឺ និងច្រើនរើសចំណី ។ សំរាប់រយៈពេលចិញ្ចឹមស្មើគ្នា ជាទូទៅពូជជ្រូកនាំចូលលូតលាស់លឿនជាងពូជក្នុងស្រុក ។ ការទិញពូជជ្រូកតាមទីផ្សារ តាមកង់ ឬតាមម៉ូតូ យកមកចិញ្ចឹមជាការប្រថុយប្រថានខ្លាំងបើប្រៀបធៀបទៅនឹងពូជដែលគាត់រើសនៅតាមភូមិ ។ កូនជ្រូកដែលគេដឹកយកមកលក់ច្រើនជួបបញ្ហាយកល្អយើងគួរជ្រើសរើសពូជតាមភូមិមកចិញ្ចឹមទើបប្រសើរជាង ។

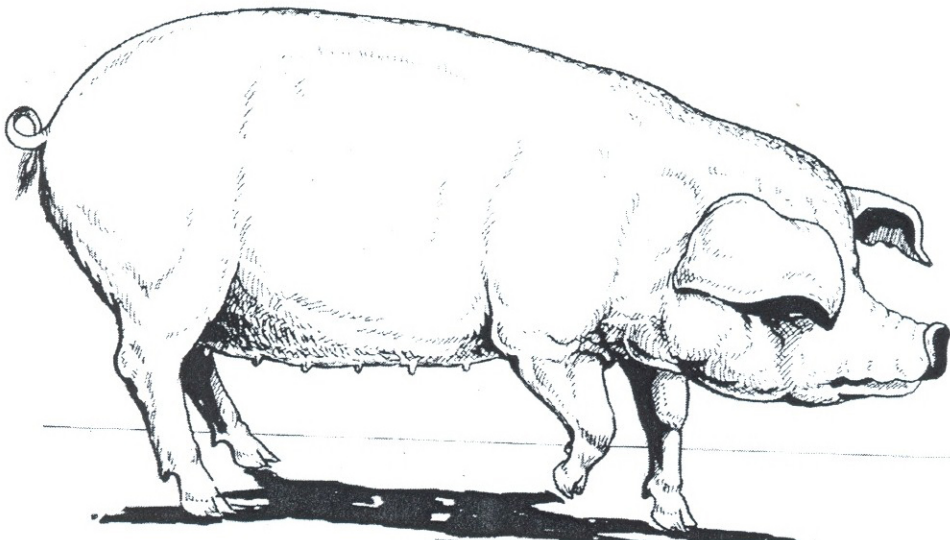

រូបភាពទី ១: ពូជយ៉កសៀវ

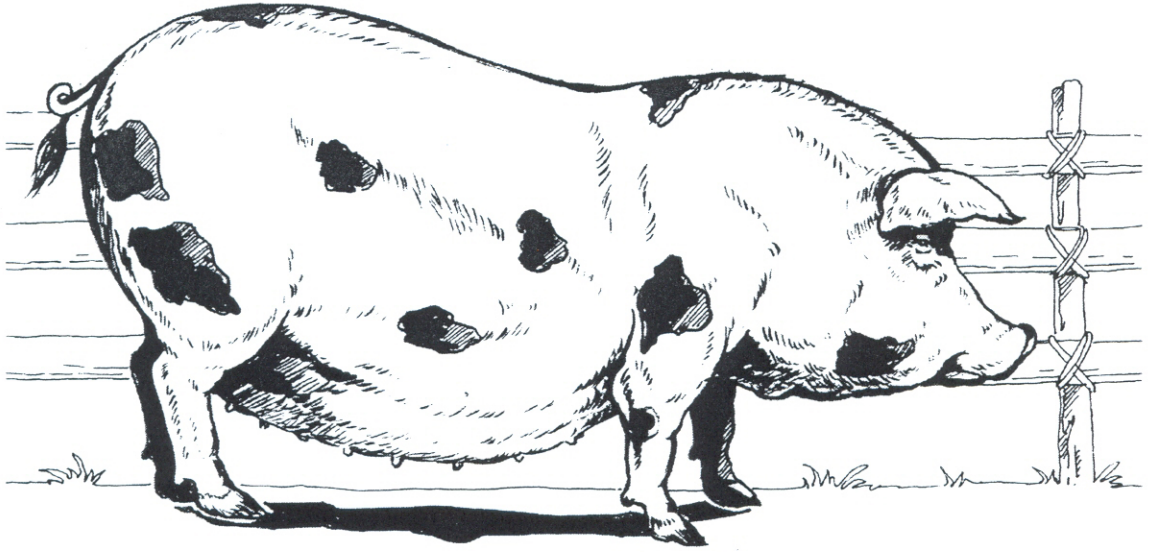

រូបភាពទី ២: ពូជឌុយវ៉ិក

រូបភាពទី ៣: ពូជឡេនវ៉ិស

រូបភាពទី ៤: ពូជអ៊ែណាំ

ខ. របៀបជ្រើសរើសកូនជ្រូកយកមកចិញ្ចឹម (ជ្រូកសាច់)

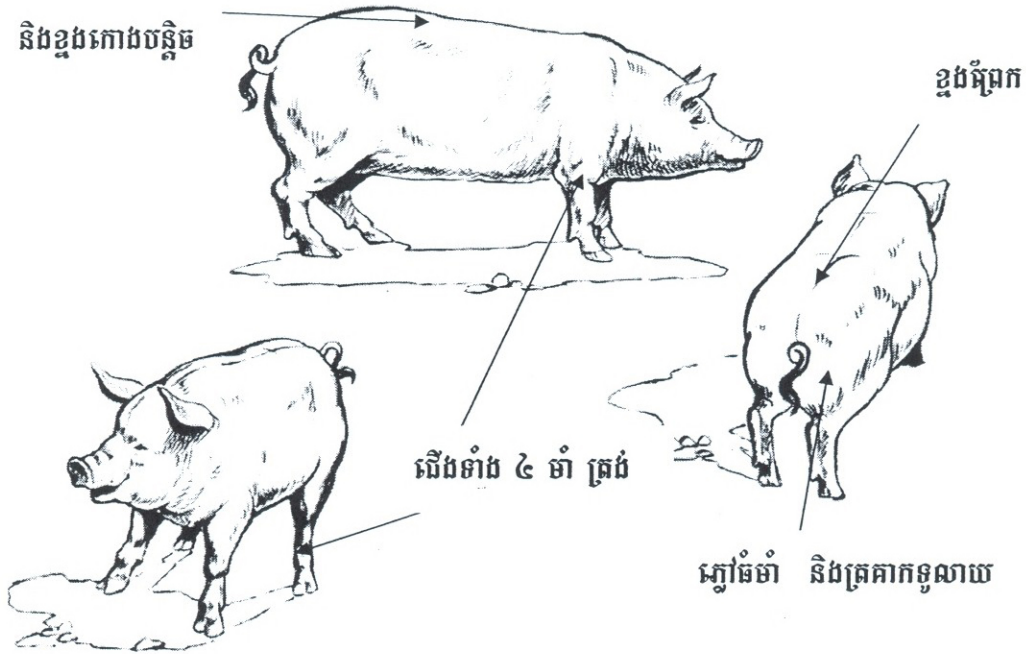
ពូជជាកត្តាមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់ធំធាត់របស់ជ្រូក និងរយៈពេលនៃការចិញ្ចឹម ។ ចំពោះពូជបរទេស ទាមទារនូវការចិញ្ចឹមឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស វាធំធាត់លឿនដោយចំណាយបរិមាណចំណីតិច ប៉ុន្តែត្រូវចំណាយថវិកាច្រើន ព្រោះជាទូទៅចំពោះពូជនេះគេច្រើនប្រើចំណីដែលមានលក់នៅលើទីផ្សារ ។ ដូនេះ សំរាប់បងប្អូនប្រជាកសិករយើងដែលចិញ្ចឹមជ្រូកលក្ខណៈគ្រួសារហើយមិនបានឱ្យចំណីត្រឹមត្រូវ និងថែទាំដិតដល់នោះ គួរចិញ្ចឹមពូជជ្រូកក្នុងស្រុកវិញ ព្រោះវាធំទៅនឹងជឿ ហើយស៊ីចំណីមិនសូវវើស ។

កូនជ្រូកដែលល្អសំរាប់ការចិញ្ចឹមយកសាច់មានលក្ខណៈដូចខាងក្រោម :

- មើលប្រវត្តិមេ មេស្លូត
- មានសុខភាពល្អ រហ័សរហួន កន្ទុយបក់ចុះឡើង ចូលចិត្តស៊ីចំណី
- ស្បែកស្តើង ហើយរលោងស្មើល្អ
- ស្មា និងទ្រូងធំទូលាយ ខ្នងធំវែង កវែង ខ្នងព្រែក ឬកោងបន្តិច
- ជើងទាំងបួនត្រង់ ភ្លៅធំមាំ ត្រគាកទូលាយ ថ្ពាល់ទាំងសងខាងធំស្មើ
- ផ្តាច់ដោះយ៉ាងតិចអាយុ ៤៥ ថ្ងៃ ។

មុននឹងជ្រើសរើសយកកូនជ្រូកមកចិញ្ចឹមត្រូវស្គាល់ពីប្រវត្តិមេមាឱ្យបានច្បាស់លាស់សិន ។ យកល្អអ្នកចិញ្ចឹមគួរទិញកូនជ្រូកពីអ្នកដែលចិញ្ចឹមមេជ្រូកដែលយើងស្គាល់ច្បាស់ ។ គួរជៀសវាងការទិញកូនជ្រូក ដែលដឹកតាមកង់ម៉ូតូយកមកចិញ្ចឹម ។

ខ្លួនធំដឹង និងខ្លួនកោងចន្លឹម

រូបភាពទី ៥: សក្ខណៈស្តុក្កងការជ្រើសរើសកូនជ្រូកយកមកចិញ្ចឹម

១.៣. ទ្រុឌទ្រោមនិងរបៀបធ្វើទ្រុឌ

ក. ទ្រុឌជ្រូក

សំភារៈដែលអាចរកបាននៅតាមភូមិសំរាប់យកមកធ្វើទ្រុឌមានដូចជា ឬស្សី ធាងត្នោត ក្តារបន្ទះ ឈើតូចៗ ។ ប្រជាកសិករអាចសង់ដំបូលអំពីឬស្សីប្រក់ស្លឹក ជញ្ជាំងយកល្អសង់អំពីឈើ ឬក្តារបន្ទះទើបមាំល្អ ។ ត្រូវសង់ទ្រុឌឱ្យមានលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្របដោយមានកំរាលឥដ្ឋ ឬចាក់ស៊ីម៉ង់ត៍ត្រូវធ្វើរាងជំរាលដែលងាយស្រួលបង្ហូរកាកសំណល់ទៅក្នុងរណ្តៅសំរាប់ធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ។

ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកដាក់ទ្រុឌត្រូវមានកន្លែងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់វា យកល្អទំហំទ្រុឌសំរាប់ជ្រូកសាច់ ១ ក្បាល គឺ ១.៥ ម៉ែត្រក្រឡា ។ យើងត្រូវមានស្នូកគ្រប់គ្រាន់ បើពុំនោះទេវានឹងជះឥទ្ធិពលអាក្រក់បណ្តាលឱ្យជ្រូក ដែលខ្សោយស៊ីចំណីពុំបានឆ្អែត ។

ចំនួនជ្រូកច្រើននៅក្នុងទ្រុឌអាចបណ្តាលឱ្យចង្អៀតពេក ធ្វើឱ្យបរិយាកាសក្នុងទ្រុឌមិនបានល្អហើយធ្វើឱ្យជ្រូកមានភាពមិនស្ងាត់ស្ងៀម ។

ចំពោះជ្រូកច្រើនដែលបញ្ចូលក្នុងក្រុមតែមួយអាចធ្វើឱ្យវាខាំគ្នា ជាពិសេសខាំកន្ទុយដែលអាចបណ្តាលឱ្យហូរឈាម ករណីនេះច្រើនកើតមានឡើងចំពោះជ្រូកក្នុងអាយុពី ១៥ ទៅ ២០ សប្តាហ៍ ។ ការខាំគ្នានេះអាចធ្វើឱ្យវា មានរបួសជាបន្តបន្ទាប់ធ្វើឱ្យជ្រូកស្រកទំងន់ និងអាចបណ្តាលឱ្យវាពិការផងដែរ ។ មូលហេតុនៃការខាំគ្នានេះអាច បណ្តាលមកពីបរិយាកាសអាប់អួរក្នុងទ្រុឌ ចំនួនជ្រូកច្រើន កន្លែងចង្អៀត និងអាចបណ្តាលមកពីពូជផងដែរ ។

វិធានការការពារ គឺត្រូវរៀបចំទ្រង់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ មានកន្លែង ឬទីធ្លាគ្រប់គ្រាន់ និងគេអាចចងឧបករណ៍ ផ្សេងៗ សំរាប់ជ្រកលេង ដូចជា កំប៉ុង ប្រអប់មូល ឈើ ឬច្រវាក់ ។ល។ ម្យ៉ាងទៀតគេអាចកាត់កន្ទុយកូនជ្រកតាំងពី វាទើបមានអាយុបានមួយថ្ងៃ ។

គុណសម្បត្តិនៃការចិញ្ចឹមជ្រកដាក់ទ្រង

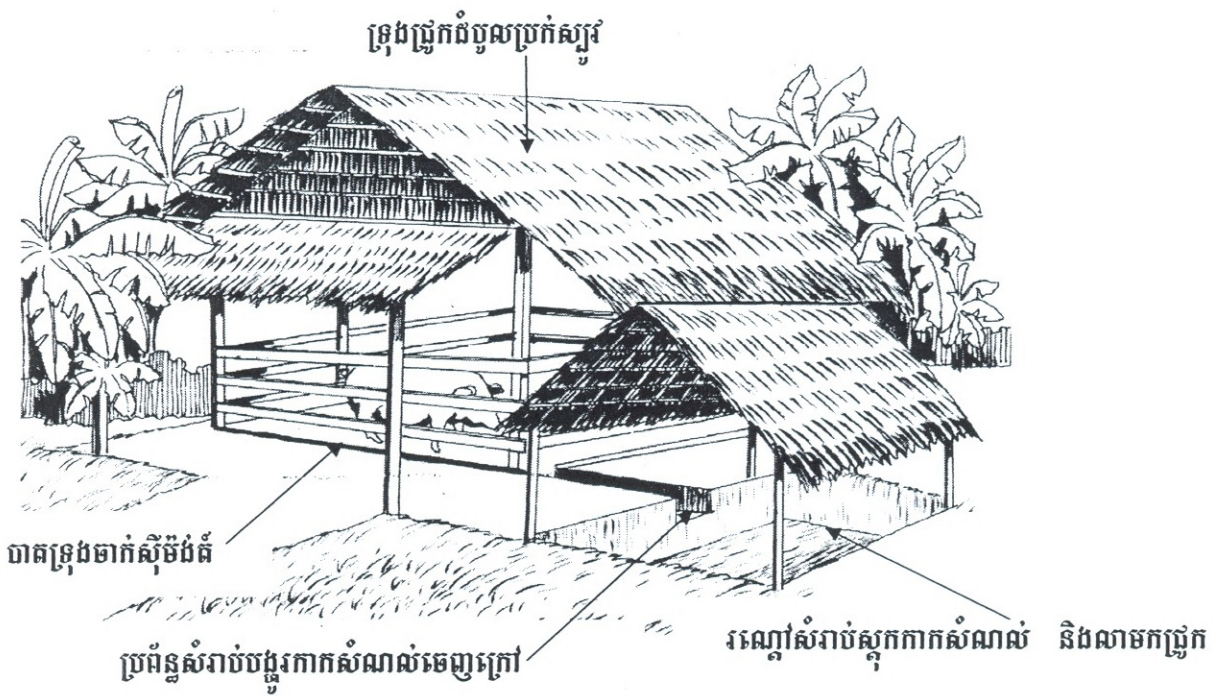
- ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង ត្រួតពិនិត្យ ថែរក្សាធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពល្អ និងបង្កើននូវអត្រាលូតលាស់
- អាចកាត់បន្ថយនូវគ្រោះថ្នាក់ និងជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ
- ងាយស្រួលក្នុងការប្រមូលកាកសំណល់ លាមក ទឹកនោម សំរាប់ធ្វើដឹកប៉ុស្ត
- អាចជួយកាត់បន្ថយនូវអត្រាងាប់នៅពេលជ្រកកើតកូន
- ងាយស្រួលក្នុងការតាមដានសុខភាពរបស់សត្វ
- ធ្វើឱ្យជៀសផុតពីការបំផ្លាញដំណាំនៅក្នុងភូមិ ។

កសិករត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រកដាក់ទ្រង

- បើខ្លះបច្ចេកទេសសមស្រប ខ្លះការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យពុំបានត្រឹមត្រូវ អាចបណ្តាលឱ្យជ្រកកើតជំងឺ និងប៉ារ៉ាស៊ីតផ្សេងៗ
- គួរចំណាយពេលក្នុងការរកចំណីឱ្យជ្រក ដូចជា រកបន្លែស្រស់បន្លែម្សៅមាន ត្រកូន ផ្លិ ចក.....
- បើផ្តល់ចំណីពុំបានគ្រប់គ្រាន់និងពុំមានគុណភាពល្អធ្វើឱ្យអត្រាលូតលាស់របស់ជ្រកមានសភាពយឺតយ៉ាវ ។

ខ. របៀបធ្វើទ្រងជ្រក

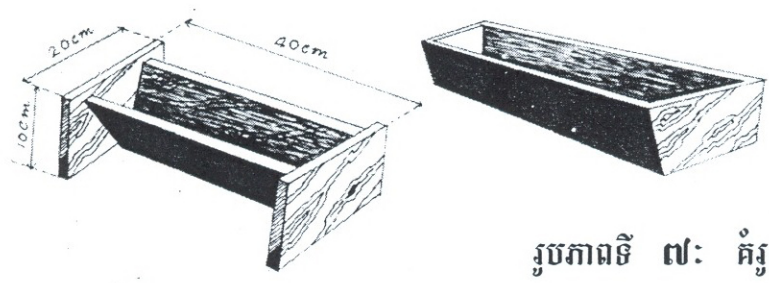
- គួរសង់ទ្រងលើទួលខ្ពស់ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការបង្ហូរកាកសំណល់ និងលាមកចេញក្រៅ
- ត្រូវដាំដើមឈើខ្លះជុំវិញទ្រងដើម្បីផ្តល់ជាម្លប់ ព្រោះទ្រងក្តៅពេកបណ្តាលឱ្យសត្វមិនសូវស៊ីចំណី និងអាចធ្វើឱ្យវាងាយឈឺ
- គួរដាក់កំរាលឥដ្ឋ ឬចាក់បេតុងកន្លែងដែលជ្រកដេក (ជាកត្តាមួយងាយស្រួលធ្វើអនាម័យ និងធ្វើឱ្យជ្រកមានសុខភាពល្អ
- ត្រូវសង់ទ្រងឱ្យមានខ្យល់ចេញចូលល្អ និងមានពន្លឺគ្រប់គ្រាន់
- ប្រើស្តូកទឹក និងស្តូកចំណី និងដាក់ទឹកស្អាតជាប្រចាំ
- ដំបូលអាចធ្វើពីឫស្សី ប្រក់ស្លឹកត្នោត ស្លឹកដូង ស្បូវ ឬសំភារៈផ្សេងទៀតដែលងាយរក
- ដំបូលអាចធ្វើសងខាង ឬម្ខាងតាមចំណង់ចំណូលចិត្ត
- គួរមានទីធ្លាគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ឱ្យជ្រកធ្វើចលនា ។

រូបភាពទី ៦: ទ្រុងប្រក់មាក់ស៊ីម៉ង់ត៍ពីក្រោម និងប្រក់ជំបូលស្បូវ

១.៤. ស្នូកចំណីនិងស្នូកទឹក

ស្នូកទឹក និងចំណីសំរាប់ប្រក់ត្រូវតែរលោង ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការសំអាត និងមិនជាប់នូវកាកសំណល់ ឬចំណី ។ អ្នកអាចធ្វើស្នូកចំណី ស្នូកទឹក អំពីសំភារៈដែលងាយរកបាននៅក្នុងភូមិ ដូចជា សំបកកង់ឡានចោល ស្នូកឈើ កាធុន ។ល។

រូបភាពទី ៧: គំរូស្នូកចំណី

១.៥. ចំណី

ក្នុងការចិញ្ចឹមប្រក់ជាលក្ខណៈគ្រួសារនៅកម្ពុជា យើងផ្តោតទៅលើចំណីដែលប្រជាពលរដ្ឋអាចរកបាននៅតាមភូមិ ដូចជា កន្ទក់ កាកសំណល់ផ្ទះបាយ បន្លែបៃតង (ត្រកួន ដើមចេក ចក ស្លឹកកន្ទុំចេត ផ្លែ ស្លឹកដំឡូង ។ល។) និងបាយស្រា ។

អ្នកអាចរកចំណីណាដែលងាយមានស្រាប់នៅក្នុងតំបន់ដែលអ្នករស់នៅ ដើម្បីជៀសវាងការចំណាយខ្ពស់ក្នុងពេលចិញ្ចឹម ដែលនាំឱ្យមិនចំណេញ ។ យើងអាចចែកប្រភេទចំណីជា ៤ ក្រុម គឺប្រភេទចំណីផ្តល់ថាមពល (ប្រភពកាបូនអ៊ីដ្រាត និងជាតិខ្លាញ់) ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) ចំណីផ្តល់វីតាមីន និងចំណីផ្តល់ជាតិសាច់សំរាប់ការ

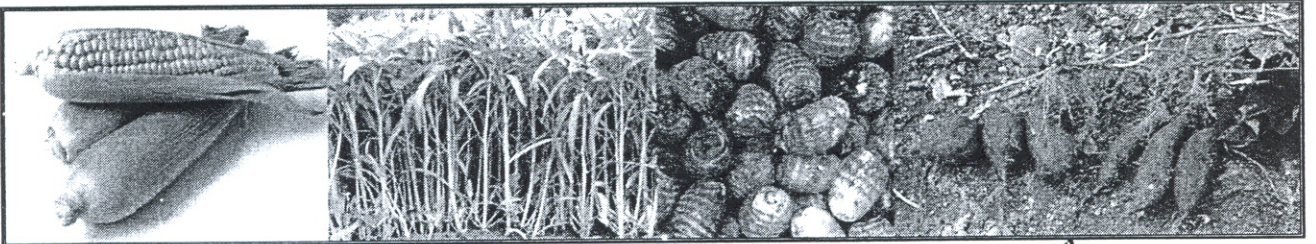

លូតលាស់របស់ឆ្កែង (ចំណីផ្តល់សារធាតុរ៉ែ) ។ ចំពោះចំណីដែលផ្តល់ជាតិទឹកច្រើនមានដូចជា ដើមចេក សំបកផ្លែឪឡឹក ស្លឹកដឡូងជា ។ល។

ក. ចំណីផ្តល់ថាមពល

ថាមពល គឺចាំបាច់ក្នុងការទ្រទ្រង់គ្រប់សកម្មភាពនៅក្នុងខ្លួន ដូចជា រក្សាកំដៅក្នុងខ្លួន ការលូតលាស់ ធំធាត់ ផលិតកូន និងទឹកដោះ ។

ចំណីដែលផ្តល់ ហើយកសិករអាចរកបាននៅក្នុងភូមិដូចជា អង្ករ កន្ទក់ ពោត ធូញជាតិ ដឡូងជា (ដើម ស្លឹក មើម) ត្រាវ កាកដូង ខ្លាញ់ ព្រលិត ត្រកូន ផ្លែឈើ ចក ច្រាច់ និងបន្លែបៃតងផ្សេងៗទៀត ពពុះស្ករត្នោត ។ល។

ពោត

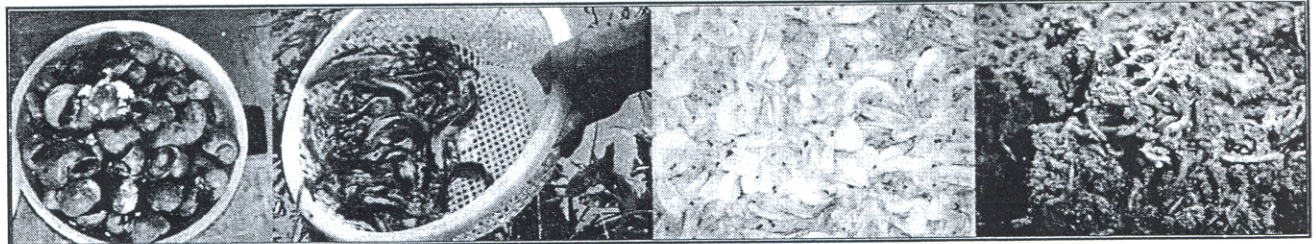
ត្រកូន

ត្រាវ

ដឡូងជា

ខ. ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ ឬ ប្រូតេអ៊ីន

ចំណីប្រភេទនេះជាចំណី ដែលជួយដល់ការរីកលូតលាស់ និងការសាងសង់រាងកាយ (ជាលិកាសាច់ និងសាច់ ដុំ) ។ ចំណីដែលផ្តល់ជាតិសាច់បានមកពីរុក្ខជាតិរួមមាន បាយស្រា កន្ទំថេត សណ្តែក (កាកសណ្តែក សណ្តែក អង្រែ ម្សៅសណ្តែកសៀង ម្សៅសណ្តែកដី) កន្ទក់ និងដូងកោស (ពុំទាន់យកខ្លឹម) ។ល។ ប្រភពប្រូតេអ៊ីន បានមកពីសត្វ មានដូចជា ត្រី ត្រីក្រៀម ម្សៅត្រី ឬកាកសំណល់ត្រី កំពឹស ខ្យង ខ្មៅ ជន្លេន សត្វល្អិត ដង្កូវ ក្តាម ។ល។

ខ្យង

ត្រី

កំពឹស

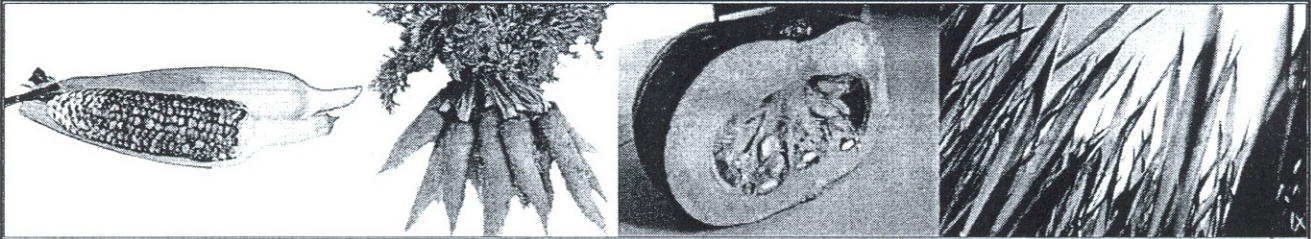
ជន្លេន

គ. ចំណីផ្តល់វីតាមីន

វីតាមីនមានចំនួនតិចនៅក្នុងចំណី ក៏ប៉ុន្តែវាមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពល្អ និងលូត លាស់រហ័ស ។ មុខងាររបស់សារពាង្គកាយ ការលូតលាស់ និងការបន្តពូជ ត្រូវការវីតាមីនជាចាំបាច់ ។

ចំណីដែលផ្តល់វីតាមីនដូចជា សំបកផ្លែឈើ ផ្លែឈើស្រស់ បន្លែបៃតង ស្លៅ ពោតក្រហម ការ៉ុត ។ល។ វីតាមីនបេ (B complex) មាននៅក្នុងចំណីបៃតង និងធុញជាតិ វីតាមីនបេដូ (B 12)មាននៅក្នុង ផលិតផលសាច់ និងត្រី ។ ជាញឹកញាប់គេច្រើនជួបប្រទះកង្វះវីតាមីនអា (A) បេកំប្លិច (B Complex) និងបេដូ (B12) នៅក្នុងរបបចំណីរបស់ជ្រូក ។ វីតាមីនអា (A) មាននៅក្នុងចំណីបៃតង និងលឿង ដូចជាស្លៅ ពោតក្រហម ការ៉ុត ស្លៅ ។ល។ ស្លៅ ដែលមានគុណភាពល្អផ្តល់នូវវីតាមីនបានល្អប្រសើរ ហើយនេះជាការផ្តល់វីតាមីនតាមបែបសាមញ្ញ និងចំណាយថវិកាតិច ។

ពោតក្រហម

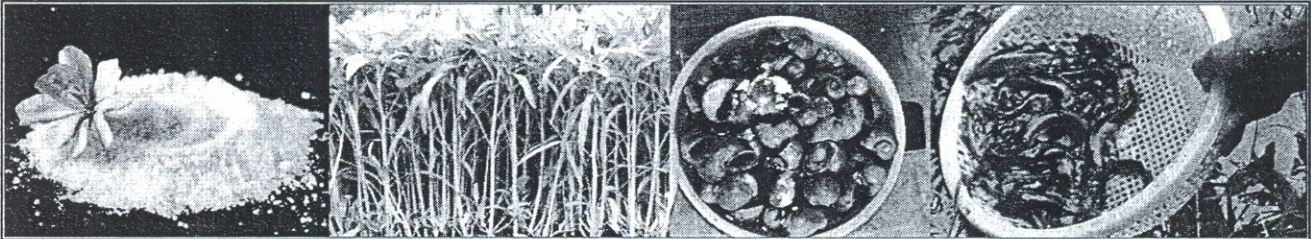
ការ៉ុត

ស្លៅ

ស្លៅ

ឃ. ចំណីផ្តល់សារធាតុរ៉ែ

ចំណីដែលផ្តល់សារធាតុរ៉ែមានដូចជា ម្សៅឆ្អឹង ម្សៅសំបកខ្យងខ្មៅ ត្រី អំបិល ត្រកូន ។ល។ សារធាតុរ៉ែមានសារៈសំខាន់បំផុតសំរាប់ការលូតលាស់របស់ឆ្អឹង និងរាងកាយ (ជាលិកា) ក្រៅពីនេះមានសារៈសំខាន់សំរាប់ជួយដល់មុខងាររបស់សារធាតុរ៉ែកាយ ។ សារធាតុរ៉ែដែលចាំបាច់ត្រូវមានក្នុងចំណីជ្រូក ដូចជា កាល់ស្យូម (Calcium) ផូស្វ័រ (Phosphorus) សូដ្យូម(Sodium) ដែក(iron) អ៊ីយ៉ូត (Iodine) ។ល។

អំបិល

ត្រកូន

ខ្យង

ត្រី

១.៦. របៀបលាយចំណីនិងផ្គត់ផ្គង់ចំណី

ក. របៀបលាយចំណី

ក្នុងការលាយចំណី យើងជ្រើសរើសយកប្រភេទចំណីដែលប្រជាកសិករអាចរកបាននៅតាមភូមិរបស់គាត់ ឬជាចំណីដែលកសិករងាយរក និងចំណាយអស់តិច ។ អ្នកគួរលាយចំណីជ្រូកឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ធានាទាំង គុណភាព និងបរិមាណចាំបាច់សំរាប់ការធំធាត់របស់ជ្រូក ជាពិសេសត្រូវផ្សំប្រភេទចំណីទាំង៤ ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

តារាងទី ១ : របៀបផ្សំចំណីសំរាប់កូនជ្រូកនិងជ្រូកសាច់

ប្រភេទចំណី (គិតជាគីឡូក្រាម លាយក្នុង ៥គីឡូក្រាមចំណី)	កូនជ្រូក/ក្បាល	ជ្រូកជំទង់/ក្បាល	ជ្រូកសាច់/ក្បាល
- កន្ទក់	១.០ គីឡូក្រាម	១.០ គីឡូក្រាម	២.០ គីឡូក្រាម
- ពោត (កិន)	១.៣	១.០	១.០
- សណ្តែក (សៀង...) ឬ កាកសណ្តែក	១.៥	១.៥	០.៨
- ត្រី កាកសំណល់ត្រី ឬមេរៀត្រី	១.០	១.២	០.៨
- កាកដូង	-	០.២	០.២
- ជាតិផ្អែម ឬទឹកស្ករ	០.១	០.១	០.១
- សំបកខ្យង ខ្មៅ កំពឹស	០.១	០.១	០.១
- អំបិល ។ល ។	០.០២៥ គីឡូក្រាម	០.០២៥ គីឡូក្រាម	០.០២៥ គីឡូក្រាម

ចំណាំ: អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន ចក កន្ទំថេត ផ្លិ ។ល ។

តារាងទី ២ : របៀបផ្សំចំណីសំរាប់ជ្រូកជំទង់និងជ្រូកសាច់

ប្រភេទចំណី (គិតជាគីឡូក្រាម លាយក្នុង ៥គីឡូក្រាមចំណី)	អតិបរិមាក្នុងការផ្សំ	
	ទំងន់ជ្រូក២០-៥០ គ.ក្រ/ក្បាល	ទំងន់ជ្រូក ៥០-១១៥ គ.ក្រ/ក្បាល
- បាយ	០.៥ គីឡូក្រាម	០.៥ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់ ឬពោត	១.០ គីឡូក្រាម	២.០ គីឡូក្រាម
- សណ្តែក(សណ្តែកសៀង...)	១.៥ គីឡូក្រាម-ច្រើន	១.០ គីឡូក្រាម
-ត្រី ឬមេរៀត្រី កំពឹស ក្តាម....	១.៥ គីឡូក្រាម-ច្រើន	១.០ គីឡូក្រាម
- សំបកខ្យងខ្មៅ	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម
- អាហារជាតិស្ករ ^១	០.៤ គីឡូក្រាម	០.៥ គីឡូក្រាម

ចំណាំ: អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន ចក កន្ទំថេត ផ្លិ ។ល ។

^១ បានមកពីការផលិតស្ករត្នោត (ពពុះស្ករត្នោត) ឬបានមកពីការកែច្នៃទឹកអំពៅ

តារាងទី ៣ : របៀបផ្តល់ចំណីសំរាប់កូនជ្រូកនិងជ្រូកសាច់

ប្រភេទចំណី (គិតជាគីឡូក្រាម) លាយក្នុង ៥គីឡូក្រាមចំណី	១.៥ខែ - ២.៥ខែ / ក្បាល	២.៥ខែ - ៧.៥ខែ / ក្បាល
- ចុងអង្ករ ឬកំទេចពោត	១ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់	១ គីឡូក្រាម	២ គីឡូក្រាម
- ម្សៅត្រី ឬត្រី (កូនត្រី, កាកសំណល់ត្រី)	១.៥ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- សណ្តែកសៀង ឬសណ្តែកបាយ	១.៥ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- អំបិល	០.១ គីឡូក្រាម	០.០២៥ គីឡូក្រាម
- ខ្យងខ្មៅ កំពឹស	០.២៥ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម

ចំណាំ : អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន កន្ទំថេត ផ្លែ ។ ល។ អំបិលពី ៦ ទៅ ៩ ភាគរយ ក្នុងរបបចំណីបណ្តាលឱ្យជ្រូកពុល ជាពិសេសច្រើនជួបប្រទះ ញឹកញាប់ចំពោះការផ្តល់ទឹកមិនបានគ្រប់គ្រាន់ ។ អំបិល ០.៥ ទៅ ២ ក្រាមក្នុងមួយគីឡូក្រាមចំណីធ្វើឱ្យជ្រូកពុលងាប់ ។ ដូច្នេះជ្រូកជាសត្វងាយរងនូវការពុលពីអំបិល ។

ខ. របៀបផ្តល់ចំណីជ្រូកសាច់

គេត្រូវផ្តល់ចំណី ឱ្យជ្រូកជារៀងរាល់ថ្ងៃ និងទៀងទាត់ពេលវេលា ដោយប្រើស្នូកចំណីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ការដាក់ចំណីក្នុងស្នូកឱ្យជ្រូកស៊ី ជាកត្តាមួយមិនខ្លះខ្លាយចំណី និងអាចធានាបាននូវសុខភាពរបស់ជ្រូកទៀតផង ។ ការដែលឱ្យជ្រូកដើរឈ្នួសរកចំណីពាសវាលពាសកាលជាកត្តាមួយដែលធ្វើឱ្យជ្រូកងាយចំលងជំងឺ និងប៉ារ៉ាស៊ីតផ្សេងៗ ឬអាចបណ្តាលឱ្យជ្រូកឈឺងាប់ទៀតផង ។

ការផ្តល់ចំណីសំរាប់ជ្រូកសាច់ ក្នុង ១ថ្ងៃ:

- ជ្រូកទំងន់ពី ៣៥ ទៅ ៦០ គីឡូក្រាម ផ្តល់ចំណី ២.២០ គីឡូក្រាម
- ជ្រូកទំងន់ពី ៦០ ទៅ ១០០ គីឡូក្រាម ឱ្យចំណី ២. ៣០ គីឡូក្រាម ។

ការឡើងទំងន់ និងលូតលាស់ឆាប់រហ័សរបស់ជ្រូកធ្វើឱ្យប្រជាកសិករចំណេញរយៈពេលចិញ្ចឹម ។ ការផ្តល់ចំណី ឱ្យបានដិតដល់ និងចំណីដែលមានគុណភាពល្អជាកត្តាមួយធ្វើឱ្យសំរេចគោលបំណងនេះ ។ ចំណីដ៏សំខាន់សំរាប់ការ ចិញ្ចឹមជ្រូកយកសាច់ ពិសេសគឺចំណីដែលសំបូរជាតិប្រូតេអ៊ីន (ជាតិសាច់) និងចំណីដែលផ្តល់ថាមពល ។ គេអាចលាយចំណីថាមពលដែលបានមកពីផលិតផលស្រូវ (បាយ កន្ទក់) ជាមួយចំណីជាតិសាច់ដូចជា ត្រី ម្សៅត្រី សណ្តែក ម្សៅទឹកដោះ កន្ទំថេត បាយស្រា កំពឹស ខ្យង ខ្មៅ ជំនួន សត្វល្អិត ក្តាម ។ល។

ចំពោះជ្រូកសាច់ ត្រូវផ្តល់ចំណីពី ២ ទៅ ៣ ដង ក្នុងមួយថ្ងៃឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងទាត់ពេលវេលា ។ គួរប្រើស្នូកចំណីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងដាក់ឱ្យជ្រូកស៊ីនៅពេលដំណាលគ្នា ។ ការដាក់ឱ្យវាស៊ីដំណាលគ្នាជាប្រយោជន៍

មួយដើម្បីកុំឱ្យវាដណ្តើមគ្នាស៊ី និងជៀសវាងនូវគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ ដែលអាចបណ្តាលឱ្យជ្រូកមានរបួស ។ ម្យ៉ាងទៀត ជាប្រយោជន៍ធ្វើឱ្យវាប្រឹងស៊ីចំណីដោយស្ងប់ស្ងៀម ។

កាកសំណល់ផ្ទះបាយត្រូវតែចម្អិនសិន មុននឹងផ្តល់ឱ្យជ្រូកស៊ី ជាពិសេសសំរាប់ជ្រូកចាប់ពី ៤០ ទៅ ៨០ គីឡូក្រាម ។ ជ្រូកដែលមានទំងន់ក្រោមនេះ គួរតែកុំឱ្យវាស៊ី ព្រោះវាអាចបណ្តាលឱ្យមានជំងឺរាក ។ គេអាចប្រើពោត ជាចំណីដែលផ្តល់ថាមពលដល់ជ្រូកសាច់ផងដែរ ដោយក្នុងនោះគេត្រូវលាយពោតឱ្យបានច្រើនបំផុតត្រឹម ៥០ ភាគរយ នៃចំណីដែលជ្រូកត្រូវស៊ីសរុប ។ ក្រៅពីនេះអ្នកអាចផ្តល់បន្លែស្រស់បន្លែមរហូតដល់ ៥០ ភាគរយនៃរបបចំណីដែលឱ្យ ជ្រូកស៊ី ដូចជា ត្រកូន ផ្លែ ស្លឹកកន្ទំថេត ចក ស្លឹកដំឡូងជា ... ។

១.៧. ទឹក

ទឹកជាកត្តាចាំបាច់បំផុតសំរាប់ជ្រូក ។ ប៉ុន្តែក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារនៅកម្ពុជា គេពុំសូវយកចិត្ត ទុកដាក់ឡើយ ។ ការខ្វះទឹកស្អាតជាកត្តាចំបងមួយធ្វើឱ្យការលូតលាស់របស់ជ្រូកមានកំរិតទាប ពិសេសនៅតំបន់ក្តៅ ។ តំរូវការទឹកអាស្រ័យទៅតាមអាយុជ្រូក ប្រភេទចំណី និងសីតុណ្ហភាពតំបន់ ។ ប្រភពទឹកស្អាតមានសារៈសំខាន់ ធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពល្អ ។ ត្រូវផ្តល់ទឹកស្អាតក្នុងស្លឹក ទឹកស្អាតដាច់ដោយឡែកដល់ជ្រូកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងគ្រប់ ពេលវេលា ។ បើអាចធ្វើទៅបានយើងអាចសង់ក្បាលរូប៊ីណេក្នុងទ្រុងឱ្យវាផឹកដោយខ្លួនឯង ។

តារាងទី ៤ : បរិមាណទឹកដែលជ្រូកត្រូវការប្រចាំថ្ងៃ

ជ្រូកទំងន់	តំរូវការទឹកក្នុង១ថ្ងៃ
២៥ គីឡូក្រាម	៤ លីត្រ
៥០ គីឡូក្រាម	៦ លីត្រ
៦៥ គីឡូក្រាម	៨ លីត្រ
១០០ គីឡូក្រាម	១០ លីត្រ
១២០ គីឡូក្រាម	១២ លីត្រ

១.៨. ការថែទាំនិងធ្វើអនាម័យ

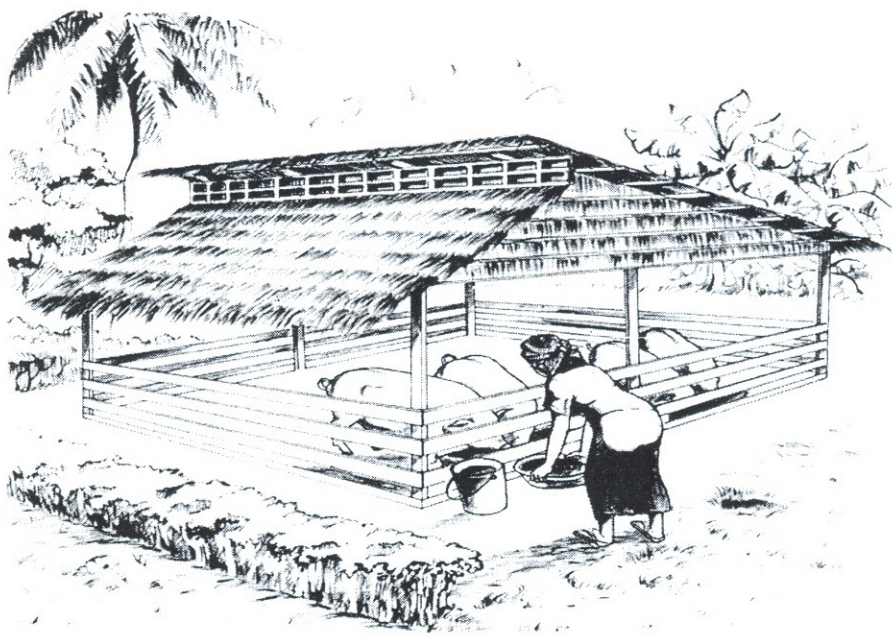
ការធ្វើអនាម័យគឺជាកត្តាព្រឹក្សាចំបងក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ។ គំនិតខ្លះយល់ថា ពិចម្ភជាតិជ្រូកគឺជាសត្វក្រខ្លក់ ចូលចិត្តដេកត្រាំភក់ ទ្រុឌក្រខ្លក់ ។ នេះគឺជាការយល់ខុសមួយព្រោះវាឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុខភាព និងការលូតលាស់ របស់សត្វ ។

ការដែលពុំបានដុសលាងជ្រូក និងសំអាតទ្រុងអោយបានទៀងទាត់ជាកត្តាមួយងាយស្រួលធ្វើឱ្យជ្រូកកើតនូវ ជំងឺលើស្បែកដូចជា រមាស់ ឃ្នង់ និងមានចៃជាដើម ។ ការដុសលាងស្លឹកចំណីពុំបានដិតដល់ជាហេតុធ្វើឱ្យចំណីផ្ទុម

ជាប់នឹងស្នូកធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុខភាពរបស់សត្វ ។ អ្នកគួរប្រើស្នូកទឹកដាច់ដោយឡែក និងដាក់ទឹកស្អាតឱ្យជ្រកក៏ កជា ប្រចារណ៍សង្រ្គោះការឱ្យជ្រកក៏ កទឹក ៨ ក ត្រពាង ជាប្រភពចម្បងជងវិវាស៊ីតេង ។

ចំណុចសំខាន់ៗក្នុងការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រក :

- ទ្រុងជ្រកត្រូវស្អាត ស្អាត មានខ្យល់អាកាសចេញចូល និងស្ងប់ស្ងាត់
- ទ្រុងសើមក្រខ្វក់ជាហេតុធ្វើឱ្យជ្រកងាយកើតជងវិវាស៊ីតេង ។
- ឧសណ៍ រាសកើបលាមក លាងសម្អាតទ្រុងយ៉ាងតិចក្នុង១ ថ្ងៃ ម្តង
- ដុសលាងជ្រកឱ្យ រាសទេងទាត់ជាកត្តាមួយបង្កើនសុខភាពសត្វ និងអាចកាត់បន្ថយជងវិវាស៊ីតេង ។
- លាងសម្អាតស្នូកទឹក ស្នូកចណីឱ្យ រាសទេងទាត់
- ដាក់ទឹកស្អាតនៅក្នុងស្នូកជាប្រចារណ៍សង្រ្គោះ
- ពេលមានជ្រកឈឺត្រូវប្រញាប់ប្រញាល់បំបែកចេញពីហ្វូង ។

រូបភាពទី ៨: ការថែទាំជ្រក និងធ្វើអនាម័យបានល្អ

១.៩. ប្រការដែលត្រូវអនុវត្តដើម្បីចិញ្ចឹមជ្រកឱ្យបានល្អខ្ពស់

កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលក់លាស់របស់ជ្រករួមមាន ពេល ទ្រុង ចណី និងទឹក របេសចិញ្ចឹម ការរែ ទា និងធ្វើអនាម័យ ការការពារ និងព្យា រាស ។

ក. ពូជ

ត្រូវជ្រើសរើសពជឱ្យ រាសត្រឹមត្រូវដោយពិនិត្យមេនិង ឱ្យ រាសច្បាស់លាស់ ។ កន្លែងដែលលក់សំរាប់ការចិញ្ចឹម យកសាច់មានលក្ខណៈដូចខាងក្រោម :

- មានសុខភាពល្អ រហ័សរហួន កន្ទុយបក់ចុះឡើងចូលចិត្តស៊ីចំណី
- ស្បែកស្មើ ហើយរលោងស្មើល្អ
- ស្មា និងទ្រូងធំទូលាយ ខ្លួនធំវែង ខ្នងព្រែក ឬកោងបន្តិច
- ជើងទាំងបួនត្រង់ ភ្លៅធំមាំ ត្រគាកទូលាយ ថ្ពាល់ទាំងសងខាងធំស្មើ
- ផ្តាច់ដោះយ៉ាងតិច អាយុ ៤៥ថ្ងៃ ។

ទំលាប់ប្រឆាកសិករ	ការវែកសំអ
<p>- កសិករជាច្រើនពុំបានជ្រើសរើសកូនជ្រូកដូចលក្ខណៈខាងលើឡើយ</p> <p>- ទិញជ្រូកយកមកចិញ្ចឹមដោយពុំដឹងពីប្រភពច្បាស់លាស់ ហើយមានកសិករជាច្រើនទិញជ្រូកដែលដឹកតាមកង់ ម៉ូតូយកមកចិញ្ចឹម ។</p>	<p>- គួរជ្រើសរើសកូនជ្រូកដែលមានលក្ខណៈដូចខាងលើ ព្រោះកសិករជ្រើសរើសកូនជ្រូកមិនល្អយកមកចិញ្ចឹមធ្វើឱ្យគាត់ចិញ្ចឹមក្រធំ ឬជួបបញ្ហាផ្សេងៗ</p> <p>- គួរទិញជ្រូកតាមភូមិយកមកចិញ្ចឹម និងដឹងពីប្រវត្តិមេបាច្បាស់លាស់ ។ ជ្រូកដែលយើងទិញដោយ ពុំដឹងពីប្រភពច្បាស់លាស់អាចយកចេញពីតំបន់ផ្ទះជំងឺហើយកូនជ្រូកអាចមានផ្ទុកមេរោគផ្សេងៗ ។ ម្យ៉ាងទៀតកូនជ្រូកដែលដឹកតាមកង់ម៉ូតូ ធ្វើឱ្យវាបាក់កំលាំងចុះខ្សោយដែលជាកត្តាកាត់បន្ថយការលូតលាស់របស់សត្វ ។</p>

ខ. ទ្រុឌ

ទ្រុឌល្អ និងមានអនាម័យត្រឹមត្រូវ អាចជួយកាត់បន្ថយនូវជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ ។

ទំលាប់ប្រឆាកសិករ	ការវែកសំអ
<p>- កសិករជាច្រើនធ្វើទ្រុឌពុំបានរឹងមាំ ពុំមានប្រក់ដំបូលត្រឹមត្រូវ និងពុំមានលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្រប</p>	<p>- ត្រូវធ្វើទ្រុឌឱ្យបានរឹងមាំ មានប្រក់ដំបូល ត្រឹមត្រូវមានម្លប់ និងខ្យល់ ចេញចូលបានល្អ និងមានប្រព័ន្ធសំរាប់បង្ហូរកាកសំណល់ចេញក្រៅ ។ ទ្រុឌក្តៅ និងពុំមានលក្ខណៈបច្ចេកទេសត្រឹមត្រូវធ្វើឱ្យជ្រូកលូតលាស់មិនបានល្អ ។ កំរាលស៊ីម៉ង់ត៍ត្រូវធ្វើជំរាលដែលងាយស្រួលបង្ហូរកាកសំណល់ទៅក្នុងរណ្តៅសំរាប់</p>

<p>- ទ្រុឌទ្រោមភាគច្រើនមានភាពកខ្វក់ ។</p>	<p>ធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍ ។</p> <p>- ទ្រុឌទ្រោមស្ងួតដើម្បីរាំងស្ងាត់នូវការរីកលូតលាស់នៃមេរោគផ្សេងៗ</p> <p>- ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកដាក់ទ្រុឌត្រូវមានកន្លែងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់សត្វ ហើយត្រូវមានស្នូកគ្រប់គ្រាន់បើពុំនោះទេវានឹងជះឥទ្ធិពលអាក្រក់ បណ្តាលឱ្យជ្រូកដែលខ្សោយទទួលបានចំណីពុំបានគ្រប់គ្រាន់ ។</p>
---	---

គ. ចំណីនិងទឹក

ការផ្តល់ចំណីច្រើនប្រភេទ និងមានគុណភាពល្អធ្វើឱ្យជ្រូកលូតលាស់រហ័ស ផ្តល់ទឹកស្អាតជាប្រចាំជាកត្តាមួយជួយដល់ការលូតលាស់របស់ជ្រូក ។

ទំណប់របស់ប្រធានកសិករ	ការណែនាំ
<p>- កសិករផ្តល់ចំណីឱ្យជ្រូកមិនបានច្រើនមុខភាគច្រើនឱ្យជ្រូកស៊ីតែកន្តក់ និងដើមចេក ។</p>	<p>- ត្រូវប្រើចំណីដែលមានគុណភាពល្អ និងច្រើនមុខដោយ មានលាយបន្លែបៃតងផង ។ ព្រោះចំណីច្រើនប្រភេទជួយ ផ្តល់សារធាតុចិញ្ចឹមបានគ្រប់គ្រាន់ធ្វើឱ្យជ្រូកលូតលាស់លឿន ។</p> <p>ចំណីថាមពល ចំណីថាមពល រួមមាន អង្ករ កន្តក់ ពោត ធញ្ញជាតិ ដំឡូងជ្វា កាកដូង ខ្លាញ់ ព្រលឹត ត្រកួន ផ្លែឈើ ពពុះស្ករត្នោត ។ល ។</p> <p>ចំណីផ្តល់ជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) ដូចជា បាយស្រោកនំថេត សណែក ត្រី កាកសំណល់ត្រី កំពឹស ខ្យង ខ្មៅ ជំនួន សត្វល្អិត ក្តាម ។ល ។</p> <p>ចំណីផ្តល់វីតាមីន ដូចជាសំបកផ្លែឈើ ផ្លែឈើបន្លែបៃតង ស្មៅ ពោតក្រហម ល្ពៅ ការ៉ុត ។ល ។</p> <p>សំរាប់ការលូតលាស់របស់ឆ្កីង (ចំណីផ្តល់សារធាតុរ៉ែ) ចំណីនេះរួមមាន ខ្យង ខ្មៅ ត្រី អំបិល ម្សៅឆ្កីង ។ល ។</p>

<p>- ពុំដាក់ទឹកឱ្យជ្រូកផឹកជាប្រចាំ គាត់ច្រើនឱ្យជ្រូក ផឹកនៅ ពេលឱ្យបាយ កសិករខ្លះលែងឱ្យជ្រូក ផឹកទឹក ថ្នុក អូរ ។ល ។</p> <p>- កសិករខ្លះពុំមានស្នូកត្រឹមត្រូវសំរាប់ជ្រូកនិងឱ្យ ជ្រូកស៊ី មិនទៀងទាត់ ។</p>	<p>ដូច្នេះកសិករគួរលាយចំណីជ្រូក ដោយមាន ប្រភេទចំណីទាំង ៤ ក្រុម ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ បញ្ចូលគ្នា ដើម្បីកុំឱ្យខ្វះសារធាតុសំរាប់ការលូតលាស់ របស់ជ្រូក ។</p> <p>- ទឹកមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ការលូតលាស់ធំ ធាត់របស់ជ្រូក ជាពិសេសមេបំបៅកូនត្រូវការទឹក ច្រើន (២៥លីត្រ/ថ្ងៃ) ត្រូវប្រើស្នូកទឹកដោយឡែក ឬប្រើក្បាល រ៉ូប៊ីណេដោយដាក់ទឹកស្អាតឱ្យជ្រូកផឹកជា ប្រចាំ ។ ការលែងឱ្យជ្រូកផឹកទឹកមិនស្អាត ដូចជា ថ្នុក អូរ ...ជាហេតុនាំឱ្យឆ្លងមេរោគ និងជំងឺផ្សេងៗ ។</p> <p>- គួរផ្តល់ចំណី ៣ ពេលក្នុង ១ថ្ងៃ និងទៀងទាត់ ពេលវេលាដើម្បីវារហ័សធំ ។</p>
--	--

២. របៀបចិញ្ចឹម

ត្រូវចិញ្ចឹមជ្រូកដាក់ទ្រុងគ្រប់រដូវ ទាំងប្រាំង និងវស្សា ។

ទំនាច់ប្រឆាំងកសិករ	ការកែលម្អ
<p>- កសិករភាគច្រើនចិញ្ចឹមជ្រូក ចង នៅរដូវវស្សា និងលែងនៅរដូវប្រាំង ។</p>	<p>- ត្រូវចិញ្ចឹមដាក់ទ្រុងគ្រប់រដូវ ។ ការចិញ្ចឹមចងកាត់ បន្ថយនូវការលូតលាស់របស់ជ្រូក ព្រោះវាអាចធ្វើឱ្យ ជ្រូក រហូសត្រង់កន្លែងចង ឬធ្វើឱ្យវាតប់ប្រមល់ ។ល ។ ការចិញ្ចឹមលែងងាយធ្វើឱ្យជ្រូកឆ្លងជំងឺផ្សេងៗ ដែលជា កត្តា ធ្វើឱ្យវាមិនធំធាត់ និងអាចបណ្តាលឱ្យងាប់ទៀត ផង ។</p>

៦. ការដៃទាំនិងធ្វើអនាម័យ

ការធ្វើអនាម័យគឺជាកាតព្វកិច្ចចម្បងក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ។

ទំលាប់ប្រឆាំងសិករ	ការកែលម្អ
<p>- កសិករភាគច្រើនដុសលាងជ្រូក សំអាតទ្រូង និង កើបលាមក ពុំបានទៀងទាត់ ។</p> <p>- លាងស្នូកចំណីមិនបានទៀងទាត់ ។</p>	<p>- ត្រូវដុសលាង សំអាតទ្រូង និងកើបលាមកឱ្យបាន ទៀងទាត់ពី ២-៣ដង ក្នុង ១ថ្ងៃ ។ ការដែលគ្មាន អនាម័យ ងាយធ្វើឱ្យជ្រូកកើតជំងឺផ្សេងៗ និងរោគសើរ ស្បែក ដូចជា រមាស់ ឃ្នង់ អង្ករ ។ល។</p> <p>- ត្រូវដុសលាងស្នូកចំណីឱ្យបានទៀងទាត់ និងស្អាតជា និច្ច (២-៣ដង/ថ្ងៃ) ។ ការដុសលាងស្នូកមិនបានស្អាត នាំឱ្យចំណី ដែលសល់ជាប់នឹងស្នូកទៅជាផ្ទះផ្ទុរ ធ្វើឱ្យ ចំណីថ្លីឆាប់ខូច និងប៉ះពាល់ដល់សុខភាពសត្វ អាច បណ្តាលឱ្យជ្រូករាកជាដើម ។</p>

៦. ការពារជំងឺ

ការការពារជំងឺគឺជាកត្តាចម្បងមួយក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ។

ទំលាប់ប្រឆាំងសិករ	ការកែលម្អ
<p>- កូនជ្រូកដែលទិញមកចិញ្ចឹមឆាប់បញ្ចូលទៅក្នុង ក្រុមជាមួយជ្រូកដទៃទៀត</p> <p>- ជ្រូកដែលឈឺមិនឆាប់បំបែកចេញពីហ្វូងភ្លាម ។</p>	<p>- មុននឹងបញ្ចូលកូនជ្រូកដែលទើបទិញជាមួយជ្រូក ដទៃទៀត ត្រូវដាក់វាដោយឡែក និងឃ្នាំមើលវា ប្រហែល ២ សប្តាហ៍សិន ។ ការឃ្នាំវាដោយឡែក មានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះកូនជ្រូក ដែលទើបទិញ មកអាចផ្ទុកមេរោគ ឬជំងឺផ្សេងៗ ដែលអាចចំលង ទៅជ្រូកដទៃទៀតក្នុងក្រុម ។</p> <p>- បើសង្ស័យថាមានជ្រូកណាមួយឈឺក្នុងក្រុមត្រូវ បំបែកវាចេញដោយរួសរាន់ព្រោះវាអាចចំលងជំងឺដល់ សត្វដទៃទៀត ។ ត្រូវកប់ ឬដុតជ្រូកដែលឈឺងាប់ឱ្យ ឆាប់រហ័សនឹងឆ្ងាយពីមនុស្ស សត្វ និងប្រភពទឹក ព្រោះ វាជាប្រភពនៃការចំលងមេរោគ ។ ក្នុងតំបន់ដែល ផ្ទះជំងឺឆ្លងត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជាការចាំបាច់ ។</p>

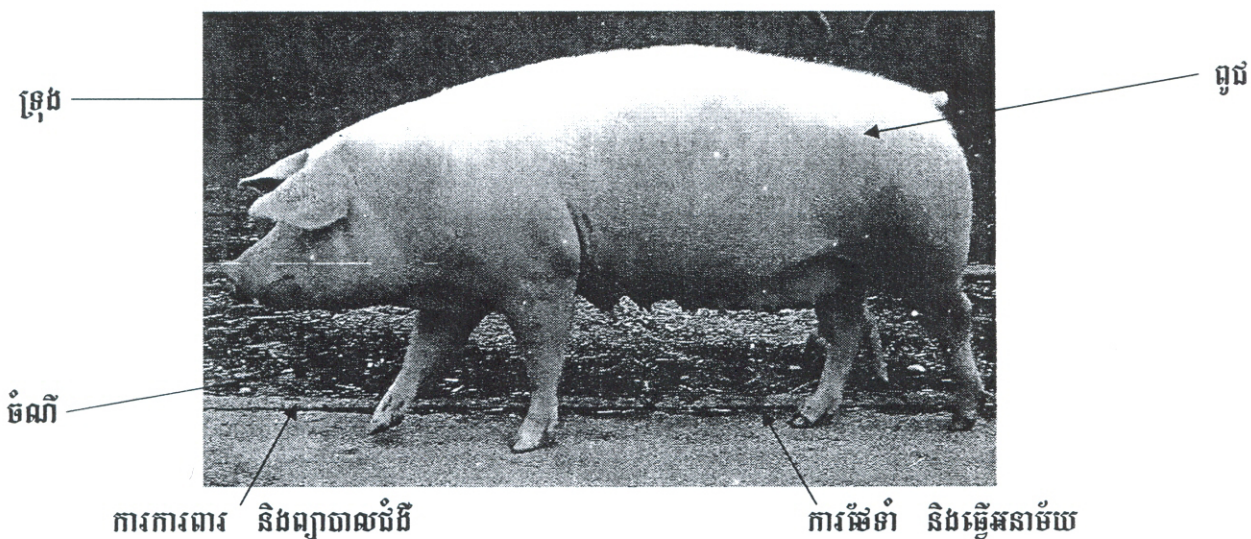
ជំពូកទី២

បច្ចេកទេសសាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកមេ

២.១. កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់ជ្រូក

កត្តាធម្មជាតិសំខាន់ៗដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់ជ្រូក

- ប្រភពពូជ
- ចំណីនិងបច្ចេកទេសនៃការផ្តល់ចំណី
- របៀបចិញ្ចឹមនិងប្រភេទទ្រុង
- ទីតាំងរបស់ទ្រុងនិងខ្យល់អាកាសក្នុងទ្រុង
- ជំងឺ ការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យ
- ការការពារ និងព្យាបាលជំងឺ ។

រូបភាពទី ១: កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់ជ្រូក

២.២. ការជ្រើសរើសពូជ

ក. ពូជជ្រូកសំខាន់ៗនិងប្រភពពូជ

ពូជជ្រូកដែលកសិករនិយមចិញ្ចឹមរួមមាន ពូជកណ្តុរ យ៉កសៀ ហៃណាំ ឡេនរ៉ុស ខុយរ៉ុក និងកូនកាត់ ។ ពូជកណ្តុរគឺជាពូជក្នុងស្រុក មានការលូតលាស់យឺត ចិញ្ចឹមក្រចំ តែមិនរើសចំណី ធននឹងអាកាសធាតុ និងជំងឺ ។ ពូជយ៉កសៀ ហៃណាំ ឡេនរ៉ុស និងខុយរ៉ុក ជាពូជនាំចូលពីបរទេសមានការលូតលាស់រហ័សជាងពូជក្នុងស្រុក ប៉ុន្តែមិនសូវ

ធននឹងអាកាសធាតុ ងាយរងនូវជំងឺ និងច្រើនរើសចំណី ។ សំរាប់រយៈពេលចិញ្ចឹមស្មើគ្នា ជាទូទៅពូជជ្រូកនាំចូល លូតលាស់លឿនជាងពូជក្នុងស្រុក ។ ការទិញពូជជ្រូកតាមទីផ្សារ តាមកង់ ឬតាមម៉ូតូ យកមកចិញ្ចឹមជាការប្រថុយ ប្រធានខ្លាំងបើប្រៀបធៀបទៅនឹងពូជដែលគាត់រើសនៅតាមភូមិ ។ កូនជ្រូកដែលគេដឹកយកមកលក់ច្រើនជួបបញ្ហា យកល្អយើងគួរជ្រើសរើសពូជតាមភូមិមកចិញ្ចឹមទើបប្រសើរជាង ។

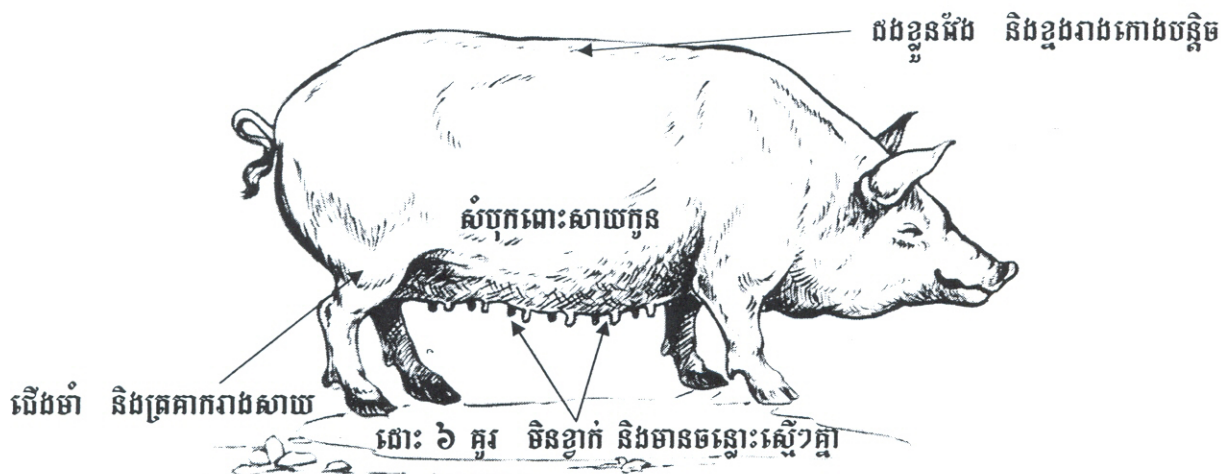
ខ. របៀបជ្រើសរើសកូនជ្រូកទុកធ្វើមេពូជ

ពូជជាកត្តាមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់ធំធាត់របស់ជ្រូក និងរយៈពេលនៃការ ចិញ្ចឹម ។ ចំពោះពូជបរទេស ទាមទារនូវការចិញ្ចឹមឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស វាធំធាត់លឿនដោយចំណាយ បរិមាណចំណីតិច ប៉ុន្តែត្រូវចំណាយថវិកាច្រើន ព្រោះជាទូទៅចំពោះពូជនេះគេច្រើនប្រើចំណី ដែលមានលក់នៅលើទី ផ្សារ ។ ដូចនេះសំរាប់បងប្អូនប្រជាកសិករយើងដែលចិញ្ចឹមជ្រូកលក្ខណៈគ្រួសារ ហើយមិនបានឱ្យចំណីត្រឹមត្រូវ និង ថែទាំដិតដល់នោះ គួរចិញ្ចឹមពូជជ្រូកក្នុងស្រុកវិញ ព្រោះវាធន់ទៅនឹងជំងឺ ហើយស៊ីចំណីមិនសូវរើស ។

មុននឹងជ្រើសរើសយកកូនជ្រូកមកចិញ្ចឹម ត្រូវស្គាល់ពីប្រវត្តិមេបាឱ្យបានច្បាស់លាស់សិន អ្នកចិញ្ចឹមយកល្អ គួរទិញកូនជ្រូកពីអ្នក ដែលចិញ្ចឹមមេជ្រូកដែលយើងស្គាល់ច្បាស់ ។ គួរជៀសវាងការទិញកូនជ្រូកដែលដឹកតាមកង់ម៉ូតូ មកចិញ្ចឹម ។ មេជ្រូកដែលល្អត្រូវមានលក្ខណៈដូចខាងក្រោម :

- ស្មាទូលាយ កវែងបន្តិច ដងខ្លួនវែង ខ្នងរាងកោងបន្តិច (រាងដូចផ្ទះ)
- ជើងមាំ ទំហំទ្រូងធំទូលាយ និងត្រគាករាងសាយ
- ដោះមានចំនួនយ៉ាងតិច ៦ គូ ហើយដោះនិមួយៗមានលក្ខណៈល្អ មិនខ្ជាក់ មានចន្លោះស្មើគ្នា និងចុង ដោះត្រឹមត្រង់ស្មើ មានទឹកដោះគ្រប់គ្រាន់សំរាប់កូន (តាមដានមេរបស់វា)
- មិនជ្រើសរើសជ្រូកមេ ដែលមានខ្នងអែន ឬជើងសំប៉ែត
- មានសំបុកពោះនិងភាពសាយកូន (ក្នុងមួយសំបុកលើសពី១០) ពូជដែលពុំធ្លាប់មានជំងឺលាក់ដោះនិង រលូតកូន (តាមដានមេរបស់វា)
- អាយុ ៨ ខែ មានទំងន់ ៦០ ទៅ ១០០ គីឡូក្រាម និងមានសុខភាពល្អ
- កូនជ្រូកនៅពេលផ្តាច់ដោះក្នុងអាយុ ៦០ ថ្ងៃ មានទំងន់ ១៥ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ក្បាល
- ពូជស្នូតទឹកដោះផ្អែម ៤៥ថ្ងៃ ១០គីឡូក្រាម
- ពូជឈឺព្យាបាលជាហើយក៏មិនទុកពូជដែរ ។

២.៣. របៀបលាយចំណីនិងផ្គត់ផ្គង់ចំណីជ្រូក

ក. របៀបលាយចំណី

ក្នុងការលាយចំណីយើងជ្រើសរើសយកប្រភេទចំណី ដែលកសិករអាចរកបាននៅតាមភូមិរបស់គាត់ ឬជាចំណី ដែលកសិករងាយរក និងចំណាយអស់តិចតួច អ្នកគួរលាយចំណីជ្រូកឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយធានាទាំងគុណភាព និង បរិមាណចាំបាច់សំរាប់ការធំធាត់របស់ជ្រូក ពិសេសត្រូវផ្សំប្រភេទចំណីទាំង ៤ ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ។

តារាងទី១ : របៀបផ្សំចំណីសំរាប់កូនជ្រូក និងជ្រូកជំទង់

ប្រភេទចំណី (ក្នុង ៥ គីឡូក្រាម ចំណីផ្សំ)	កូនជ្រូក	ជ្រូកជំទង់
- កន្ទក់	១ គីឡូក្រាម	១.២ គីឡូក្រាម
- ពោត (កិន)	១.៨ គីឡូក្រាម	១.៧ គីឡូក្រាម
- សណ្តែក (សៀង...) ឬកាកសណ្តែក	១ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- ត្រី កាកសណ្តែកត្រី ឬម្សៅត្រី	១ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- កាកដូង	១ គីឡូក្រាម	០.២ គីឡូក្រាម
- ជាតិផ្អែម ឬទឹកស្ករ	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម
- ម្សៅខ្យង ឬខ្យង ខ្មៅ កំពិស....	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម
- អំបិល	០.០២៥ គីឡូក្រាម	០.០២៥ គីឡូក្រាម

ចំណាំ : អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន ចក កន្ទំថេត ផ្លែ ។ល ។

តារាងទី២ : ចំណីសំរាប់ជ្រូកមេនិងកូនជ្រូកផ្គាំផ្គង

ប្រភេទចំណី (ក្នុង ៥ គីឡូក្រាម ចំណីផ្សំ)	មេជ្រូក	ជ្រូកដំបូង
- ពោត	១.៦ គីឡូក្រាម	១.២ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់	២.២ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- ត្រី ឬម្សៅត្រី	០.៥ គីឡូក្រាម	១.២ គីឡូក្រាម
- សណ្តែក (សៀង...) ឬកាកសណ្តែក	០.៧ គីឡូក្រាម	១.៥ គីឡូក្រាម
- សំបកខ្យង ឬខ្យង ខ្នៅ កំពិស....	០.០៥ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម
- អំបិល	០.០២៥ គីឡូក្រាម	០.០២៥ គីឡូក្រាម

ចំណាំ : អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន ចក កន្ទំថេត ផ្លែ ។ល។

អំបិលពី៦ ទៅ ៩ ភាគរយ ក្នុងរបបចំណីបណ្តាលឱ្យជ្រូកពុល ជាពិសេសច្រើនជួបប្រទះញឹកញាប់ចំពោះការផ្តល់ទឹកមិនបានគ្រប់គ្រាន់ ។ អំបិលពី ០.៥ ទៅ ២ ក្រាម ក្នុងមួយគីឡូក្រាម ចំណីធ្វើឱ្យជ្រូកពុលងាប់ ។ ដូច្នេះជ្រូកជាសត្វងាយរងនូវការពុលពីអំបិល ។

តារាងទី៣ : របៀបផ្គាំចំណីសំរាប់កូនជ្រូក ជ្រូកមេ និងជ្រូកបា

ប្រភេទចំណី (ក្នុង ៥ គីឡូក្រាម ចំណីផ្សំ)	១ ខែកន្លះទៅ ២ ខែកន្លះ	មេឆើម	មេបំបៅកូន	មេ បូបា
- ចុងអង្ករ ឬ កំទេចពោត	១.០ គីឡូក្រាម	១.២ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម	១.៨ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់	១.៥ គីឡូក្រាម	២.២ គីឡូក្រាម	២ គីឡូក្រាម	២.៥ គីឡូក្រាម
- ត្រី ឬម្សៅត្រី	១.៣ គីឡូក្រាម	០.៥ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម	០.៥ គីឡូក្រាម
- សណ្តែក (សៀង...) ឬកាកសណ្តែក	១.៦ គីឡូក្រាម	០.៥ គីឡូក្រាម	១.០ គីឡូក្រាម	១ គីឡូក្រាម
- អំបិល	០.០២៥ គីឡូក្រាម	០.០៥ គីឡូក្រាម	០.០៥ គីឡូក្រាម	០.២ គីឡូក្រាម
- សំបកខ្យង ឬខ្យង ខ្នៅ កំពិស..	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម	០.១ គីឡូក្រាម

អ្នកអាចឱ្យជ្រូកស៊ីបន្ថែមនូវបន្លែបៃតង ដូចជា ត្រកូន ចក កន្ទំថេត ផ្លែ ។ល។

ខ. របៀបផ្គាំចំណី

គេត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យជ្រូកជារៀងរាល់ថ្ងៃ និងទៀងទាត់ពេលវេលា ដោយប្រើស្លឹកចំណីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ការដាក់ចំណីក្នុងស្លឹកឱ្យជ្រូកស៊ីជាកត្តាមួយមិនខ្លះខ្លាយចំណី និងអាចធានាបាននូវសុខភាពរបស់ជ្រូកបានទៀតផង ។ ការដែល

ឱ្យជ្រួតជ្រាបឱ្យស្របចំណីពាសវាលពាសកាលជាកត្តាមួយដែលធ្វើឱ្យជ្រួតងាយចំលងជំងឺ និងប៉ារ៉ាស៊ីតផ្សេងៗ ឬអាចបណ្តាលឱ្យជ្រួតចង្រៃទៅតែផង ។

☞ ការផ្តល់ចំណីសំរាប់មេជ្រូកចំបៅកូន

ក្រោយពេលកើតកូនរួចគេផ្តល់ចំណីសំរាប់មេជ្រូកចំបៅកូនកើនឡើងជាលំដាប់រហូតដល់សប្តាហ៍ទី២ ។ ក្រោយកើតកូនរួចពី ២ ទៅ ៣ ថ្ងៃទើបឱ្យមេជ្រូកស៊ី ប៉ុន្តែមិនឱ្យស៊ីចំណីច្រើនពេកទេ ព្រោះអាចធ្វើឱ្យវាផលិតទឹកដោះច្រើនជ្រុល បណ្តាលឱ្យមានការរំលាយអាហាររបស់កូនជ្រូក ។ បើចង់ឱ្យមេជ្រូកផលិតទឹកដោះបានល្អ ចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ចំណីដែលមានជាតិ (ដូចជាផលិតផលបានមកពីស្រូវ ពោត សណ្តែក ។ ល។) ប្រហែល ៩០ ភាគរយ និងអាហារប្រូតេអ៊ីន ប្រហែល ២០ ភាគរយ ។ ក្រៅពីនេះគេអាចផ្តល់អាហារបៃតង និងស្មៅខ្ចីបន្ថែមដល់មេជ្រូក ។ ត្រូវផ្តល់ទឹកស្អាតជាប្រចាំ និងគ្រប់គ្រាន់ដល់មេជ្រូក ។ បើផ្តល់ទឹកឱ្យមេជ្រូកមិនគ្រប់គ្រាន់ធ្វើឱ្យវាផលិតទឹកដោះតិច ។ គួរបន្ថយចំណីរបស់មេជ្រូក ប្រហែល ១សប្តាហ៍មុនពេលផ្តាច់ដោះ ដើម្បីបន្ថយការបញ្ចេញទឹកដោះ និងជៀសផុតពីការរលាកដោះ ។

ការផ្តល់ចំណីឱ្យជ្រូកមេក្នុង ១ថ្ងៃ :

- ក្រោយថ្ងៃដាក់បារូច ៣ថ្ងៃ ឱ្យចំណីស៊ីពី ១-១.៥ គីឡូក្រាម
- ១ ខែមុនកើត ឱ្យចំណីស៊ី ២.៥-៣ គីឡូក្រាម
- ក្រោយកើតកូនបាន ១ ថ្ងៃ ឱ្យចំណី ១ គីឡូក្រាម
- ក្រោយកើតកូនបាន ២ ថ្ងៃឱ្យចំណី ២ គីឡូក្រាម
- ក្រោយកើតកូនបាន ៣ ថ្ងៃឱ្យចំណី ៣ គីឡូក្រាម
- ក្រោយកើតកូនបាន ៤ ថ្ងៃ រហូតដល់បាន ១ សប្តាហ៍ ឱ្យចំណី ៤ គីឡូក្រាម
- ក្រោយថ្ងៃដាក់បារូចរហូតដល់ ១ខែមុនពេលកើតកូន ឱ្យចំណីស៊ីពី ២.៥ ទៅ ៣ គីឡូក្រាម ។

ចំពោះមេជ្រូកខ្វះទឹកដោះ

- បង្កើនចំណីប្រូតេអ៊ីនបន្ថែម ដូចជាសណ្តែកស្បែង
- ចាក់ថ្នាំ ទីរ៉ូស៊ីន ២អំពូល ក្នុងរយៈពេល ៣ថ្ងៃ ចាក់សាច់ដុំឬឈាមថ្នាំនេះ ១០០ មីលីក្រាម ជាមួយចំណី ។

☞ ការផ្តល់ចំណីដល់កូនជ្រូកនៅលើដោះ

ចំពោះកូនជ្រូក ទំងន់របស់វាពេលកើត និងការលូតលាស់ក្នុងរយៈពេលបៅដោះមានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ កិរិតនៃការផ្តល់ចំណីដល់មេ និងចំនួនកូនជ្រូកកើតក៏អាចមានឥទ្ធិពលទៅលើការលូតលាស់របស់កូនជ្រូកដែរ ។

ការបាត់បង់កូនជ្រូកគឺជាទូទៅមានចំពោះកូនជ្រូកដែលមានទំងន់ស្រាល ។ ទឹកដោះដំបូង (ទឹកដោះព្រៃ) មានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់កូនជ្រូកដែលទើបកើត ។ កូនជ្រូកត្រូវតែទទួលទឹកដោះនេះឱ្យបានរួសរាន់ជាទីបំផុត ព្រោះវាសំបូរទៅដោយសារធាតុចិញ្ចឹមផ្សេងៗ ពិសេសសារធាតុសំរាប់ប្រឆាំងនឹងជំងឺ (អង់ទីប៊ីយ៉ូ) ។ ការផ្តល់ទឹក ដោះនេះ (ទឹកដោះដំបូង ឬទឹកដោះព្រៃ) មានកំរិតអតិបរិមា គឺនៅក្នុង ១ម៉ោងដំបូង ។

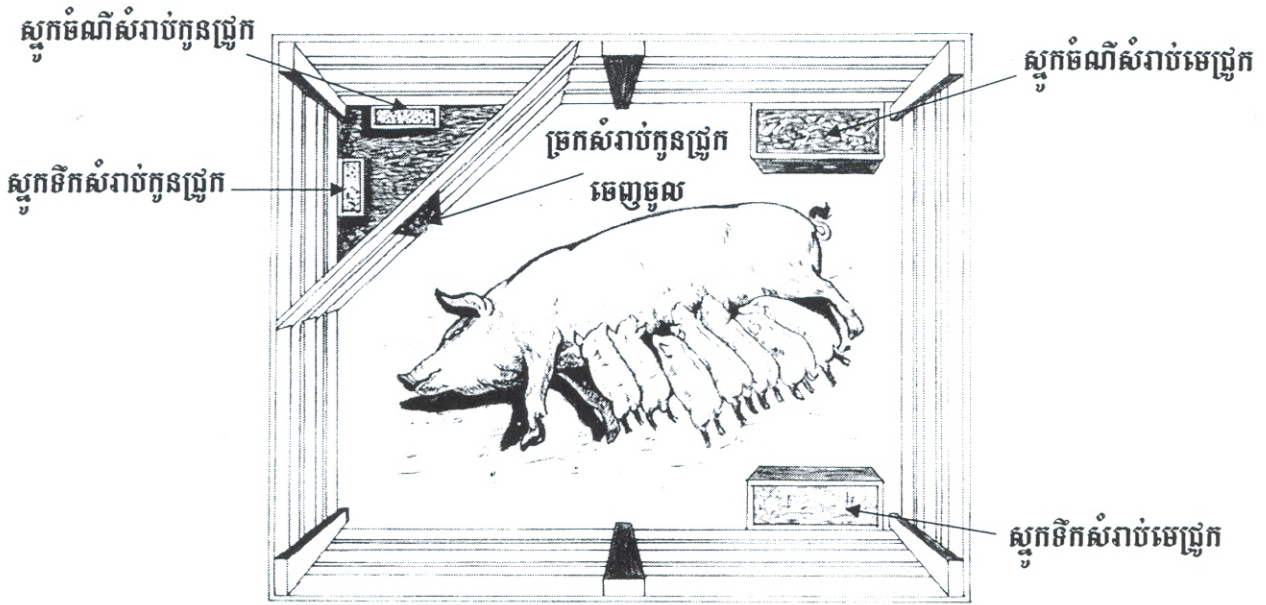
កូនជ្រូកអាចទទួលទឹកដោះបានគ្រប់គ្រាន់ពីមេរបស់វាពិសេសក្នុងសប្តាហ៍ទី១ បន្ទាប់ពីនេះមេជ្រូកផ្តល់ទឹកដោះឱ្យកូនរបស់វាពុំបានអតិបរិមាទៀតឡើយ ។ ដូច្នេះ ត្រូវផ្តល់ចំណីបន្ថែមដល់កូនជ្រូកឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ។ ការផ្តល់ចំណីឱ្យកូនជ្រូកកំពុងបោះដោះ គឺធ្វើឱ្យវាស្តាប់នឹងការទទួលអាហាររឹង និងធ្វើឱ្យវាស្ងួតលាស់ឆាប់រហ័សទៀតផង ហើយអ្នកមិនមានការព្រួយបារម្ភក្រោយពេលផ្តាច់ដោះ ។ ម្យ៉ាងទៀតត្រូវដាក់ដាច់ដោយឡែកពីមេដោយមានរបាំងព័ទ្ធជុំវិញធ្វើឱ្យមេជ្រូកមិនអាចចូលស៊ីបាន ។

ចំណីគ្រឹះ (ចាំបាច់) សំរាប់កូនជ្រូក គឺជាចំណីដែលផ្តល់ថាមពល និងចំណីផ្តល់ជាតិប្រូតេអ៊ីន (ជាតិសាច់) ហើយចំណីត្រូវមានគុណភាពល្អ ។ ចំណីដែលផ្តល់ជាតិសាច់ច្រើនសំរាប់កូនជ្រូក មានដូចជា ម្សៅទឹកដោះ ម្សៅត្រី ។ល។ ចំណែកឯអាហារគ្រឹះសំរាប់ផ្តល់ថាមពលដល់កូនជ្រូកបោះដោះមាន បបរ (អង្ករ) និងអាហារជាតិខ្លាញ់ ។ ដើម្បីឱ្យកូនជ្រូកស៊ីចំណីបានច្រើន គេលាយជាតិស្ករក្នុងចំណីប្រហែល ៥ ភាគរយ ឬជាតិផ្អែម ១៥០ មីលីក្រាមក្នុង ១ គីឡូក្រាម ចំណីដែលបានលាយ ។

តារាងទី ៤ : បរិមាណចំណីសំរាប់កូនជ្រូក ក្នុង ១ថ្ងៃ

អាយុកូនជ្រូក	បរិមាណចំណី
៣ ទៅ ៤ សប្តាហ៍	០.០៥ គីឡូក្រាម
៥ ទៅ ៦ សប្តាហ៍	០.១០ គីឡូក្រាម
៧ ទៅ ៨ សប្តាហ៍	០.៤០ គីឡូក្រាម
៩ ទៅ ១០ សប្តាហ៍	០.៨០ គីឡូក្រាម
១១ ទៅ ១២ សប្តាហ៍	១ គីឡូក្រាម

រូបភាពទី ២: ទ្រុងជ្រូកសាមញ្ញសំរាប់មេបំបៅកូនដោយមានរបាំងជំនួយវិញសំរាប់ដាក់ចំណីឱ្យកូនជ្រូក

ការផ្តល់ចំណីដល់កូនជ្រូកផ្តាច់ដោះ

ពេលវេលាចាំបាច់ក្នុងការផ្តាច់ដោះគឺនៅសប្តាហ៍ ទី ៥ ។ នៅពេលនេះកូនជ្រូកមានទំងន់ប្រហែលពី ៩ ទៅ ១០ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ក្បាល ហើយមានកំលាំងខ្លាំងគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការស៊ីចំណី បន្ទាប់ពីសប្តាហ៍ទី ៥ មកការផ្តល់សារធាតុផ្សេងៗ តាមទឹកដោះពុំមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងទៀតទេ ព្រោះគុណភាពទឹកដោះធ្លាក់ចុះខ្លាំងនៅក្នុងកំឡុងពេលនេះ ។ តាមរយៈការផ្តាច់ដោះទាន់ពេលវេលា ធ្វើឱ្យម្តាយជ្រូកមិនចុះស្គម និងនៅមានកំលាំងខ្លាំង ព្រោះការបាត់បង់ទំងន់ច្រើនអាចពន្យារពេលនៃការរកឈ្នួលរបស់មេជ្រូក ។ ចំណីដែលផ្តល់ឱ្យកូនជ្រូកនៅពេលផ្តាច់ដោះ គឺជាចំណីដែលវាធ្លាប់ស៊ីនៅពេលបៅដោះ ធ្វើយ៉ាងនេះដើម្បីកុំឱ្យកូនជ្រូកមានការលំបាកក្នុងការផ្លាស់ប្តូរចំណី ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយការប្តូរចំណីត្រូវប្រព្រឹត្តឡើង ១ សប្តាហ៍មុនការផ្តាច់ដោះ ។ ចំណីនេះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យកូនជ្រូកទៅទៀតរហូតត្រូវចិញ្ចឹមជាជ្រូកសាច់ ។

ត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យកូនជ្រូកពី ៣ ទៅ ៤ដងក្នុង១ ថ្ងៃ និងទៀងទាត់ពេលវេលាដោយប្រើចំណីច្រើនជាងកូនជ្រូកដែលទិញយកមកចិញ្ចឹម (ទិញតាមផ្សារ ឬតាមកង) មានការលំបាកក្នុងការផ្តល់ចំណីជាងកូនជ្រូកដែលទិញតាមភូមិ ព្រោះយើងពុំដឹងអំពីចំណីដែលផ្តល់ឱ្យវាមុនពេលទិញ ។ កូនជ្រូកដែលមានទំងន់ប្រហែលគ្នាគួរបញ្ជូលវាទៅក្នុងក្រុមតែមួយ ។ បើមិនដូច្នោះទេ កូនជ្រូកដែលតូចជាងគេមានការលំបាកក្នុងការស៊ីចំណី យើងគួរផ្តល់ចំណីឱ្យកូនជ្រូកនៅពេលស្របគ្នា ។

២.៤. ទឹក

ទឹកជាកត្តាចាំបាច់បំផុតសំរាប់ជ្រូក ។ ប៉ុន្តែក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារនៅកម្ពុជាគេពុំសូវយកចិត្តទុកដាក់ឡើយ ។ ការខ្វះទឹកស្អាតជាកត្តាចំបងមួយធ្វើឱ្យការលូតលាស់របស់ជ្រូកមានកំរិតទាប ពិសេសនៅតំបន់ក្តៅ ។ តំរូវការទឹកអាស្រ័យទៅតាមអាយុជ្រូក ប្រភេទចំណី និង សីតុណ្ហភាពតំបន់ ។ ប្រភពទឹកស្អាតមានសារៈសំខាន់ធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពល្អ ។ ត្រូវផ្តល់ទឹកស្អាតក្នុងស្នូកទឹកស្អាតដាច់ដោយឡែកពីស្នូកចំណីដល់ជ្រូកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងគ្រប់ពេលវេលា ។ ជាការល្អយើងអាចសង់ក្បាលរ៉ូប៊ីណេ ក្នុងទ្រុងឱ្យវាផឹកដោយខ្លួនឯងបើអាចធ្វើបាន ។

តារាងទី ៥ : បរិមាណទឹកដែលត្រូវការប្រចាំថ្ងៃ

ប្រភេទជ្រូក	តំរូវការទឹកក្នុង ១ ថ្ងៃ
- មេជ្រូកដើម	១៥ លីត្រ
- មេជ្រូកបំបៅកូន	២៥ លីត្រ
- កូនជ្រូកទើបផ្តាច់ដោះ	២ លីត្រ

២.៥. សំបុកកូនជ្រូក

កូនជ្រូកដែលកើតភ្លាមត្រូវការផ្តល់កំដៅជាបន្ទាន់ ព្រោះស្បែករបស់វាស្ទើងហើយមានជាតិខ្លាញ់តិច ។ ដូចនេះកត្តាដែលរក្សាសុខភាពរបស់កូនជ្រូកឱ្យបានល្អ គឺត្រូវផ្តល់កំដៅឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់និងជៀសវាងការខ្វះថាមពល ដល់កូនជ្រូក ។ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបញ្ហានេះ យើងត្រូវធ្វើសំបុកកូនជ្រូកទុកជាមុន ដើម្បីជៀសវាងការខាតបង់ របស់កូនជ្រូក (អាចបណ្តាលឱ្យកូនជ្រូកងាប់) ។ ចំបើមានតួនាទីសំខាន់ជួយផ្តល់កំដៅដល់កូនជ្រូកទប់ទល់ នឹងភាពត្រជាក់ បឺតជាតិសំណើម និងបំបាត់ក្លិនស្អុយ ហើយអាចជាឧបករណ៍សំរាប់កូនជ្រូកលេងផង ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំបើងក៏បង្កលទ្ធភាពដល់មេជ្រូកក្នុងការកាច់សំបុកផងដែរ ។

តារាងទី៦ : ទំំងទ្រុំងសំរាប់ជ្រូក១ក្បាល

ប្រភេទជ្រូក	ទំំងទ្រុំងគិតជាម៉ែត្រក្រឡា
- មេជ្រូកបំបៅកូន	៩ទៅ១០ ម៉ែត្រក្រឡា ដោយមានសំបុកកូនជ្រូកផង
- ជ្រូកបា	៦ ម៉ែត្រក្រឡា
- ជ្រូកមេ	៤ ម៉ែត្រក្រឡា
- មេជ្រូកដើម	៤ ម៉ែត្រក្រឡា
- ជ្រូកសាច់	១.៥ ម៉ែត្រក្រឡា ។

២.៦. ការបង្កាត់ពូជ

ភាពពេញវ័យ (រកឈ្មោះលើកទី១) របស់មេជ្រូកខុសគ្នាទៅតាមពូជ ការបំប៉នចំណី ការថែទាំ និងកត្តាអាកាសធាតុ ។ល។ ការរកឈ្មោះជាលើកដំបូងអាចកើតមានឡើងមុនពេលជ្រូកមានអាយុពី ៦ ទៅ ៧ខែ ។ ជាការល្អយើងគួររង់ចាំឱ្យមេជ្រូកមានអាយុ ៨ខែសិន។ បើមេជ្រូកក្មេងពេកហើយគេយកវាទៅបង្កាត់ធ្វើឱ្យវាមានការលូតលាស់យឺត និងមិនអាចលូតលាស់ដល់កំរិត និងអាចបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហានៅពេលបង្កើតកូន ។ ពេលវេលាល្អសំរាប់បង្កាត់ជ្រូកគឺនៅថ្ងៃទី ២ នៃការរកឈ្មោះ ។ ក្នុងករណីមេជ្រូកនៅតែរកឈ្មោះរហូតដល់ថ្ងៃទី ៣ គេត្រូវបង្កាត់វាជាថ្មីម្តងទៀត ។

តារាងទី ៧ : តារាងនៃការពាក់ឈ្មោះឱ្យមេជ្រូក

កំឡុងពេលនៃការរកឈ្មោះ ដំបូងរបស់មេជ្រូក មិនឱ្យជ្រូកបាឡើងពាក់ ឬសង្កត់ខ្នងវាទេ	ពេលវេលាពិតប្រាកដនៃការ រកឈ្មោះរបស់មេជ្រូក មេជ្រូកព្រមឱ្យជ្រូកបាឡើងពាក់ បើគេសង្កត់ខ្នង វាសង្ឃឹមស្ងៀម			កំឡុងពេលចុងក្រោយនៃការ រកឈ្មោះរបស់មេជ្រូក មេជ្រូកមិនព្រមឱ្យជ្រូកបាឡើង ពាក់ ពេលសង្កត់ខ្នងវានៅមិន ស្ងៀម
	ថ្ងៃទី ១ ពេលព្រឹក ពេលល្ងាច	ថ្ងៃទី២ ពេលព្រឹក ពេលល្ងាច	ថ្ងៃទី៣ ពេលព្រឹក ពេលល្ងាច	
អាប័បង្កាត់ពេក	ពេលសំរាប់ បង្កាត់ល្អ	ពេលសំរាប់ បង្កាត់ល្អណាស់	ពេលសំរាប់ បង្កាត់ល្អ	យឺតពេលសំរាប់បង្កាត់
ទទួលលទ្ធផលមិនល្អ	ទទួលលទ្ធផល- ផលល្អ	ទទួលលទ្ធផល ល្អណាស់	ទទួលលទ្ធផល- ផលល្អ	ទទួលលទ្ធផលមិនល្អ

មានកត្តាជាច្រើនដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើភាពពេញវ័យរបស់ជ្រូកបា ដូចបានរៀបរាប់ចំពោះជ្រូកមេខាងលើ ។ ជាទូទៅជ្រូកឈ្មោះពេញវ័យលឿនជាងមេជ្រូក ប្រហែលមួយខែ ។ ជាការល្អចូរកុំបង្កាត់ជ្រូកបាដែលមានអាយុក្រោម ៨ខែ ។ បើវាមានភាពលូតលាស់លឿនគេអាចបង្កាត់ជ្រូកបានោះម្តងម្កាល ប៉ុន្តែការបង្កកំណើតមានកំរិតទាប ហើយអាចមានកូនតិចតួចក្នុង ១ សំបុក ។ ចំពោះជ្រូកបាដែលមានអាយុក្រោម ១ឆ្នាំ គេមិនគួរឱ្យពាក់មេលើសពី ៣ដង ក្នុង ១សប្តាហ៍ឡើយ ។

ក. ការសំគាល់មេជ្រករកឈ្មោល

- o ប្រដាប់បន្តពូជរបស់មេជ្រករីកឡើងធំ ពណ៌ក្រហម ២ ទៅ ៣ ថ្ងៃ មុនពេលរកឈ្មោល
- o មានទឹកអំលិលហូរចេញមកក្រៅ
- o មេជ្រកនៅមិនស្ងៀម
- o ឡើងពាក់ជ្រកដទៃ បើជ្រកឡើងពាក់វា វានៅស្ងៀម
- o បើគេយកដៃសង្កត់លើខ្នងរបស់មេជ្រក នោះវានៅឈរស្ងៀម ។

ការរកឈ្មោលពន្យារពេលដល់ ២៤ ម៉ោង បន្ទាប់មកមេជ្រកមិនចង់នៅជិតជ្រកបាទៀតទេ ចំពោះមេជ្រកខ្លះ ក្រោយពីកើតកូនរួចវាមិនឆាប់រកឈ្មោលទៀតទេ ។ ចំពោះបញ្ហានេះមានវិធីមួយចំនួនដែលជួយដល់មេជ្រកឱ្យឆាប់រកឈ្មោល :

- o ឱ្យមេជ្រកមើលឃើញជ្រកបា ឬដាក់ជិតទ្រុងជ្រកបា
- o យកទឹកនោមជ្រកឈ្មោលស្រោចលើទ្រុងរបស់មេជ្រក (រាល់ព្រឹកពី ៣ ទៅ ៥ ថ្ងៃ)
- o យកធាងល្អុងស្រស់មកសុលប្រដាប់បន្តពូជមេជ្រករៀងរាល់ព្រឹក ពី ៣ ទៅ ៥ ថ្ងៃ
- o កិនគ្រាប់ឈូកកន្លះគីឡូក្រាម លាយជាមួយចំណីស្លូតប្រហែល ១០ គីឡូក្រាម (ឱ្យជ្រកស៊ី ២ ដង ក្នុង ១ ថ្ងៃ រយៈពេលពី ៥ ទៅ ៧ ថ្ងៃ) ។

មេជ្រកដែលធាត់ពេកអាចបណ្តាលឱ្យគ្មានគភ៌ (ងើម) ដូច្នេះត្រូវបន្ថយចំណីវា ។ ក្នុងកំឡុងពេល ២៤ ម៉ោង នៃពេលរកឈ្មោលគេអាចដាក់បាបាន ២ដង នៅចន្លោះ ១២ ម៉ោងម្តង ។ យកល្អកុំបង្កាត់នៅពេលថ្ងៃត្រង់ ឬថ្ងៃក្តៅ ។

មេជ្រកមិនងើមអាចបណ្តាលមកពី :

- o មិនបានប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងកំឡុងពេលមេជ្រករកឈ្មោល
- o មេជ្រកធាត់ពេក
- o វដ្តរកឈ្មោលដំបូងរបស់មេជ្រក
- o ជ្រកបាក្មេងពេក (អាយុក្រោម ៨ខែ)
- o ជ្រកបាមិនល្អ ឬពាក់មេច្រើនពេកក្នុង ១សប្តាហ៍ (ពាក់មេច្រើនជាង ៥ដង ក្នុង១សប្តាហ៍)

ខ. ការផ្គត់ផ្គង់មេជ្រកងើម

☞ ការសំគាល់មេជ្រកងើម

មេជ្រកដែលងើមគេអាចសំគាល់បានដូចខាងក្រោម :

- o មេជ្រកមិនរកឈ្មោលទៀតទេ ក្រោយពីដាក់ឈ្មោលបានពី ១៩ ទៅ ២១ ថ្ងៃ
- o មេជ្រកមិនចូលចិត្តនៅក្បែរជ្រកបា

- មានចរិតស្ងៀមស្ងាត់ និងមានដំណើររាងឆ្មន់
- ដោះរបស់មេជ្រូកឡើងតឹង ហើយរឹកធំ
- ជ្រូកស៊ីច្រើន ដេកច្រើន ខ្លួនរីកធំ ស្បែក និងរោមរបស់វាកាន់តែរលោង ។

ការធ្វើទាំងមេជ្រូកក្នុងរយៈពេលទី២

- ជាការល្អមុនពេលកើតកូន ១សប្តាហ៍ ត្រូវបន្ថយចំណីដែលសំបូរជាតិសាច់ (ឃ្មុតអ៊ុន) ព្រោះវាអាចធ្វើឱ្យមេជ្រូកមានជំងឺរលាកដោះ រលាកស្បូន និងជំងឺខ្លះទឹកដោះក្រោយពេលកើត ។
- ត្រូវផ្តល់បន្លែបៃតងច្រើន និងទៀងទាត់ឱ្យមេជ្រូកស៊ី ដើម្បីជៀសវាងការទល់លាមក និងបន្ថយជាតិខ្លាញ់ក្នុងខ្លួនរបស់វា ទាំងនេះអាចធ្វើឱ្យមេជ្រូកងាយស្រួលក្នុងការបង្កើតកូន ។
- ត្រូវបំបែកមេជ្រូកដើមចេញពីជ្រូកដទៃទៀត ត្រូវចិញ្ចឹមវាដាក់ក្នុងទ្រុងស្អាត និងស្ងួត មានអនាម័យត្រឹមត្រូវ ទ្រុងមានខ្យល់ចេញចូលល្អ និងមិនក្តៅពេក ។ មុននឹងយកមេជ្រូកទៅដាក់ក្នុងទ្រុងនោះ ត្រូវសំលាប់មេរោគជាមុនសិន ដោយបាចកំបោរ ឬស្រោចទឹកក្តៅកំពុងពុះទៅលើទ្រុងទាំងមូល ។
- ដើម្បីជៀសវាងការឆ្លងព្រូនពីមេទៅកូនទើបកើត ត្រូវធ្វើការបញ្ចុះព្រូនមេជ្រូក ទំលាក់ព្រូននៅសប្តាហ៍ទី ២ ឬទី ៣ ។ ត្រូវដុសលាងមេជ្រូកឱ្យបានទៀងទាត់ ដើម្បីជៀសវាងពួកបាក់តេរីស៊ីតខាងក្រៅ ។
- គួរជៀសវាងការដឹកមេជ្រូកដើមទៅឆ្ងាយ ដេញចាប់វាឬធ្វើឱ្យផ្អើល ព្រោះវាអាចធ្វើឱ្យមេជ្រូករលូតកូន ។
- ឱ្យមេជ្រូកដើមធ្វើចលនាឱ្យបានច្រើន ។
- នៅក្នុងកំឡុងពេលដើម ៤ សប្តាហ៍ចុងក្រោយ គួរផ្តល់ជាតិដែកបន្ថែមដល់មេជ្រូកជារៀងរាល់ថ្ងៃ (គេអាចប្រើថ្នាំលាយក្នុងចំណីរបស់វា ឬផ្តល់វត្ថុជាតិដែលសំបូរជាតិដែក ដូចជាត្រកូន ជាដើម) ។

គួរកត់សំគាល់ថា : ជាតិដែកបំរុងនៅក្នុងខ្លួនរបស់កូនជ្រូកមានតិចនៅពេលកើត ប្រហែលមួយភាគបីនៃជ្រូកធំម្យ៉ាងទៀតទឹកដោះមេជ្រូកមានជាតិដែកដ៏តិចតួចបើធៀបទៅនឹងតំរូវការរបស់កូនជ្រូក ។

- កត់ត្រាឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវថ្ងៃបង្កាត់ ហើយបង្កាត់ជាមួយជ្រូកបាណា និងថ្ងៃខែដែលជ្រូកត្រូវកើតកូន ។ល។ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការរៀបចំកន្លែងសំរាប់មេជ្រូក និងកូនរបស់វា (ធ្វើសំបុកសំរាប់កូន)
- ពី ២ ទៅ ៣ ថ្ងៃ មុនពេលកើតកូនត្រូវបន្ថយចំណីរបស់មេជ្រូក ហើយនៅថ្ងៃកើតកូនមិនត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យវាស៊ីទេ ព្រោះវាអាចបណ្តាលឱ្យមេជ្រូកមានការលំបាកក្នុងពេលកើតកូន ។

ការសំគាល់មេជ្រូកជិតកើតកូន

- មេជ្រូកនៅមិនស្ងៀម ដើរចុះឡើង ខំកកេរជញ្ជាំង
- ជ្រូកកាច់សំបុក ដោយខាំចំបើង ស្មៅ ក្នុងទ្រុង ឈ្នួសឈ្នួលកៀនទ្រុង
- ដោះធំក្រហម ជួនកាលមានចេញទឹកដោះបើយើងច្របាច់វា

បើមេជ្រូកកើតកូនមិនរួច អាចបណ្តាលមកពីមូលហេតុដូចខាងក្រោម :

- កូនជ្រូកស្ថិតនៅទីតាំងមិនធម្មតា
- មេជ្រូកធាត់ពេក(ចុះខ្លាញ់) មេជ្រូកស្គមពេកធ្វើឱ្យវាខ្សោយ ឬមេជ្រូកមិនមានត្រភាករាងសាយត្រកៀក តូចចង្អៀត ដែលធ្វើឱ្យមេជ្រូកពិបាកបង្កើតកូន ។
- មេជ្រូកទល់លាមកដែលធ្វើឱ្យលាមករឹង ហើយសង្កត់ទៅលើផ្លូវបង្កើតកូនបណ្តាលឱ្យរួមតូច ។ នៅពេល ជួបប្រទះបញ្ហានេះអ្នកត្រូវ :
  - ដំបូងអ្នកត្រូវកាត់ក្រចកដៃខ្លួនឯង លាងសំអាត រួចហើយលាបដៃនឹងសាប៊ូ ប្រេងឆា ឬខ្លាញ់ បន្ទាប់មកលូកដៃទៅក្នុងប្រដាប់បន្តពូជរបស់មេជ្រូក ហើយស្ទាបរកទីតាំងរបស់កូន ជ្រូក (ជាធម្មតា កូនជ្រូកកើតចេញក្បាលមកមុន)
  - បើកូនជ្រូកធំមិនអាចកើតចេញមករួចត្រូវទាញវាបន្តិចម្តងៗឱ្យស្របទៅនឹងចង្វាក់ខំប្រឹងរបស់មេជ្រូក
  - បើជួបបញ្ហាបែបនេះហើយអ្នកមិនអាចធ្វើបានចូរហៅពេទ្យសត្វឬអ្នកដែលមានបទពិសោធន៍ឱ្យជួយ
  - ក្រោយពេលមេជ្រូកកើតកូនអស់ ហើយសុកមិនព្រមធ្លាក់អ្នកអាចប្រើថ្នាំ (អុកស៊ីតុស៊ីន) ចាក់សាច់ ដុំកំរិត ១០ ទៅ ២០ អ៊ុយអ៊ី (UI) សំរាប់មេជ្រូក ១ក្បាល ។ ក្រោយពីចាក់ថ្នាំនេះ រយៈពេលពី ១៥ ទៅ ៣០ នាទី បើសុកនៅតែមិនទាន់ធ្លាក់ អ្នកអាចចាក់ម្តងទៀតបាន ។ គេអាចប្រើថ្នាំចាក់សរសៃ ដូចជា ក្លុយកូណាដីកាល់ស្យូម (Gluconate de calcium) ក្នុងកំរិតពី ២០ ទៅ ៥០ សេសេ (CC)
  - ពេលខ្លះយើងអាចត្រៀមថ្នាំខាងលើ ចាក់មុនកើតក្រោយពេលបែកទឹកដោះ ដើម្បីឱ្យកូនកើតលឿន ហើយសុកធ្លាក់ ។ ក្រោយពេលសុកធ្លាក់ និងកូនកើតអស់ត្រូវចាក់ម្តងទៀត ដើម្បីសំអាតឈាមក្នុង ស្បូន ។

ក្នុងករណីនេះគេអាចប្រើថ្នាំបូរាណបូចខាងក្រោម

- ដោយយកស្លឹកម្លូ ៣សន្លឹកកិនលាយជាមួយទឹកចំណុះ ១ពែង បន្ទាប់មកច្រោះវារួចហើយបញ្ជូកមេជ្រូក ។ បើសុកនៅតែមិនទាន់ធ្លាក់គេអាចបញ្ជូកវាចន្លោះ ២ម៉ោងម្តង ។
- បុកខ្ទឹមសស្ងួត ៧ កំពិស ម្រេចស្ងួត ៧គ្រាប់ ខ្លីស្រស់ ៧ចំណិត និងត្រួយកប្បាស ៧សន្លឹក ។ បុកវាបញ្ចូល គ្នាឱ្យម៉ដ្ឋ រួចលាយនឹងស្រាសកន្លះពែងបន្ទាប់មកបញ្ជូកមេជ្រូក ។ បើលើកទីមួយមិនបានសំរេចត្រូវ បញ្ជូកវាជាលើកទី ២ ។ ក្នុងករណីព្យាបាលដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ហើយសុកនៅតែមិនធ្លាក់អ្នកត្រូវ លូកដៃទាញផ្ទះៗ បន្តិចម្តងៗទៅតាមចង្វាក់ដែលមេជ្រូកខំប្រឹង ។

២.៧. ជំងឺឆ្កាបជួរម្រងចំពោះមេជ្រូក

ក. ជំងឺរលូតកូន

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយមេរោគម្យ៉ាង និងអាចកើតមានឡើងចំពោះ គោ ពពែ ច្រៀម ...ប៉ុន្តែក្នុងកំរិតស្រាល ជាងកើតនៅលើជ្រូក ។ មេរោគដែលបណ្តាលឱ្យកើតជំងឺនេះអាចរស់នៅក្នុងស្បូនជាច្រើនខែ ក្នុងករណីមេជ្រូកធ្លាប់ រលូតកូននោះមេរោគអាចរស់នៅក្នុងស្បូនពី ២ទៅ៣ឆ្នាំ ។

រោគសញ្ញា

ក្រោយពីមេរោគចូលទៅក្នុងជ្រូកប្រហែល ពី ១ទៅ ២សប្តាហ៍ នោះវានឹងលេចចេញនូវរោគសញ្ញា :

- ជ្រូកក្តៅខ្លួន កំដៅឡើងចុះមិនធម្មតា ជ្រូកមិនស៊ីចំណី
- ជ្រូកឈឺជើងពិបាកដើរ (យ៉ាងយូរ ៣សប្តាហ៍ព្រោះមេរោគផ្តុំនៅសន្លាក់ឆ្អឹង និងនៅលើប្រដាប់បន្តពូជ)
- មេជ្រូកមិនមានកូន
- ប្រហែល ៣ សប្តាហ៍ ក្រោយដាក់ឈ្មោលមេជ្រូករលូតកូន ។

ចំណាំ: ចំពោះជ្រូកបាមេរោគរាតត្បាតនៅត្រង់កន្លែងសន្លាក់ឆ្អឹង និងនៅលើប្រដាប់បន្តពូជ ។ មេរោគនេះរស់ នៅលើប្រដាប់បន្តពូជជ្រូកបាអស់មួយជីវិត ហើយអាចចំលងទៅគ្រប់មេជ្រូកដែលវាពាក់ ។ ជ្រូកបាដែលមាន មេរោគ នេះមានលេចចេញរោគសញ្ញាហើយសន្លាក់ឆ្អឹង និងហើមពងម្ខាង ។

ការការពារ

- បើសង្ស័យថាជ្រូកកើតជំងឺនេះត្រូវដាក់វាដាច់ដោយឡែក
- កូនជ្រូករលូតត្រូវកប់ឱ្យឆ្ងាយពីមនុស្ស សត្វ ប្រភពទឹក ឬដុតចោល
- លាងសំអាតទ្រូង ស្តុកទឹក ស្តុកចំណី ដោយប្រើទឹកកំបោរ ឬទឹកក្រូស៊ីល (Crecyl 4%)
- បន្ទាប់មកទុកទ្រូងឱ្យនៅទំនេរប្រហែល ១សប្តាហ៍ ។

ការព្យាបាល

- **ស្ត្រេបតូមីស៊ីន** (Streptomycine) ពី ១៥ ទៅ ២០ មីលីក្រាម សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម
- **តេរ៉ាមីស៊ីន** (Terramycine) ក្នុងកំរិតពី១៥ ទៅ ២០ មីលីក្រាម សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម
- **អូរេអូមីស៊ីន** (Aureomycine) ១ក្រាមក្នុងកូនជ្រូក ១ក្បាល ។

ខ. ជំងឺរលាកដោះ

ជំងឺនេះបណ្តាលមកពីបាក់តេរី មុខរបួសភាគច្រើនបណ្តាលមកពីផ្ទៃកូនជ្រូក ឬសត្វល្អិតខាំ ។ល។

រោគសញ្ញា

- ដោះមេជ្រូកហើមឡើងក្រហម
- មានស្នាមរលូស ឬដំបៅនៅលើកន្សោមដោះ
- ដោះដែលឈឺមិនចេញទឹកដោះ
- មេជ្រូកគ្រុន (ក្តៅដង្កក់...) ។

វិធានការណ៍ការពារ

- ទ្រុឌជ្រូកត្រូវលាងស្អាតជានិច្ច ហើយខាំដេងៗពិគ្គាតាមកំលាំងតូច និងធំ
- ត្រូវមានកំរាលពីក្រោមឱ្យបានល្អ
- កាច់ឆ្មេញកូនជ្រូក ។

ការព្យាបាល

មុនព្យាបាលអ្នកត្រូវយកសាប៊ូលាងដោះឱ្យបានស្អាតសិន ត្រូវច្របាច់ទឹកដោះពីដោះឈឺចោល ។

- គួរបំបែកមេចេញពីកូនកុំឱ្យពៅ
- បបរឱ្យកូនជ្រូកស៊ី
- បើអាចធ្វើទៅបានឱ្យកូនជ្រូកពៅដោះមេផ្សេង បុកស្លឹកម្លូស្រស់ពី ៥ ទៅ ១០ សន្លឹករួចច្របាច់យកទឹកមកលាយជាមួយស្លឹកត្របែកពី ៤ ទៅ ៥ សន្លឹក និងស្លឹកថ្នាំពី ៥ ទៅ ១០ សន្លឹក ដែលបានចិញ្ច្រាំហើយដោយយកមកបិទលើដោះឈឺ ព្យាបាល ១ដងក្នុង១ថ្ងៃ ដោយរុំ វារហូតដល់លែងឃើញស្នាមក្រហម ។

គ. មេជ្រូកខ្លះទឹកដោះ

មេជ្រូកខ្លះទឹកដោះឱ្យកូនពៅអាចបណ្តាលមកពីបញ្ហាជាច្រើនដូចជា :

- ចំណីដែលផ្តល់ឱ្យមេជ្រូកស៊ីខ្លះជាតិសាច់ ឬប្រូតេអ៊ីន និងខ្លះជាតិប៊ែរ ក្នុងការបង្កើតទឹកដោះ
- ឱ្យមេជ្រូកស៊ីចំណីពិបាករំលាយ មេជ្រូកទល់លាមក
- ដាក់មេជ្រូកក្នុងទ្រុងចង្អៀត ស្តុះស្តាប់ ពុំមានខ្យល់ចេញចូល
- ពេលកើតកូនសុកឆ្នាក់មិនអស់ និងពេលកូនកំពុងពៅមេជ្រូកស្តុះឡើង
- មេជ្រូករលាកដោះ រលាកស្បូន
- មេជ្រូកផ្អើលខ្លាំង ។

រោគសញ្ញា

- មេជ្រូកឱ្យកូនពៅតែមួយភ្លែត
- កូនជ្រូកពៅមិនឆ្អែត ចុះស្តុម ស្បែកយារ ។

ការការពារ

- ការពារកុំឱ្យមេជ្រូកទល់លាមក
- ការពារ និងព្យាបាលជំងឺសុកញាក់មិនអស់ រលាកដោះ រលាកស្បូន
- ទ្រុឌត្រូវធ្វើឱ្យមានខ្យល់ចេញចូលល្អ និងស្ងប់ស្ងាត់
- ចំណីដែលផ្តល់ឱ្យមេជ្រូកត្រូវមានជាតិប្រូតេអ៊ីន (ជាតិសាច់) និងជាតិវី គ្រប់គ្រាន់ ។

ការព្យាបាល

ប្រើថ្នាំ ប៊ូស្តហ៊ីប៊ូហ្វី (Post-hypophyse) ចាក់សើរស្បែក ២០ អ៊ុយអ៊ី (UI) ចែកជា ៤ដង ចាក់ម្តង ៥ អ៊ុយអ៊ី (UI) ក្នុង១ថ្ងៃ ។

ថ្នាំចាក់ឱ្យមេជ្រូកមានទឹកដោះច្រើន :

- ទីរ៉ូស៊ីន (Thyrosine) ប្រើក្នុងកំរិត ២ សេសេ (cc) ១ថ្ងៃចាក់ម្តង ចាក់ពី ២ ទៅ ៣ថ្ងៃ
- ប្រឡាក់ទីន ឬហ្គាឡាក់ទីន (Prolactine ឬ Galactine) ក្នុង ១ថ្ងៃចាក់ពី ៥០ ទៅ ១០០ អ៊ុយអ៊ី (UI) ចាក់ពី២ ទៅ៣ ថ្ងៃ ។

ព្យាបាលមេ ដែលឱ្យកូនចៅ : ប្រឡៅពពែ ២ក្រាម ចាក់ស្តុក ២ក្រាម ទឹក ៤ លីត្រ ស្មារឱ្យជ្រូកមេផឹក រយៈពេល ១ ថ្ងៃ នោះមេជ្រូកឡើងឱ្យកូនចៅ ។

ជំពូកទី៣

ជំងឺធ្លាប់ជួបប្រទះក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក

៣.១. ជំងឺជ្រូក

ជំងឺជាបញ្ហាមួយដែលធ្វើឱ្យកសិករមានការភ័យខ្លាចជាងគេក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ។ កសិករដែលចិញ្ចឹមជ្រូកសុទ្ធតែធ្លាប់បាត់បង់ជ្រូករបស់គាត់ដោយសារជំងឺ ។ ដំណោះស្រាយរបស់កសិករក្នុងការព្យាបាលជ្រូក គឺអាស្រ័យទៅតាមលទ្ធភាពដែលគាត់មានគឺ គាត់ប្រើឱសថបុរាណ ទិញថ្នាំពីផ្សារជិតៗភូមិ ឬទិញពីអ្នកដែលដើរលក់តាមភូមិ ឬក៏ហៅបសុពេទ្យមកព្យាបាលសត្វរបស់គាត់ ។

លក្ខណៈសំគាល់សំខាន់ៗនៅពេលជ្រូកឈឺ :

- សញ្ញាដំបូងដែលកត់សំគាល់ថាសត្វឈឺ គឺវាមិនស៊ីចំណីអាហារ
- ជ្រូកដែលឈឺពុំមានភាពរហ័សរហួនទេ មានភាពឆ្ងល់ មិនចង់ធ្វើចលនា មានភាពខ្សោយ ហើយមានដំណើរទ្រុតទ្រោត
- បើលាមករឹងនោះបង្ហាញថាជ្រូកគ្រុនក្តៅ
- បើលាមករាវ ឬរាកអាចបណ្តាលមកពីព្រូនក្នុងពោះរៀន ឬអាចបណ្តាលមកពីការផ្លាស់របបអាហារលឿនពេក ឬក៏អាចបណ្តាលមកពីជាតិពុលផ្សេងៗ
- ការដកដង្ហើមញាប់ (ហត់) តឿក ក្អក ក្រដាស់ ទាំងនេះបង្ហាញពីភាពមិនប្រក្រតីរបស់សត្វ
- សត្វដែលមានសុខភាពល្អ មានភ្នាសស្លើង (ស្រទាប់ខាងក្នុងរបស់មាត់ ច្រមុះ ផ្នែកខាងក្នុងរបស់ត្របក ភ្នែក) ពណ៌ផ្កាឈូក ។ សត្វឈឺមានភ្នាសស្លើងពណ៌ផ្សេងពីនេះ មានភាពស្លេកស្លាំង ឬពណ៌លឿង
- ពេលខ្លះគេសង្កេតឃើញ សន្លាក់ ឬ អវៈយវៈ ហើមរឹង ធ្វើឱ្យសត្វពិបាកធ្វើចលនា ។

៣.២. ជំងឺកូនជ្រូក

ក. ជំងឺរាកកូនជ្រូក

កើតមានឡើងពិសេសនៅថ្ងៃដំបូង ក្នុងអាយុពី ២ទៅ៣សប្តាហ៍ និងនៅពេលផ្តាច់ដោះ ។ កូនជ្រូកកើតជំងឺរាក អាចបណ្តាលឱ្យងាប់ក្នុងរយៈពេលពី ២ទៅ៤ថ្ងៃ ។ រោគសញ្ញា និងមូលហេតុដែលបណ្តាលឱ្យមានជំងឺនេះគឺ :

រោគសញ្ញា

- ជ្រូករាក លាមកមានពណ៌លឿងលាយពពុះ និងមានលាយឈាម
- ខ្សោះជាតិទឹក ច្រមុះស្ងួត នោមតិច ស្បែកយាវ ស្បែកកន្ទួលក្រហម ។

មូលហេតុដែលបណ្តាលអោយជ្រកមាន :

- ភាគច្រើនបង្កឡើងដោយចំណីខ្លះអនាម័យ បណ្តាលមកពីបាក់តេរី ឬ វីរុស នៅក្នុងចំណីនោះ
- ដាក់ចំណីដែលផ្ទុកមេជ្រកស៊ីធ្វើឱ្យមេជ្រកមានជំងឺ ជាហេតុធ្វើឱ្យមានការបម្រែបម្រួល ទឹកដោះមេជ្រកនៅពេលកូនជ្រកបោបណ្តាលឱ្យវាវាក
- ចំណីដែលមានផ្ទុកបាក់តេរី ឬផ្សិត អាចបណ្តាលឱ្យកូនជ្រកវាក
- អាចបណ្តាលមកពីចំណីអាហារមិនស្អាត ឬប្តូរចំណីលឿនពេក
- អាចបណ្តាលមកពីព្រួន
- ផ្តល់ចំណីដល់កូនជ្រកលើសលុប បន្ទាប់ពីខ្លះចំណីកន្លងមក ។

ការការពារជំងឺរាកកូនជ្រក

- ចំណី និងទឹកត្រូវស្អាតជានិច្ច ជៀសវាងការដាក់ចំណីផ្ទុម
- ប្តូរចំណីកូនជ្រកត្រូវធ្វើឡើងជាសន្សឹម
- ត្រូវសំអាតទ្រុងឱ្យបានហ្មត់ចត់ និងទៀងទាត់រាល់ថ្ងៃ
- ជៀសវាងការផ្តល់ចំណីច្រើនលើសលុបដល់កូនជ្រក
- ថែរក្សាមេជ្រកឱ្យមានសុខភាពល្អ
- បំបែកជ្រកឈឺពីជ្រកជា ដាក់ដោយឡែកពីគ្នា
- លាយចំណីដល់កូនជ្រកដែលមានកំរិតលាយអតិបរមា ។

ចំណាំ :

- ជាតិសរសៃក្នុងចំណី ១០ ភាគរយ អាចបំបាត់នូវជំងឺរាករបស់កូនជ្រក
- នៅពេលរាកអាចលាយចំណីដែលមានជាតិសរសៃច្រើន ដូចជា កន្ទក់ ពី ៣០ ទៅ ៤០ ភាគរយ ។

★ ការព្យាបាលជំងឺរាកកូនជ្រក ដោយផ្ទាំងព័រកូដាតិ

របៀបទី១ :

- ស្មៅស្លឹក និងមែកទទឹមស្រស់ ១ គីឡូក្រាម ជាមួយទឹក ៣ លីត្រ ស្មៅរងាស់យក ២លីត្រ
- បញ្ជាក់ជ្រកឈឺកន្លះលីត្រ ៣ ដង ក្នុងមួយថ្ងៃ រយៈពេល ពី ២ទៅ ៥ថ្ងៃ ។

របៀបទី២ :

- ស្មៅស្លឹកត្របែក ១ គីឡូក្រាម ជាមួយទឹក ៣លីត្រ ចំរាញ់យក ២ លីត្រ ទុកឱ្យត្រជាក់រួចច្រោះ
- បញ្ជាក់ជ្រកឈឺកន្លះលីត្រ ៣ ដងក្នុងមួយថ្ងៃ រយៈពេល ២ទៅ៣ថ្ងៃ ។

រូបទី ១: ការផ្សំឱសថចូរាណាដោយប្រើស្លឹកត្រឡប់សំរាប់ព្យាបាលជំងឺរាកកូនជ្រូក

របៀបទី៣ :

- ចំអិនស្លឹកទឹកដោះកន្លះគីឡូក្រាម ជាមួយទឹក ១លីត្រ ទុកឱ្យត្រជាក់រួចច្រោះ
- បញ្ជាក់ជ្រូកឈឺ ១ពេង ក្នុងមួយថ្ងៃ រយៈពេលពី ១ទៅ ៣ថ្ងៃ ។

★ ការព្យាបាលជំងឺរាកកូនជ្រូកតាមវិធីផ្សេងទៀត

គេអាចប្រើថ្នាំដែលទិញលើទីផ្សារ ឬពីពេទ្យសត្វសំរាប់ព្យាបាលជំងឺរាកកូនជ្រូក ដូចជា:

- **តេត្រាស៊ីគ្លីន** (Tetracycline) សំរាប់ជ្រូកទំងន់ប្រហែល ១០គីឡូក្រាម លាយក្នុងចំណី ឬឱ្យលេបផ្ទាល់ម្តង ១គ្រាប់ក្នុងចំណីឬឱ្យលេបផ្ទាល់ម្តង ១គ្រាប់ ក្នុង ១ថ្ងៃ ២ដង
- **អុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន** (Oxytetracycline 10%) ១០ ភាគរយជាថ្នាំចាក់ស្រាច់ដុំក្នុងកំរិត ១មីល្លីលីត្រ សំរាប់ ជ្រូកទំងន់ ១០ គីឡូក្រាម ព្យាបាលយ៉ាងតិច ៣ ថ្ងៃ ក្នុង ១ថ្ងៃម្តង
- **ស៊ុលហ្វា** (Sulfa 33 %) ៣៣ភាគរយជាថ្នាំចាក់ក្រោមស្បែកកំរិត ១.៥ ទៅ ៣ មីល្លីលីត្រ ព្យាបាល ក្នុងរយៈពេល ៣ ទៅ ៥ ថ្ងៃ ក្នុង ១ថ្ងៃម្តង ។

ខ. ជំងឺខ្លះជាតិដែក

ជំងឺដែលកើតមានឡើងជាញឹកញាប់ចំពោះកូនជ្រូក ពិសេសចំពោះកូនជ្រូកដែលមានអាយុពី ២ទៅ ៣ សប្តាហ៍ ។ ជំងឺនេះធ្វើឱ្យកូនជ្រូកពុំមានសុខភាពល្អ បន្ថយការលូតលាស់របស់វា និងបណ្តាលឱ្យយើងខាតបង់ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ។ គួរកត់សំគាល់ថា ជាតិដែកបំរុងនៅក្នុងខ្លួនរបស់កូនជ្រូកមានតិច នៅពេលកើតប្រហែលមួយភាគបីនៃជ្រូកធំ ។ ម្យ៉ាងទៀតទឹកដោះមេជ្រូកមានជាតិដែកដ៏តិចតួចបើធៀបទៅនឹងតំរូវការរបស់កូនជ្រូក ។

រោគសញ្ញា

- ចុងច្រមុះ អណ្តាត ភ្នែកស្លេក (ធម្មតាពណ៌ផ្កាឈូក)

- កូនជ្រូកមិនស៊ីចំណី សុខភាពទ្រុឌទ្រោម ហើយមិនរហ័សរហួន និង រញ្ជីរញ្ជ័រ ។

មូលហេតុ

បណ្តាលមកពីកង្វះជាតិដែក និងជាតិស្ពាន់ដែលជាសារធាតុចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតឈាម ។

ការការពារជំងឺខ្វះជាតិដែក

- នៅក្នុងកំឡុងពេលងើម ៤ សប្តាហ៍ចុងក្រោយគួរផ្តល់ជាតិដែកបន្ថែមដល់មេជ្រូកជារៀងរាល់ថ្ងៃ
- ត្រូវផ្តល់ជាតិដែកឱ្យកូនជ្រូកយឺតបំផុតនៅពាក់កណ្តាលសប្តាហ៍ទី ១ ក្រោយពេលកើត ។

ការព្យាបាលជំងឺខ្វះជាតិដែក (តាមទំលាប់)

- កសិករមួយចំនួនប្រើដីក្រហមឱ្យកូនជ្រូកស៊ី
- ឱ្យស៊ីរុក្ខជាតិមួយចំនួន ដែលសំបូរទៅដោយជាតិដែក ដូចជាត្រកូន ស្លឹកផ្លែ បាស កន្ទំថេត ដំឡូងមី ។ ល ។

★ **ការព្យាបាលជំងឺខ្វះជាតិដែកដោយប្រើរុក្ខជាតិ**

របៀបទី១ :

- បុកស្លឹកម្រះស្រស់ ៨០ ក្រាម លាយទឹក ៥ ទៅ ១០ មីល្លីលីត្រ ហើយពូតយកទឹកបន្ទាប់មកយកស្បែកច្រោះវា
- យកទឹកថ្នាំដាក់ក្នុងក្រឡដែលគ្មានគំរូប រួចដាក់ហាលក្រោមពន្លឺថ្ងៃ
- បញ្ជាក់កូនជ្រូកអាយុ ៤ ទៅ ៥ ថ្ងៃមួយទៅតាមកំរិតផ្សំខាងលើ
- បើធ្វើទុកយូរត្រូវដាក់ក្នុងដប រួចទុកនៅកន្លែងត្រជាក់ហើយស្ងួត ។

រូបទី ៣: ការផ្សំឱ្យសមចម្បាណដោយប្រើស្លឹកម្រះសំរាប់ព្យាបាលជំងឺខ្វះជាតិដែក

របៀបទី២ :

យកដីតដួទៅដាក់ក្នុងធុងមួយសំរាប់ទុកឱ្យកូនជ្រូកស៊ី ។

ការផ្សំរុកជាតិ :

យកទឹកប៉េងបោះ ១ ស្លាបព្រាបាយបញ្ជូកកូនជ្រូកផឹក ២ដង ក្នុងមួយសប្តាហ៍ នៅពេលដែលកូនជ្រូក អាយុបាន ១ ទៅ ២ថ្ងៃ និងបន្ត ផ្តល់ឱ្យដល់ជ្រូកមានអាយុ ៤ សប្តាហ៍ ។

ចំណាំ: កូនជ្រូកដែលកើតជំងឺខ្លះជាតិដែកមិនអាចលូតលាស់បានល្អ ហើយកូនជ្រូកច្រើនងាប់ បើសិនជាគេមិនផ្តល់ ជាតិដែកឱ្យវាបានទាន់ពេលវេលា (ពិសេសនៅក្នុងអាយុ ១ សប្តាហ៍)

❖ **ការព្យាបាលជំងឺខ្លះជាតិដែកតាមស័បផ្សំទៀត**

ក្រៅពីថ្នាំបូរណាកសិករអាចទិញថ្នាំសំរាប់ព្យាបាលជំងឺខ្លះជាតិដែកនៅលើទីផ្សារ ឬទិញពីពេទ្យសត្វ ដូចជា : **ហ្វេរ៉ូដិច** (Ferrodex) ជាថ្នាំចាក់សាច់ដុំ កំរិត ២ មីលីលីត្រសំរាប់កូនជ្រូក ១ ក្បាលនៅ ពេលកូនជ្រូក អាយុលើស ៣ ថ្ងៃ និងត្រូវចាក់ម្តងទៀតនៅអាយុ ៣សប្តាហ៍ ។

គ. ជំងឺគេតាណូស

ជំងឺនេះច្រើនកើតនៅលើកូនជ្រូកជាងជ្រូកជំទង់ និងជ្រូកធំ ហើយច្រើនកើតនៅលើជ្រូកទើបក្រៀវ ឬមានស្នាមរបូស ។ ជ្រូកកើតជំងឺនេះច្រើនងាប់ក្នុងរយៈពេលពី ៤ ទៅ ៥ថ្ងៃ ។ ជំងឺនេះមិនច្រឡំនឹងជំងឺដទៃ ទៀតទេ ។

រោគសញ្ញា

- រីងសាច់ដុំ បន្ទាប់មករីងពេញខ្លួនតែម្តង ជ្រូកចំកោងខ្លង
- ជ្រូករីងថ្កាម
- ផ្នែករីងកំរើកមិនរួច ប្រស្រីក្រឡាប់ចុះឡើង
- ជ្រូកដកដង្ហើមដង្ហក់ កំដៅក្នុងខ្លួនពី ៤០-៤១ អង្សាសេ ។

មូលហេតុ

- បង្កឡើងដោយមេរោគម្យ៉ាងដែលរាតត្បាតចូលទៅក្នុងខ្លួនសត្វតាមមុខរបូសជ្រៅ
- កូនជ្រូកកើតជំងឺនេះច្រើនបណ្តាលមកពីការក្រៀវ
- ឆ្លងតាមរន្ធផ្ទិតក្រោយពេលកើត ។

ការការពារ

- លាងសំអាតផ្ទិតកូនជ្រូកទើបកើត
- លាងសំអាតកន្លែងក្រៀវ

- លាងសំអាតកន្លែងដែលមានរបួស បន្ទាប់មកចាក់ថ្នាំ
  - ចាក់ ប៉េនីស៊ីលីន (Penicilline) ក្នុងកំរិត ១០០០០ អ៊ុយអ៊ី (UI) សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១ គីឡូក្រាម
  - ចាក់សេរ៉ូម អង្គុទីតេតានិច (Serum antitetanique) ក្នុងកំរិត ពី ២០០០០ ទៅ ១០០០០០ អ៊ុយអ៊ី (UI) ចាក់សើរស្បែក
  - អាណាតុកស៊ីន អង្គុទីតេតានិច (Anatoxine Antetanique) ពី ៣ទៅ ៥ សេសេ (cc) ។

ការព្យាបាល

បើជំងឺនេះស្ថិតក្នុងសភាពមិនធ្ងន់ធ្ងរ យើងអាចប្រើថ្នាំដូចខាងក្រោម :

- ប៉េនីស៊ីលីន (Penicilline) ក្នុងកំរិត ២០០០០ អ៊ុយអ៊ី (UI) សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម
- ត្រេបតូមីស៊ីន (Streptomycine) ២០ មីលីក្រាម ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម
- តេរ៉ាមីស៊ីន (Terramycine injectable solution) ពី ២ ទៅ ៤ សេសេ (cc) ក្នុងទំងន់ជ្រូក ៤៥ គីឡូក្រាម (ចាក់១ដងមិនត្រូវអោយលើសពី ១០ សេសេ)
- សេរ៉ូមអង្គុទីតេតានិច (Serum antitetanique) ពី ១០ ទៅ ៤០ សេសេ ជំងឺនេះធ្វើឱ្យជ្រូកប្រកាច់ដូច្នោះ ដើម្បីទប់ស្កាត់យើងត្រូវចាក់ ឡាហ្សាទីល (Largatil) ឬហ្គាដេណាល់ (Gardenal) ក្នុង ១ថ្ងៃចាក់ ៣ដង
  - ជ្រូកតូចចាក់ ១ ដងពី ១ទៅ ២សេសេ
  - ជ្រូកធំចាក់ ១ ដងពី ៤ សេសេ ។

៣.៣. ជំងឺសំខាន់ៗដែលជួបប្រទះក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក

ក. ជំងឺប៉េស្ត

ជំងឺប៉េស្តគឺជាជំងឺឆ្លងដ៏កាចសាហាវមួយ អាចរីកសាយភាយពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយផ្សេងទៀតយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ បើវាកើតក្នុងតំបន់ណាហើយ វាបណ្តាលឱ្យជ្រូកងាប់ផុតពូជក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីពី ១ ទៅ ២ថ្ងៃ ឬអាចងាប់ក្នុងរយៈពេលពី ៥ ទៅ ១០ថ្ងៃ។

រោគសញ្ញា

- ជ្រូកគ្រុនក្តៅខ្លាំងសីតុណ្ហភាពក្នុងខ្លួនពី ៤១ ទៅ ៤២ អង្សាសេ (ធម្មតាពី ៣៨ ទៅ ៣៩.៥) ហើយជ្រូករងាញ់រ
- ជ្រូកមិនស៊ីចំណី ភ្នែកឡើងក្រហម
- រលាករន្ធច្រមុះ និងមានទឹកសំបោរខាប់
- ទល់លាមក ឬរាកពណ៌លឿងប្រផេះ ក្អួតចង្កោរ
- ក្រោយជ្រូកងាប់ (វះពោះឃើញថ្លើមពណ៌ស ស្លុតសដុំ ត្រូវយកទៅកប់ចោល ឬយកចេញពីទ្រុង)

- ជ្រូកហើមក (ក មុខ និងច្រមុះហើមឡើងលិប) ពិបាកដកដង្ហើម ដង្កក់
- ជ្រូកក្អកញឹក ហើយមានទឹករំអិលហូរចេញពីច្រមុះ
- ជ្រូកមានដំណើរទ្រេតទ្រោត សុខភាពរបស់សត្វចុះខ្សោយយ៉ាងខ្លាំង
- នៅលើស្បែករបស់ជ្រូកមានលេចចេញនូវស្នាមជាំពណ៌ខៀវ ពិសេសនៅម្តុំត្រចៀក ក ច្រមុះ ពោះ និងភ្នៅផ្នែក ខាងក្នុង ។

ការការពារ

- មិនត្រូវដាក់ជ្រូកក្នុងទ្រុងចង្អៀតពេក ឬក្តៅពេក ។ល។
- ដុសលាងជ្រូក ទ្រុងជ្រូក ស្តុកចំណីឱ្យបានទៀងទាត់ និងស្អាតជានិច្ច
- ត្រូវបំបែកជ្រូកឈឺចេញពីទ្រុង
- ចាក់ថ្នាំការពារជំងឺសាទឹកឱ្យបានទៀងទាត់ ។ ថ្នាំសំរាប់ចាក់ការពារជំងឺសាទឹកមានដូចជា៖
  - **សេរ៉ូម ប៉ាស្ទ័រវេឡា** (Serum Pasteurella) សំរាប់ចាក់ស្បែក ឬចាក់សរសៃក្នុងកំរិត ០.៥០មីលីលីត្រ សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម
  - **ស្រ្តេបតូមីស៊ីន** (Streptomycine) ឬ**តេរ៉ាមីស៊ីន** (Terramycine) ក្នុងកំរិតពី ១៥ ទៅ ២០មីលីក្រាម សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម

ការព្យាបាល

- **អុកស៊ីគ្លីន** (Oxyclin) ជាថ្នាំចាក់សាច់ដុំកំរិត ១មីលីលីត្រក្នុង ១ថ្ងៃចាក់ម្តងរយៈពេលព្យាបាល ពី ៣ ទៅ ៥ថ្ងៃ
- **សូតាប៉ែន** (Shotapen) ជ្រូកមានទំងន់ ១០គីឡូក្រាមចាក់ ១មីលីលីត្រ ចាក់ក្នុងសាច់ដុំ ឬ ក្រោមស្បែកក្នុង ៣ថ្ងៃចាក់ម្តង
- **ស្រ្តេបតូមីស៊ីន** (Streptomycine) ចាក់ក្នុងកំរិតពី ១៥ ទៅ ២០មីលីក្រាមសំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម ក្នុង ១ថ្ងៃ ចាក់ ២ដង ព្យាបាលក្នុងរយៈពេលពី ៣ ទៅ ៤ថ្ងៃ
- **តេរ៉ាមីស៊ីន** (Terramycine) ចាក់ក្នុងកំរិតពី ១០ ទៅ ១៥មីលីក្រាមសំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម ចាក់ពី ៣ ទៅ ៤ថ្ងៃ ។

គ. ជំងឺកញ្ជ្រិល

ជាជំងឺឆ្លងរាតត្បាតមួយ ច្រើនកើតនៅលើជ្រូកមានអាយុពី ៣ ខែ ឡើងទៅ ហើយក្រោយពីកើតជំងឺនេះបាន ៦ ថ្ងៃ បណ្តាលឱ្យសត្វងាប់ច្រើន។ គេសង្កេតឃើញជំងឺកញ្ជ្រិលកើតមានជាញឹកញាប់នៅរដូវក្តៅ ឬនៅពេលផ្លាស់ប្តូរ អាកាសធាតុ ។

រោគសញ្ញា

- ជ្រួតគ្រុនក្តៅ សីតុណ្ហភាពឡើងដល់ ៤១-៤២អង្សាសេ
- ជ្រួតមិនស៊ីចំណី ចុះខ្សោយ ដកដង្ហើមញាប់
- ជ្រួតពិបាកធ្វើចលនា រឹងជើង (រលាកសន្លាក់ជើង)
- មានពណ៌ស្វាយលាយក្រហមបន្តិចនៅត្រង់ត្រចៀក ច្រមុះ ពោះ
- នៅលើស្បែកមានស្នាមកន្ទួលក្រហមជាពេញខ្លួន ដែលកន្ទួលនេះអាចបកចេញបាន ក្នុងករណីជំងឺឈានចូលរ៉ាំរ៉ៃយូរ ។

ការការពារ

- សំអាតជ្រួត និងទ្រូងឱ្យបានទៀងទាត់ និងស្អាតជានិច្ច
- ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារជំងឺឱ្យជ្រួតចាប់ពីអាយុ ៣ខែឡើងទៅ
- ជ្រួតដែលទិញមកថ្មីត្រូវដាក់ឆ្ងាយពីជ្រួតដទៃយ៉ាងតិច ២សប្តាហ៍
- បំបែកសត្វឈឺចេញពីសត្វជា ។

ចំពោះការចាក់ថ្នាំការពារជំងឺកញ្ជិលប្រព្រឹត្តទៅជាពីរដំណាក់កាល:

ចាក់លើកទី១: ប្រើវ៉ាក់សាំង លាយជាមួយ សេរ៉ូម

- សំរាប់ជ្រួតទំងន់តិចជាង ៥០ គីឡូក្រាមប្រើវ៉ាក់សាំង ០.៥ សេសេ លាយ សេរ៉ូម ៥ សេសេ
- សំរាប់ជ្រួតទំងន់លើសពី ៥០ គីឡូក្រាមបង្កើនថ្នាំខាងលើ ១ សេសេ ក្នុងកំណើនទំងន់ ១០ គីឡូក្រាម ។

ចាក់លើកទី២: ត្រូវធ្វើឡើងក្រោយចាក់លើកទី១ បាន ១០ថ្ងៃ ។ ចាក់វ៉ាក់សាំង ០.៥សេសេ សំរាប់ជ្រួត ១ក្បាល ។ ប្រសិទ្ធិភាពរបស់ថ្នាំមានរយៈពេល ៦ខែ ។ ចំពោះជ្រួតដែលសង្ស័យថាឈឺ ដំបូងត្រូវព្យាបាលវាដោយ សេរ៉ូម បន្ទាប់មកទើបចាក់ថ្នាំការពារ ។ ក្នុងការចាក់វ៉ាក់សាំង ត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះមេជ្រួត ពិសេសមេជ្រួតដែល កើតកូនបានពី ១០ ទៅ ២៥ថ្ងៃ ទើបអាចចាក់វ៉ាក់សាំងការពារកញ្ជិលបាន ។

ការព្យាបាល

- **បេនីស៊ីលីន (Pénicilline)** ចាក់ក្រោមស្បែកក្រោយត្រចៀក មានកំរិតដូចខាងក្រោម:
  - ៣មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រួតទំងន់ពី ២៥ ទៅ ៥០គីឡូក្រាម
  - ៥មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រួតទំងន់ពី ៥០គីឡូក្រាមឡើងទៅ
  - ចាក់ ២ដងក្នុង ១ថ្ងៃ ព្យាបាលរយៈពេល ៣ ទៅ ៥ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ១សប្តាហ៍ ។

- **ប៉េនីស៊ីលីន** (Pénicilline) ១ដប លាយ **ស្ត្រីបតូមីស៊ីន** (Streptomycine) ១ដប ចាក់សាច់ដុំ ២ដងក្នុង ១ថ្ងៃមានកំរិតដូចខាងក្រោម៖
  - ២.៥ ទៅ ៣មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ពី ៣០ ទៅ ៥០គីឡូក្រាម
  - ៣.៥ ទៅ ៥មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ពី ៦០ ទៅ ១០០គីឡូក្រាម ។
- **អូរ៉េអូមីស៊ីន**(Auréomycine) ឬ **ទីហ្វូមីស៊ីន**(Tifomycine) ពី ១០ ទៅ ២០មីលីក្រាម ក្នុងទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម ។

ឃ. ជំងឺអុតក្លាម

ជំងឺនេះជាជំងឺឆ្លង អាចឆ្លងតាមរយៈការប៉ះពាល់ រវាងជ្រូកឈឺ និងជ្រូកជា និងអាចចំលងពីសំភារៈដែលមាន ប្រឡាក់មេរោគនេះ ។

រោគសញ្ញា

- ជ្រូកត្រូវមិនស៊ីចំណី
- មានស្នាមពងបែក ឬពងខ្ទះ នៅមាត់ ច្រមុះ ជើង និងលើដោះ
- ជ្រូកពិបាកដើរដោយសារដំបៅនៅលើជើង ជ្រូកដើរដោយជង្គង់ ហើយក្រកេជើង
- ជ្រូកហៀរទឹកមាត់
- ជ្រូកក្រិន លូតលាស់យឺត ។

ការការពារ

- ចាក់វ៉ាក់សាំងឱ្យបានទៀងទាត់
- បំបែកជ្រូកឈឺចេញពីជ្រូកជាដោយដាក់ទ្រុងដោយឡែកពីគ្នា
- សំលាប់មេរោគនៅក្នុងទ្រុង និងបរិវេណជុំវិញទ្រុង ។

ការព្យាបាល

ពុំមានការព្យាបាលទេ គេគ្រាន់តែអាចជួយព្យាបាលដំបៅតែប៉ុណ្ណោះ តែមិនអាចសំលាប់មេរោគដែល បង្កជំងឺនេះបានទេ ។ ក្នុងករណីនេះគេអាចប្រើថ្នាំដូចខាងក្រោម៖

- **មេទីឡានខៀវ** ឬ **តាំងទីអ៊ីយ៉ុង** ៥ ភាគរយ ជូតលាបសំអាតលើពងខ្ទះ និងក្រហមប្រាមនៅលើ ស្បែក
- **ការព្យាបាលតាមបែបបូរាណ**៖ គេអាចយកដើមឈ្មៅតស្មោរវងាស់ក្នុងទឹក ១ លីត្ររួចយក ក្រណាត់ស្អាត ជ្រលក់ ទឹកនេះដុសពេញខ្លួនសត្វរហូតដល់ដំបៅជា ។

ចំណាំ: ក្នុងករណីរលាកសន្លាក់ជើងរ៉ាំរ៉ៃ ប្រើថ្នាំ **បេតាមេតាហ្សូន** (Betamethasone) ក្នុងកំរិតពី ២ ទៅ ៥មីលីក្រាម ចាក់ដាក់នៅក្រោមកន្លែងសន្លាក់ដែលឈឺ ក្នុង ១ថ្ងៃចាក់ម្តង ។

ង. ជំងឺក្លេរូសលាមក

ជំងឺនេះអាចបណ្តាលមកពីចំណីដែលផ្តល់ឱ្យជ្រូកមានជាតិសរសៃច្រើនពេក ជ្រូកមិនសូវធ្វើចលនា ។ល។

រោគសញ្ញា

- ជ្រូកតប់ប្រមល់ពិបាកដុះ ពេលដុះម្តងៗលាមកតិច
- លាមកជាដុំរឹងតូចៗ ដូចលាមកពពែ ជួនមានសំបោរពណ៌សព័ទ្ធជុំវិញ ឬមានឈាម
- ជ្រូកមិនសូវស៊ីចំណី ។

វិធានការការពារ

- ផ្តល់ទឹកស្អាតឱ្យជ្រូកផឹកជាប្រចាំ
- ឧស្សាហ៍ផ្តល់បន្លែស្រស់ឱ្យជ្រូកស៊ី (ដូចជា ត្រកូន ផ្លែ ស្លឹកដំឡូងជា...)។
- ធ្វើទ្រុឌឱ្យទូលាយដើម្បីឱ្យសត្វអាចធ្វើចលនា ។

ការព្យាបាល

- ដាក់អំបិល ១ក្តាប់លាយជាមួយចំណីឱ្យស៊ី ដើម្បីលាមកជ្រាយ
- យកផ្លែអំពិលទុំកន្លះកូរ (យកគ្រាប់ និងសំបកចេញ) រួចដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងទ្រូលលាមក ។ ធ្វើដូច្នោះរាល់ ៦ ម៉ោងម្តង ពី ២ ទៅ ៣ ថ្ងៃរហូតដល់ជ្រូកឈប់ក្លេរូស ។
- ឱ្យជ្រូកស៊ីត្រកូន ឬស្លឹកដំឡូងជាពី ២ ទៅ ៣ បាច់ដោយឱ្យស៊ីពី ២ ទៅ ៣ ដង ក្នុង ១ថ្ងៃ។
- ស្លឹកអំពិលទឹកបុកឱ្យម៉ដ្ឋ លាយអំបិលបន្តិច រួចដាក់ឱ្យជ្រូកស៊ី។ ឱ្យស៊ីពី ១ ទៅ ២ ដង ក្នុង ១ថ្ងៃ រហូតដល់ជ្រូកបាត់ក្លេរូស ។
- ឱ្យជ្រូកផឹកប្រេងល្អុងខ្មែរ ពី ៣០ ទៅ ៦០ក្រាម ។ បើជ្រូកមិនសូវស៊ីចំណី គេអាចប្រើទឹកខ្មេះពី ១ ទៅ ២ ស្លាបព្រាបាយលាយជាមួយទឹកស្ករ រួចឱ្យជ្រូកផឹក ។
- ប្រើថ្នាំបញ្ចុះ **សូដ្យូមស៊ុលហ្វាត** (Na₂SO₄ ឬ MgSO₄) ឬ **ម៉ាញ៉េស្យូមស៊ុលហ្វាត** ជាថ្នាំមេរ្យាត្រូវដាក់ទឹកបន្តិច ដើម្បីឱ្យផ្ទាំរលាយរួចទើបបញ្ជូកជ្រូក ។
- គេអាចប្រើថ្នាំចាក់ **ស្ត្រេបតូមីស៊ីន** (Streptomycine) ឬ **បេនីស៊ីលីន** (Penicilline) ម្យ៉ាងទៀតគេអាចលាយ ថ្នាំទាំង ២មុខនេះចូលគ្នា។ ក្នុង ១ថ្ងៃ ចាក់ ២ដង (ព្រឹក និងល្ងាច) ចាក់ក្នុងរយៈពេល ៣ថ្ងៃ។ **ស្ត្រេបតូមីស៊ីន** ត្រូវប្រើ ២០មីលីក្រាម សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម។ **បេនីស៊ីលីន** ២០.០០០ អ៊ុយអ៊ី (UI) សំរាប់ទំងន់ជ្រូក ១គីឡូក្រាម ។

ច. ជំងឺចុងអង្ករ

ជំងឺចុងអង្ករ ឬគីស្តបណ្តាលមកពីជ្រូកស៊ីប៉ះលាមកមនុស្ស ឬសត្វដែលមានផ្ទុកពងតេនញ៉ា។ ពងតេនញ៉ាជ្រៀតចូលទៅក្នុងពោះវៀនជ្រូក រួចបញ្ជូនបន្តទៅប្រព័ន្ធលាម ចូលទៅក្នុងសាច់ដុំ ហើយលូតលាស់ជាកូនឡាវ (កូនដង្កូវ) ទីបញ្ចប់ក្លាយជាចុងអង្ករ ឬគីស្ត។ មនុស្សកើតជំងឺនេះតាមរយៈការបរិភោគសាច់ជ្រូកផ្ទុកដោយគីស្ត ដែលចំអិនមិនបានល្អ។

រោគសញ្ញា

លេចចេញគ្រាប់ចុងអង្ករតូចៗ (គីស្ត) នៅគល់អណ្តាត យើងអាចឃើញជ្រូកកើតជំងឺនេះ ដោយទាញអណ្តាតជ្រូកចេញមកក្រៅ ហើយយកក្រណាត់ស្អាតជូតគល់អណ្តាតឱ្យស្ងួតរួចយកដៃលូកស្ទាបសើរៗលើគល់អណ្តាតនោះ ដើម្បីរកមើលគ្រាប់គីស្ត។

ការការពារ

- ចិញ្ចឹមជ្រូកដាក់ទ្រុងនិងធ្វើអនាម័យក្នុងទ្រុង និងបរិវេណឱ្យបានស្អាតល្អ
- បំបែកជ្រូកឈឺចេញ កុំដាក់នៅក្នុងទ្រុងជាមួយសត្វដទៃទៀត
- មនុស្សត្រូវបរិភោគសាច់ ដែលចំអិនឱ្យបានឆ្អិតល្អ និងត្រូវបន្ទោរបង់ក្នុងបង្គន់អនាម័យ ។

ការព្យាបាល

យកគ្រួយពោតស្រស់ចំនួន ៥ ទៅ ១០ សន្លឹក ស្ទោរជាមួយទឹក ១ ពែងក្នុងរយៈពេលពី ៥ ទៅ ១០ នាទី រួចយកទឹកនេះ បញ្ជូកជ្រូកពី ២ ទៅ ៣ដង ក្នុង ១ សប្តាហ៍ (ករិតប្រើពី ៣ ទៅ ៥ មីលីលីត្រសំរាប់ជ្រូកទំងន់ ១០ គីឡូក្រាម) ។ បន្ទាប់ពីព្យាបាលបាន ១ សប្តាហ៍ មកត្រូវត្រួតពិនិត្យមើលតើ គីស្ត រលុបបាត់ ឬមិនទាន់រលុប។ បើគីស្តមិនទាន់ រលុបត្រូវបន្តការព្យាបាលពី ២ ទៅ ៣ដងទៀតក្នុងរយៈពេល ១ សប្តាហ៍។

គ. ជំងឺព្រួន

ជំងឺនេះអាចឆ្លងរាលដាលខ្លាំងទៅលើជ្រូកគ្រប់វ័យ ហើយធ្វើឱ្យជ្រូកលូតលាស់យឺត ជាហេតុបណ្តាលឱ្យការចិញ្ចឹមខាតបង់ទាំងពេលវេលា និងថវិកា។ ជ្រូកដែលកើតព្រួនច្រើនបណ្តាលឱ្យងាប់។

រោគសញ្ញា

- ជ្រូកស៊ីចំណីច្រើន តែលូតលាស់យឺត ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរជ្រូកមិនសូវស៊ីចំណី
- ជ្រូករាកជាញឹកញាប់ ហើយលាមកមានលាយព្រួន
- ជ្រូកស្លេកស្លាំង ស្រកទំងន់
- ជ្រូកក្អកញឹក
- រោមជ្រូករាងស្រអាប់ ។

ការការពារ

- ត្រូវចិញ្ចឹមជ្រូកដាក់ទ្រុង និងដុះលាងទ្រុងឱ្យបានស្អាតជានិច្ច
- ធ្វើការទំលាក់ព្រួនយ៉ាងតិចរៀងរាល់ ៣ខែម្តង
- មុនពេលព្យាបាល ឬដាក់ចំណីឱ្យជ្រូកត្រូវដុះលាងដៃឱ្យបានស្អាត

ការព្យាបាល

- **ឡីវ៉ាមីសុល (Levamisol)** ជាថ្នាំចាក់សាច់ដុំក្នុងកំរិត ០.៥មីលីលីត្រ ចាក់ម្តងសំរាប់ទំលាក់ព្រួនម្តង
- ចាក់ អ៊ីរីមីច ១ សេស សំរាប់ជ្រូក ២០ គីឡូក្រាម
- **ព្យាបាលតាមវិធីបច្ចុប្បន្ន:** កិនផ្លែម៉ាក្សីចាស់ៗហើយស្រស់ចំនួន ៣០០ក្រាម (ឬ ៣ខាំ) លាយទឹកកន្លះលីត្របន្ទាប់មកថែម អំបិល ៣ស្លាបព្រា រួចច្រោះវា ហើយយកទឹកនេះឱ្យជ្រូកផឹកក្នុងកំរិត ១ស្លាបព្រាសំរាប់ ១គីឡូក្រាម នៃទំងន់ជ្រូក បញ្ជាក់តែម្តងសំរាប់ការទំលាក់ព្រួនម្តង (សំរាប់ទំលាក់ព្រួនក្នុងស្ងួត) ។
- បុកផ្លែស្លាទុំ ឬចំណិតស្លាហាលស្ងួត លាយទឹកបន្តិច ហើយច្រោះយកទឹកនេះ រួចបញ្ជាក់ជ្រូកក្នុងកំរិត ១៥មីលីក្រាមនៃទំងន់ផ្លែស្លាស្ងួតសំរាប់ ៥០គីឡូក្រាមទំងន់ជ្រូក ថ្នាំនេះសំរាប់ទំលាក់ព្រួនក្នុងពោះវៀន ។

ចំណាំ: ជំងឺនេះបង្កដោយជ្រូកផឹកទឹក ឬស៊ីចំណីដោយពងព្រួន (ពិសេសចំពោះជ្រូកដែលព្រលែងពាសវាលពាសកាល) ។

ជ. ជំងឺអង្កែ

អង្កែ ឬរមាស់ជាជំងឺសើរស្បែក ។ ជំងឺនេះកើតមានជាញឹកញាប់ និងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះជ្រូកបើយើងមិនបានដុះលាងវាឱ្យបានដិតដល់ ។ ជំងឺអង្កែអាចឆ្លងពីសត្វមួយទៅសត្វមួយទៀតយ៉ាងលឿនបំផុត ។

រោគសញ្ញា

- ជ្រូកកើតជំងឺនេះរមាស់ខ្លាំង ធ្វើឱ្យវាត្រជុះសនឹងសសរ ឬទ្រុងដែលអាចធ្វើឱ្យមានរបួសហូរឈាម
- នៅលើដងខ្លួនជ្រូកមានក្រមរ ឬនៅគុម្ពត្រចៀក
- ជ្រូកកើតជំងឺនេះចុះស្តុម មិនសូវស៊ីចំណី និងមិនសូវដេក
- ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរស្បែកឡើងក្រាស់បែកក្រហែង ហើយស្បែកទៅជាស្កុយ និងមានហូរទឹករងៃ ។

ការការពារ

- ត្រូវបំបែកជ្រូកកើតអង្កែចេញពីជ្រូកដទៃ
- ចំពោះជ្រូកទើបទិញមកចិញ្ចឹមត្រូវឃុំវាដាច់ដោយឡែកពីជ្រូកដទៃយ៉ាងតិច ១០ ថ្ងៃ
- ត្រូវធ្វើអនាម័យឱ្យបានទៀងទាត់ ដូចជា ឧស្សាហ៍ដុសលាងជ្រូក និងទ្រុឌឱ្យបានដិតដល់ ។

ការព្យាបាល

- ដុសលាងជ្រូកដោយប្រើទឹកក្តៅឧណ្ហៗ ឬដុសលាងវាខ្លាំងៗដោយប្រើសាប៊ូ
- ប្រើថ្នាំ **អ៊ីមីច** ជាថ្នាំចាក់ក្រោមស្បែកក្នុងកំរិតដូចខាងក្រោម៖
  - ០.១៥មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ ៥ គីឡូក្រាម
  - ០.៣០មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ ១០ គីឡូក្រាម
  - ០.៦០មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ ២០ គីឡូក្រាម
  - ១.៥០មីលីលីត្រ សំរាប់ជ្រូកទំងន់ ៥០ គីឡូក្រាម ។

ឈ. ជ្រូកអន់ចាយ

រោគសញ្ញា

ជ្រូកមិនចង់ស៊ីចំណី ជ្រូកស្លោរៗ ។

មូលហេតុ

- មានការឈឺចាប់កន្លែងណាមួយ
- ជ្រូកគ្រុន
- ជ្រូកចុះខ្សោយកំលាំង
- ជ្រូកមានព្រូន ឬ ថែ
- ជ្រូកឈឺមាត់
- ចំណីមិនសូវមានគុណភាព ។

ការការពារ

- ជៀសវាងការប្តូរចំណីស្ទើរពេក
- ធ្វើការទំលាក់ព្រូនជ្រូកឱ្យបានទៀងទាត់
- ធ្វើទ្រុឌឱ្យបានល្អ ធ្វើអនាម័យឱ្យបានទៀងទាត់ និងស្អាតជានិច្ច
- ចាក់ថ្នាំការពារឱ្យបានទៀងទាត់ ។

ការព្យាបាលតាមបែបបូរាណ

- លាយទឹកស្ករកន្លះកែវ និងចំណី ១គីឡូក្រាម ចែកជា ៣ចំណែក ហើយឱ្យវាស៊ីពី ២ ទៅ ៣ដងក្នុង ១ថ្ងៃរយៈពេល ពី ២ ទៅ ៣ថ្ងៃ។ គេអាចប្រើអំបិលមួយកូនស្លាបព្រាកាហ្វេ ជំនួសពពុះស្ករ (ទឹកស្កររង្ស) និងស្ករត្នោត ២ ស្លាបព្រាបាយ ឬទឹកត្រី ១ ស្លាបព្រា លាយនឹងចំណីវិភាគ ១គីឡូក្រាម។ ចែកចំណីជា ៣ ចំណែក ហើយឱ្យវាស៊ី ២ ទៅ ៣ ដងក្នុង ១ ថ្ងៃ រយៈពេល ពី ២ ទៅ ៣ថ្ងៃ។
- បញ្ជាក់ពងទា ឬពងមាន់ ៣គ្រាប់ដែលលាយនឹងទឹកស្ករកន្លះកែវ ២ ទៅ ៣ដងក្នុង ១ថ្ងៃ។
- ឱ្យជ្រូកស៊ីត្រួយដំឡូងជាស្រស់ ១ប៉ាច់តូច ២ ទៅ ៣ ដងក្នុង ១ថ្ងៃ រយៈពេល ២ថ្ងៃ។

៣.២. ការការពារជំងឺ

ក្រៅពីការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យ ការការពារជំងឺគឺជាកត្តាចំបងមួយក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ជាទូទៅការការពារជំងឺ ចំណាយថវិកាតិចជាងការព្យាបាលនៅពេលដែលជ្រូកឈឺ។ ថ្នាំការពារមានន័យថា ជាថ្នាំមានប្រសិទ្ធិភាពការពារជ្រូក មិនឱ្យកើតជំងឺ។

តារាង ១: ការចាក់ថ្នាំការពារជំងឺកូនជ្រូកទើបទិញមកចិញ្ចឹម

រយៈពេល	ការបង្កាំងទុក	ចាក់ថ្នាំមានជាតិដែក	ការពារជំងឺបេតូ	ការពារជំងឺសាទឹក	ការពារជំងឺសាល់ម៉ូណេឡូស	ការទំលាក់ព្រួន
៧-១០ថ្ងៃ	បង្កាំងទុក					
១ថ្ងៃក្រោយ		ចាក់ជាតិដែក				
២ថ្ងៃក្រោយ			ចាក់១កំរិត			
១សប្តាហ៍ក្រោយ				ចាក់១កំរិត		
៥-៧ថ្ងៃក្រោយ					ចាក់១កំរិត	
១០ថ្ងៃក្រោយមក						ទំលាក់ព្រួន

ចំណាំ: ត្រូវទំលាក់ព្រួនរៀងរាល់ ៣ខែម្តង និងត្រូវចាក់ថ្នាំការពារជំងឺឡើងវិញឱ្យបានទៀងទាត់។

តារាង ២: ការចាក់ថ្នាំការពារជំងឺផ្លូវ

អាយុកូនជ្រូក	ចាក់ថ្នាំមានជាតិដែក	ប្រៀវកូនជ្រូកឈ្មោល	ការពារជំងឺប៊េស្ត	ការពារជំងឺសាទឹក	ការពារជំងឺសាល់ម៉ូណេឡូស	ការទំលាក់ព្រួន
៣ថ្ងៃ	១០០ក្រាម ឬ ២មីលីលីត្រ					
១៥-២១ថ្ងៃ		ប្រៀវ				
៤០ថ្ងៃ			ចាក់១កំរិត			
៤៥ថ្ងៃ				ចាក់១កំរិត		
៥០ថ្ងៃ					ចាក់១កំរិត	
៦០ថ្ងៃ						ទំលាក់ព្រួន

តារាង ៣: ការចាក់ថ្នាំការពារមេផ្លូវ និងបាគ្រប់អាយុបង្កាត់ ៣សប្តាហ៍មុននឹងបង្កាត់

រយៈពេល	ការពារជំងឺប៊េស្ត	ការពារជំងឺសាទឹក	ការពារជំងឺសាល់ម៉ូណេឡូស	ការទំលាក់ព្រួន
សប្តាហ៍ដំបូង				ទំលាក់ព្រួន
១សប្តាហ៍ក្រោយ	ចាក់១កំរិត			
១សប្តាហ៍ក្រោយមកទៀត		ចាក់១កំរិត		
១សប្តាហ៍ចុងក្រោយ			ចាក់១កំរិត	

ជំពូកទី ៤

បទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងរបស់កសិករក្នុងការចិញ្ចឹម និងព្យាបាលជ្រូក

៤.១. បទពិសោធន៍ព្យាបាលជំងឺអុតក្តាមលើសត្វជ្រូក

ជំងឺអុតក្តាមជាជំងឺមួយប្រភេទ ដែលតែងតែកើតមានលើសត្វជ្រូក ជាពិសេសនៅរដូវក្តៅ។ នៅពេលមានជំងឺនេះកើតឡើងកសិករតែងព្យាបាលជ្រូករបស់គាត់តាមវិធីផ្សេងៗទៅតាមតំបន់។ អុតក្តាមជាជំងឺឆ្លងអាចឆ្លងតាមរយៈការប៉ះពាល់រវាងជ្រូកឈឺ និងជ្រូកជា និងអាចចម្លងពីសម្ភារៈដែលមានជាប់មេរោគនេះ។ ជាក់ស្តែងលោកអ័រ ង៉ែត ប្អូន អាយុ ៦០ឆ្នាំ ជាកសិករសហការជាមួយអង្គការ សេដាក រស់នៅភូមិត្រពាំងធ្នង់ ស្រុកសំរោង ខេត្តតាកែវ។ គាត់មានបទពិសោធន៍ព្យាបាលជំងឺអុតក្តាមលើសត្វជ្រូក។ បទពិសោធន៍នេះគាត់ចេះពីដូនតាគាត់មក។ រោគសញ្ញាវិធីផ្សំថ្នាំ និងព្យាបាលបង្ហាញជូនដូចខាងក្រោម :

១. រោគសញ្ញា: ជ្រូកកើតជំងឺអុតក្តាមមានរោគសញ្ញាដូចខាងក្រោម :

- ជ្រូកមិនស៊ីចំណីអាហារ ហៀរទឹកមាត់ អន់បាយ និងឡើងកំដៅ
- ចេញស្នាមកន្ទួលក្រហម ឬដំបៅលើជើងមានស្នាមពងបែក ឬពងខ្លះនៅមាត់ ច្រមុះ ជើង និងនៅលើដោះ
- ជ្រូកអាចរីងផ្នែកខាងក្រោយពិបាកដើរ ដោយសារដំបៅនៅលើជើងជ្រូកដើរដោយជង្គង់ (ជ្រូកកើតជំងឺនេះក្រិនលូតលាស់យឺត) ។

២. វិធីផ្សំ និងព្យាបាល

ដើម្បីព្យាបាលសត្វ គាត់ប្រើធាតុផ្សំដូចខាងក្រោម :

ក. ធាតុផ្សំ

- ក្តាមធំ ១ បើតូចយក ២ និងទំពាំង ឬខ្លែងទំពាំង ឬស្សីស្រុក (៧ ខ្លែង ឬទំពាំងមួយកាត់យក ៧ កង់)
- ទំពាំង ឬខ្លែងទំពាំង ឬស្សីព្រៃ (៧ ខ្លែង ឬទំពាំងមួយកាត់យក ៧ កង់)
- ប្រហុក ៣ ទៅ ៤ ចង្កា និងទឹកកន្លះលីត្រ ។

ខ. វិធីផ្សំ

យកធាតុទាំង ៤ បុកបញ្ចូលគ្នាឱ្យម៉ដ្ឋ បន្ទាប់មកយកទឹកកន្លះលីត្រ ដាក់ចូលកូរច្របាច់ឱ្យចូលសាច់មួយ ឬច្របាច់ឱ្យចេញជាតិ ។

គ. វិធីប្រើ

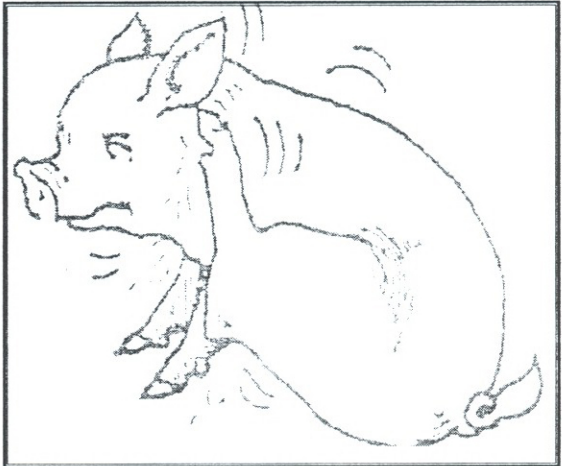
ទឹកថ្នាំដែលផ្សំរួចច្រកឱ្យសត្វផឹកកន្លះលីត្រ ទៅ ០.៧ លីត្រ ផ្សំម្តងបញ្ជូកឱ្យសត្វផឹកម្តង។ មួយថ្ងៃបញ្ជូកតែម្តងទេរហូតដល់រយៈពេល ៣ ទៅ ៤ថ្ងៃ ទើបសត្វជាសះស្បើយ អាស្រ័យលើជំងឺធ្ងន់ រីស្រាល បើស្រាល ១ ទៅ ២ ថ្ងៃអាច ជាហើយ ។

លោកពូអះអាងថា ថ្នាំនេះព្យាបាលជំងឺអុតក្តាមលើជ្រូកជាសះស្បើយ។ គាត់ប្រើថ្នាំនេះ ព្យាបាលជ្រូករបស់គាត់ និងបានផ្សព្វផ្សាយឱ្យអ្នកភូមិក្បែរផ្ទះគាត់ ឱ្យព្យាបាលជាសះស្បើយគ្រប់គ្នា ។ ប៉ុន្តែមិនទាន់បានផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយ ដើម្បីឱ្យកសិករទូទៅបានសាកល្បងឡើយ ។ ដូច្នេះសូមបងប្អូនកសិករ ដែលជួបប្រទះបញ្ហានេះសូមសាកល្បងតាមបទពិសោធន៍ខាងលើ ដើម្បីឱ្យដឹងថា តើមានប្រសិទ្ធិភាពយ៉ាងណា ។

៤.២. វិធីព្យាបាលជំងឺកមរមាស់លើសត្វជ្រូក

ជាទូទៅការចិញ្ចឹមជ្រូកដែលគ្មានការថែទាំ និងអនាម័យត្រឹមត្រូវតែងតែធ្វើឱ្យជ្រូកកើតជំងឺកមរមាស់។ រោគសញ្ញា និងការព្យាបាលជំងឺនេះបង្ហាញជូនដូចខាងក្រោម :

១. រោគសញ្ញា: ជ្រូកដែលកើតជំងឺកមរមាស់ មានរោគសញ្ញាដូចខាងក្រោម :

ទិដ្ឋភាពជ្រូកកើតជំងឺកមរមាស់

- រមាស់ ជ្រូកអេះ ក្រចៅ ឬត្រដុះ
- ស្បែកជ្រួញ គ្រុតត្រើម និងរលាកស្បែក
- ជ្រុះរោម និងកន្លែងរលាត់មានខ្ទះ និងទឹករងៃ។

២. មូលហេតុ

ភាគច្រើនជំងឺនេះបណ្តាលមកពី បរាសិតក្នុងស្បែក (មេរោគ) ។ ជំងឺនេះឆ្លងយ៉ាងរហ័សបំផុតតាមការនៅជិតគ្នា និងប៉ះទង្គិចគ្នា ឬប៉ះរបស់របរប្រើប្រាស់។ ជំងឺនេះឆ្លងមកមនុស្សលឿនណាស់ ជាពិសេសប៉ះកន្លែង ដែលមានហូរទឹករងៃនៅពេលព្យាបាល។

ក. វិធានការការពារ

- បំបែកសត្វឈឺចេញ កុំដាក់ឱ្យនៅក្នុងទ្រុងជាមួយគ្នា
- អនាម័យទ្រុងឱ្យបានស្អាត
- ថែទាំជ្រូកឱ្យបានល្អ ហើយស្អាត ។

ខ. របៀបព្យាបាល: វិធីព្យាបាលជំងឺនេះ មានច្រើនរបៀបទៅតាមបទពិសោធន៍របស់កសិករទៅតាមតំបន់ និងប្រទេសនីមួយៗ ។

តាមបទពិសោធន៍របស់កសិករខ្មែរ គេដុតលាងដងដូងមួយ ហើយយកផេះវាលាយជាមួយប្រេងដូង ១ កែវ ។ យកទៅលាបលើកន្លែងរមាស់ ឬរលាត់ចេញទឹករងៃ ២ដង ក្នុង ១ថ្ងៃ រយៈពេល ៣-៥ ថ្ងៃ ។

គ. របៀបធ្វើថ្នាំលាប

លាយប្រេងឆា ឬប្រេងម៉ាស៊ីន ១ ភាគ នឹងទឹកកំបោរ (ដូសយកផ្នែកខាងលើ) ៣ ភាគ ហើយលាយជាមួយស្លឹកឫសំបក ឬឫសដង្ហិតស្រស់ ឬអាចលាយជាមួយគ្រាប់ទៀបស្ងួត ១ ភាគ ។ ត្រូវកូរទឹកវឹកល្បាយនេះឱ្យបានល្អ ។ យកល្បាយនេះលាបត្រង់កន្លែង ដែលវាអេះរលាត់ជៀសវាងលាបពេញខ្លួនទាំងអស់ ។ ១០ ថ្ងៃ ក្រោយអាចលាបម្តងទៀត (បទពិសោធន៍កសិករកម្ពុជា ហ្វីលីពីន ថ្ងៃ) ។

៤.៣. វិធីព្យាបាលជំងឺកង្វះឈាមនៅលើកូនជ្រូក

ការចិញ្ចឹមសត្វតែងជួបប្រទះនូវបញ្ហាផ្សេងៗ ។ យ៉ាងណាមិញជំងឺកង្វះឈាមលើកូនជ្រូក ជាបញ្ហាមួយធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពមិនល្អ ស្គមស្គាំង បាក់កំលាំងអាចបណ្តាលឱ្យសត្វស្លាប់ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវប្រាក់ចំណូល ។ ដូច្នេះខ្ញុំសូមបង្ហាញនូវរោគសញ្ញាវិធានការណ៍ការពារ និងព្យាបាលមួយចំនួន ដើម្បីកាត់បន្ថយបញ្ហានេះ ៖

១. រោគសញ្ញា

កូនជ្រូកដែលកើតជំងឺនេះមានរោគសញ្ញាដូចខាងក្រោម ៖

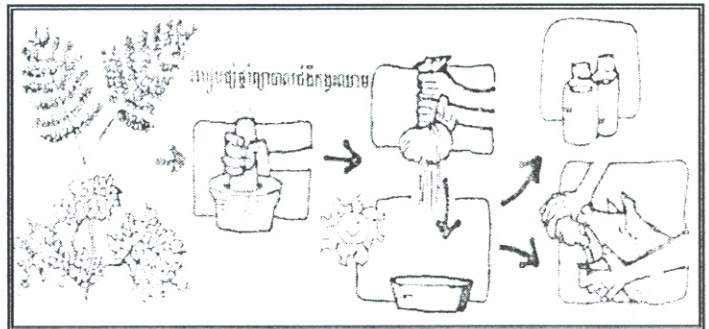
- សត្វមាន ចុងច្រមុះ អណ្តាត ភ្នែក ស្លេក (ធម្មតាពណ៌ផ្កា ឈូក) និងសត្វមិនស៊ីចំណី
- សត្វទ្រុឌទ្រោម មិនរហ័សរហួន និងសត្វមានស្ថានភាពរញ្ជិរញ្ជុំ បើសិនជាមិនព្យាបាលជំងឺនេះ ធ្វើឱ្យកូនជ្រូកងាយនឹងទទួលជំងឺដូចជា ជំងឺស្ងួត រាគរូស ។

២. មូលហេតុ

ជំងឺនេះច្រើនតែកើតមានឡើងនៅលើកូនជ្រូក ។ ជំងឺនេះអាចបណ្តាលមកពីកង្វះជាតិដែក ហើយតែងកើតមានឡើងនៅលើកូនជ្រូកអាយុ ១ អាទិត្យ ។

៣. វិធានការណ៍ការពារ និងព្យាបាល

ជំងឺនេះអាចការពារបានដោយឱ្យអាហារមានជីវជាតិដែកឬថ្នាំមានជាតិដែក ។ កសិករមួយចំនួនគេនិយមប្រើដីក្រហម ឱ្យកូនជ្រូកស៊ី ដើម្បីការពារជំងឺកង្វះជាតិដែក ក៏ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏មានរុក្ខជាតិមួយចំនួនសំបូរជាតិដែកដែរ ។

ការរៀបចំធ្វើថ្នាំផ្សំពីរុក្ខជាតិ

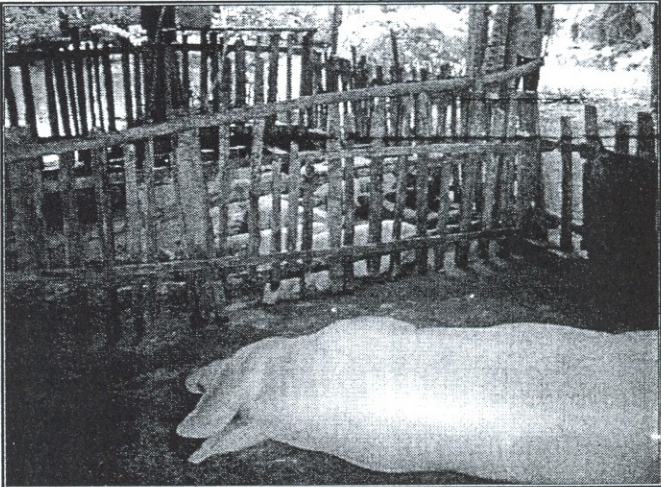
គេបុកស្លឹកម្រះស្រស់ ៤០ ក្រាមថែមទឹក ៥-១០ មីល្លីលីត្រ ហើយពូតយកទឹកបន្ទាប់មកយកស្បែកច្រោះវា ។ ដាក់ចូលក្នុងកែវ ឬក្រឡដែលគ្មានគំរុប ហើយដាក់ហាលក្រោមពន្លឺថ្ងៃរយៈពេល ១ ថ្ងៃ ។ បញ្ជូកឱ្យកូនជ្រូកអាយុ ៤-៥ ថ្ងៃ ដោយមួយថ្ងៃបញ្ជូកម្តង ។ បើចង់ធ្វើទុកឱ្យបានយូរត្រូវដាក់ក្នុងដបហើយទុកនៅកន្លែងត្រជាក់ហើយស្ងួត ។ បញ្ជូកតាមកំរិត ដូចគ្នាខាងលើ ។

៤.៤. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូក

លោកពូ ប្រាជ្ញ ពៅ អាយុ ៣៤ ឆ្នាំ ជាកសិករ និងជាពេទ្យសត្វម្នាក់រស់នៅភូមិត្រពាំងត្រៀម ឃុំសំពង់ជ័យ ស្រុក ជើងព្រៃ ខេត្តកំពង់ចាម មានបទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកមេ ព្រមទាំងចេះព្យាបាលថែមទៀតផង ។ ចំពោះបទពិសោធន៍ នេះ គាត់ចេះតាមតាមទំលាប់រួមផ្សំនឹងការមើលឯកសារពីអង្គការសេដ្ឋកិច្ច ។ បច្ចុប្បន្នលោកពូចិញ្ចឹមមេជ្រូក ១ ក្បាល មេក្រមុំ ២ ក្បាល និងជ្រូកសាច់ ចំនួន ៤ ក្បាល ។ ខាងក្រោមនេះជាបទពិសោធន៍របស់គាត់ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកមេ:

១. របៀបជ្រើសរើសពូជជ្រូក

ពូជជ្រូក ដែលលោកពូទិញមកជាពូជជ្រូកមេកាត់ យ៉កសៀ ដោយទិញមកពីភូមិជិតខាង គឺភូមិឈូកស ។ ក្នុងការទិញនេះ គាត់ជ្រើសរើសយកជ្រូកញី ដែលមាន លក្ខណៈដូចជា:

ទ្រូងចិញ្ចឹមជ្រូក

- សុខភាពល្អ និងត្រជាក់ធំទូលាយ
- ជើងធំមាំត្រង់ និងខ្ពស់ល្អម ហើយភ្លៅធំមាំ
- មានដោះចំនួន ៦គូ ស្មើគ្នា ហើយដោះមិនខ្វាក់
- ខ្នងមាំ រាងកោង ស្មាទូលាយ ។ លក្ខណៈពិសេស របស់ពូជនេះ គឺមានត្រចៀកធ្លាក់ទៅមុខ សាច់ ក្រហមល្អ មិនសូវមានខ្លាញ់ ។ ចិញ្ចឹមរយៈពេល ៣-៤ ខែ អាចលក់បាន ។

២. ទ្រូង

កន្លែងសង់ទ្រូង គឺក្បែរផ្ទះសង់ជាប់នឹងដី មានដំបូលធ្វើពីស្លឹក របងឈើ និងបាតចាក់សាបមានរាងទេរ ព្រម ទាំងមានកន្លែងបង្ហូរទឹកនៅពេលលាងទ្រូងចេញហើយទឹកនឹងហូរចូលរណ្តៅដាក់លាមក ។ ទ្រូងជ្រូកមានទំហំ (បណ្តោយ ៨ ម៉ែត្រ x ទទឹង ២,៥ ម៉ែត្រ) ដែលខណ្ឌជា ២ ផ្នែក មួយសំរាប់ដាក់មេជ្រូក និងមួយទៀត សំរាប់ដាក់កូនជ្រូក ។ នៅក្បែរទ្រូងមានស្រះទឹក និងសួនបន្លែដែលមានដាំត្រកូន ត្រាវ និងរុក្ខជាតិផ្សេងទៀត ដែលងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់ ទឹក និងត្រកូនឱ្យជ្រូកស៊ី ។

៣. ចំណី និងទឹក

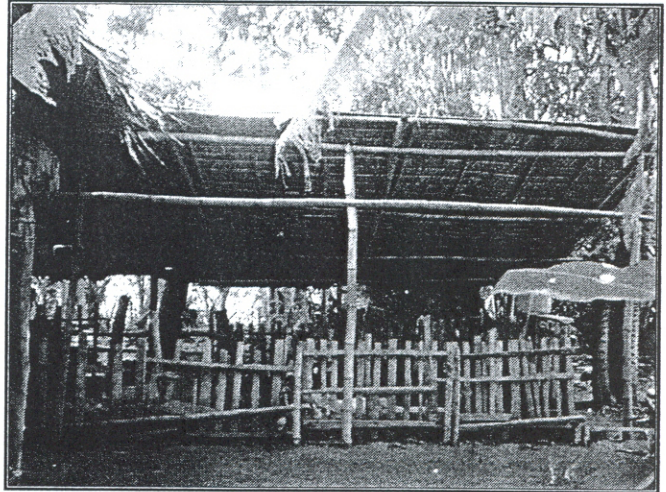
ប្រភេទចំណីនេះអាស្រ័យតាមរដូវផងដែរ ដោយនៅរដូវវស្សាសំបូរត្រី ក្តាម និងបន្លែ គាត់លាយចំណីដែល មានដូចជា កន្ទក់ សណ្តែកសៀង ត្រី ក្តាម និងបន្លែត្រកូន កំពឹងពួយជាដើម ។ ចំណែកនៅរដូវប្រាំងវិញ គាត់លាយ តែកន្ទក់ ត្រកូន ឱ្យជ្រូកស៊ី ព្រោះខ្លះខាតចំណីផ្សេងៗទៀតរួមផ្សំនឹងត្រីផង ។ ចំពោះទឹកគឺផ្តល់ទឹកស្រះឱ្យផឹកព្រោះគាត់ មានស្រះទឹកនៅក្បែរទ្រូង ។

៤. ការធុំទាំជ្រូក

ចំពោះការថែទាំ គាត់មានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងលើមេជ្រូក ដែលមានផ្ទៃពោះ ព្រោះមេធុំតែងជួបបញ្ហា ក្តៅដង្កក់ ដូច្នេះគាត់ថែទាំដូចជា:

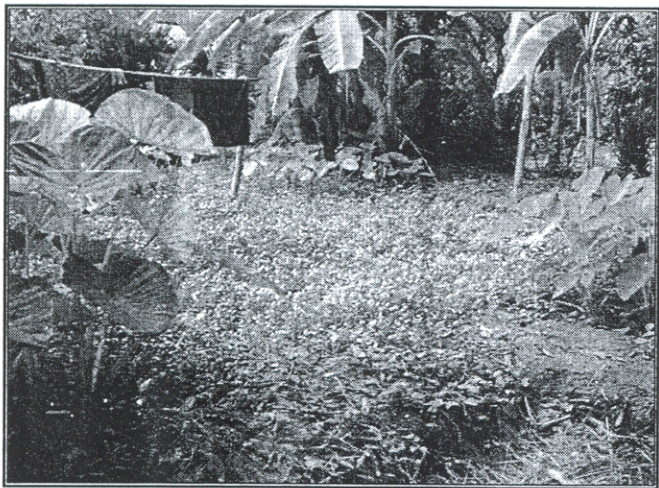

- ស្រោចទឹកលើខ្នុរនិងដាក់ទឹកឱ្យផឹកបានច្រើន
- តមអាហារដំណើបបាយស្រាខ្លោច
ព្រោះធ្វើឱ្យក្តៅ និងមិនមានទឹកដោះ
- ផ្តល់អាហារបន្លែ ឱ្យច្រើនជាងកន្តក់ជៀសវាងការ
ក្បៀនលាមក
- ការពារមិនឱ្យមេដើមប៉ះទង្គិចខ្លាំង
នាំឱ្យរលូតកូន
- ដុសលាងសំអាតទ្រូងជាប្រចាំ ១ ថ្ងៃ ៣-៤ ដង
- ផ្តល់ចំណីឱ្យបានទៀងទាត់គ្រប់ពេល និងរាល់ថ្ងៃ
- នៅពេលជ្រូកកើតកូន ត្រូវយកក្រណាត់ជូតកូនឱ្យស្អាតដាក់ក្នុងកញ្ចៃ ដែលមានក្រាលចម្រើង ដើម្បីឱ្យមានភាព
កក់ក្តៅ
- កាត់ធ្មេញទងផ្លិត និងដាក់ឱ្យបោទឹកដោះដំបូងដើម្បី ឱ្យកូនជ្រូកមានសុខភាពរឹងមាំ
- កូនជ្រូកអាយុបាន ៣-៤ ថ្ងៃ ត្រូវយ៉ាងកូនដាក់ផ្កាចំពីមេ ព្រោះខ្លាចមេជាន់ ។

ទ្រូងចិញ្ចឹមជ្រូកមើលចំពីមុខ

៥. ចំណុចគួរកំណត់

បន្លែបំបៅធ្វើជាចំណីជ្រូក

ដើម្បីឱ្យការចិញ្ចឹមបានល្អប្រសើរជាងនេះ
គួរកែប្រែ ចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម:

- គួរដាំបន្លែមប្រភេទចំណីជ្រូកផ្សេងទៀតមានដូចជា
ឡូងមី កន្ទំថេត ដំឡូងជា
- ចំពោះទ្រូងត្រូវធ្វើឱ្យជិតមិនឱ្យសត្វដទៃទៀត
ដូចជា មាន់ ទា ចូល ព្រោះវាអាចបង្កភាព
កខ្វក់ និងឆ្លងមេ រោគដល់ជ្រូកបាន
- មិនគួរសង់ទ្រូងជិតផ្ទះពេកទេ ព្រោះវាអាច
បណ្តាលឱ្យជះក្លិនលាមក ។

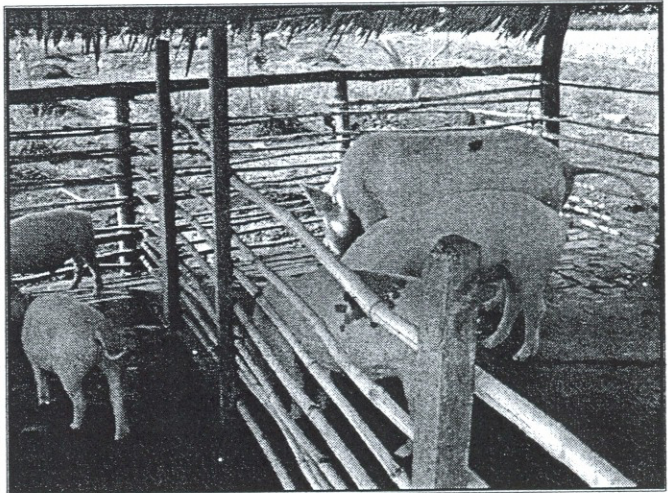
សរុបមកបច្ចេកទេសសំខាន់ៗក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកមាន:

- ជ្រើសរើសពូជជ្រូកចិញ្ចឹមឱ្យបានល្អ
- សង់ទ្រូងឱ្យមានទំហំសមស្រប និងមានដំបូលការពារកំដៅថ្ងៃ ភ្លៀង
- ផ្តល់ទឹក និងចំណីឱ្យបានទៀងទាត់ដោយមានលាយចំរុះ កន្តក់ ត្រី ក្តាម បន្លែ ។ល ។
- ថែទាំសំអាតជ្រូក និងទ្រូងជាប្រចាំ និងដាក់ជ្រូកមេ និងជ្រូកកូនខណ្ឌដាច់ដោយឡែកពីគ្នា
- យកចិត្តទុកដាក់ថែទាំលើមេជ្រូកមានផ្ទៃពោះដោយស្រោចទឹកឱ្យត្រជាក់ និងតមអាហារក្តៅ ។ល ។

៤.៥. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកមេ

លោកពូ អៀម រឹម ជាពេទ្យសត្វម្នាក់ រស់នៅភូមិឃ្នាយខាងត្បូង ឃុំដងទង ស្រុកដងទង ខេត្តកំពត មានបទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកមេព្រមទាំង ចេះព្យាបាលថែមទៀតផង ។ បទពិសោធន៍នេះគាត់ ចេះពីការរៀនសូត្រផ្នែកពេទ្យសត្វ និងដោយមាន ការរួមផ្សំពីការមើលឯកសារ តាមរយៈទស្សនាវដ្តី- កសិក របស់អង្គការ សេដាក។ បច្ចុប្បន្នលោកពូ ចិញ្ចឹម មេជ្រូក ១ ក្បាល និងជ្រូកសាច់ ៥ ក្បាល។ ខាងក្រោមនេះ ជាបទពិសោធន៍របស់គាត់ ក្នុងការ ចិញ្ចឹមជ្រូកមេ។

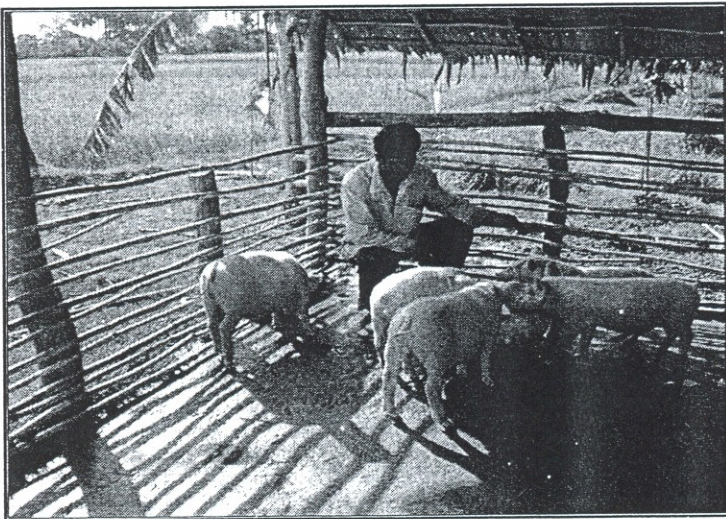
ទិដ្ឋភាពនៃការចិញ្ចឹមជ្រូកក្នុងទ្រុង

១. របៀបជ្រើសរើសពូជជ្រូក

ពូជជ្រូកដែលលោកពូទិញមកជាពូជជ្រូកមេថែ ដោយទិញមកពីភូមិជិតខាងគឺភូមិធំថ្មី។ ក្នុងការទិញនេះគាត់ ជ្រើសរើសយកជ្រូកញី ដែលមានសុខភាពល្អ ជើងមាំ ខ្ពស់ល្មម មានដោះច្រើន មិនខ្ទាក់ ខ្នងមាំរាងកោង និង ស្មាទូលាយ ។ លក្ខណៈពិសេសរបស់ជ្រូកនេះ គឺមានត្រចៀកធំ និងចិញ្ចឹមបានឆាប់ធំ ។

២. ទ្រុង

កន្លែងសង់ទ្រុង គឺនៅជាយភូមិចំងាយពីផ្ទះប្រហែល ១៥ ម៉ែត្រ ហើយមានដំបូលប្រក់ស្លឹក របងឈើ និងមាន ចាក់សាបបាតទ្រុងមានរាងទេរ ដើម្បីងាយស្រួលអាតទ្រុង។ ទ្រុងជ្រូកមានបណ្តោយ ៦ ម៉ែត្រ និងទទឹង ៣ ម៉ែត្រ ហើយ

ទិដ្ឋភាពនៃការផ្តល់ចំណីជ្រូក

ខណ្ឌជា ២ផ្នែកដែលមួយផ្នែកសម្រាប់ដាក់មេជ្រូក និងមួយទៀតសម្រាប់ដាក់ជ្រូកសាច់។ ក្រៅពីទ្រុង ចិញ្ចឹមជ្រូក គាត់បានធ្វើទ្រុងដើម្បីទុក ដាក់លាមក ជ្រូកសន្សំធ្វើជីដាក់ដំណាំ ។

៣. ចំណីនិងទឹក

ចំពោះការផ្សំចំណី គឺគាត់យកបាយលាយ ជាមួយកន្ទក់ និងមានដាក់ត្រកូនឱ្យស៊ីផងដែរ ។ ចំពោះទឹក គឺផ្តល់ទឹកអណ្តូងឱ្យផឹក ព្រោះគាត់មិន មានទឹកស្រះ ឬត្រពាំងប៉ុន្តែជ្រូករបស់គាត់មិនមាន បញ្ហាអ្វីឡើយ ។

៤. ការថែទាំ

ចំពោះការថែទាំ គាត់មានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងណាស់ ពេលដែលមេជ្រូកមានផ្ទៃពោះ ព្រោះមេជ្រូកដែល ងើមតែងតែជួបប្រទះការដង្កាក់ ។ គាត់បានថែទាំដូចជា៖

- ស្រោចទឹកលើខ្លួនវាឱ្យបានច្រើន និងដាក់ទឹកឱ្យវាផឹកអោយបានច្រើន
- ឱ្យស៊ីបន្លែត្រកូនដើម្បីប្តូរជ្រូកឱ្យឆាប់ ធំធាត់
- ដុសលាងសម្អាតទ្រូងជាប្រចាំ ១ ថ្ងៃ ៣ ដង
- ឱ្យស៊ីចំណីឱ្យបានទៀងទាត់ ។

៥. ចំណាប់អារម្មណ៍

បន្ទាប់ពីបានកែលំអនូវបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូកតាមកសិករផ្សេងៗមក លោកពូមានចំណាប់អារម្មណ៍ថា ការចិញ្ចឹមជ្រូកទទួលបានប្រាក់ចំណូលច្រើនបើយើងចេះជ្រើសរើសពូជមកចិញ្ចឹមបានល្អ ហើយជាពិសេស ការថែទាំអនាម័យ និងផ្តល់ចំណីចំរុះមានលាយបន្លែបៃតងផង នោះធ្វើឱ្យជ្រូកឆាប់ធំធាត់ និងមិនងាប់ ។

សរុបមកបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូកសំខាន់ៗមាន:

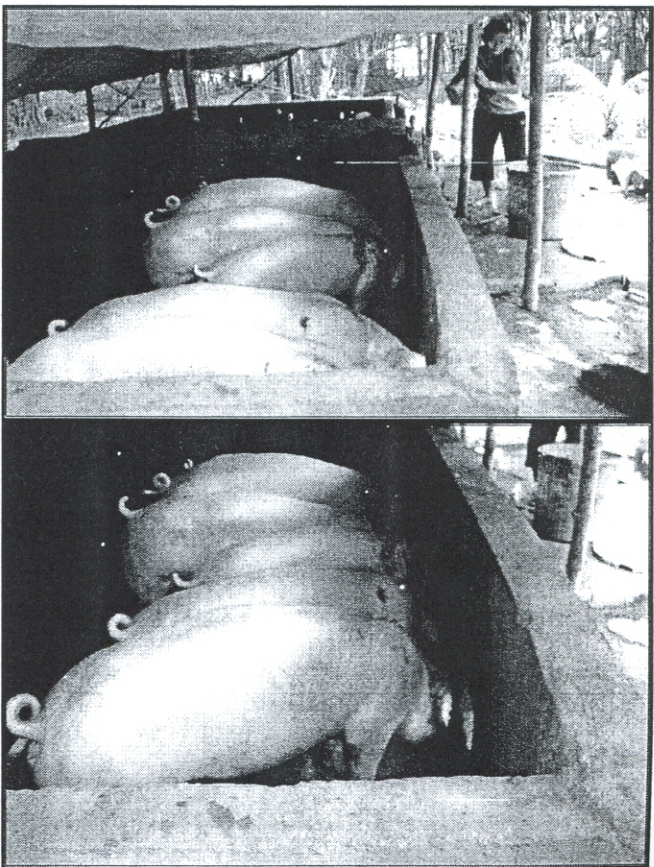
- ជ្រើសរើសពូជចិញ្ចឹមឱ្យបានល្អ
- សង់ទ្រូង ប្រក់ដំបូល និងចាក់សាប ដើម្បីឱ្យជ្រូករស់នៅស្រួល និងមានអនាម័យ
- លាយចំណីចំរុះមាន កន្ទក់ បាយ និងបន្លែស្រស់ដាក់ឱ្យជ្រូកស៊ី ផ្តល់ទឹកឱ្យផឹកឱ្យបានទៀងទាត់
- ថែទាំធ្វើអនាម័យជ្រូក និងទ្រូងរាល់ថ្ងៃ ។

៤.៦. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកឆាប់ធំធាត់

នៅខេត្តស្វាយរៀង កសិករភាគច្រើនចូលចិត្ត ចិញ្ចឹមជ្រូកតាមលក្ខណៈគ្រួសារ។ ជាក់ស្តែង កសិករ **ជាំ ថឹម** រស់នៅភូមិរោង ឃុំញរ ស្រុកកំពង់រោង ខេត្តស្វាយរៀង គាត់មានបទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកបានទទួលលទ្ធផលល្អដែលបទពិសោធន៍នេះមានបង្ហាញជូនដូចខាងក្រោម :

១. បច្ចេកទេសចិញ្ចឹម

- ការជ្រើសរើសពូជ : ចំពោះពូជជ្រូកគាត់បានជ្រើសរើសពូជ យ៉កសៀ (ពូជកូនកាត់) ដែលគាត់ទិញមកពីកសិករ នៅក្នុងភូមិមានប្រភពច្បាស់លាស់ និងមានទំងន់ ១៥-២០ គីឡូក្រាម
- ការរៀបចំទ្រូង: ពីដំបូង គាត់រៀបចំទ្រូងធ្វើពីឫស្សី ប្រក់ស្លឹកត្នោត មានទំហំទទឹង ១,៥ ម៉ែត្រ បណ្តោយចំនួន ៤ ម៉ែត្រ សម្រាប់ជ្រូកចំនួន ៧ក្បាល។ នៅពេលជ្រូកធំគាត់បានពង្រីកទ្រូងធ្វើពីស៊ីម៉ង់ត៍ ចាក់បេតុងជញ្ជាំង កំពស់ ១ម៉ែត្រ ទទឹង ២ម៉ែត្រកន្លះ បណ្តោយ ៨ម៉ែត្រ និងដាក់បន្លែមជ្រូកចំនួន ៩ក្បាល សរុបជ្រូកដាក់ចិញ្ចឹមមាន ចំនួន ១៦ ក្បាល ។

សកម្មភាពលាយចំណីជ្រូក

- ការដាក់ចំណី : គាត់ដាក់ចំណីឱ្យជ្រូកស៊ីចំនួន ៣ ដងក្នុងមួយថ្ងៃ (ពេលព្រឹក ថ្ងៃត្រង់និងល្ងាច) ។ ប្រភេទចំណីដែលបានដាក់មានដូចជា បបរត្រាវ លាយជាមួយកន្ទក់មីដូ កន្ទក់ ពោត ក្រហម ទឹកត្រីប្រលាក់ ឬទឹកអំបិលបន្តិច ដើម្បីឱ្យជ្រូកស៊ីចំណីបានច្រើន និងផឹកទឹកបានច្រើនឆាប់ធំ ។ ក្នុងមួយថ្ងៃ គាត់ដាក់ចំណីឱ្យជ្រូកស៊ីប្រមាណជា

- កន្ទក់ចំនួន ៥០ គីឡូក្រាម
- ដើមត្រាវប្រមាណ ៥ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់ពោត ៥០ គីឡូក្រាម
- ក.លត្រី ឬ កាកសំណល់ត្រីតាមមាន
- ទឹកដែលសល់ពីប្រឡាក់ក្បាលត្រី ។

- ការថែទាំ: ក្នុងការថែទាំគាត់ឧស្សាហ៍បាញ់ទឹកលាងជ្រូកឱ្យស្អាត ។ ការបាញ់ទឹកធ្វើឡើងចំនួន ៣ ដងក្នុង ១ថ្ងៃ នៅពេលព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ និងល្ងាច ។ ប្រសិនបើជ្រូកមានជំងឺ គាត់បានរៀបចំជ្រូកដាក់ទ្រុង ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា និងធ្វើការតាមដានជំងឺ និងព្យាបាលជំងឺ ។ ចំពោះកន្ទក់ពោតលាយកន្ទក់មីដូតាមឱ្យស៊ីនៅ ពេលព្រឹក ពេលថ្ងៃនិងល្ងាចឱ្យស៊ីបបរត្រាវ គាត់រៀបចំស្លុកវែងៗនៅជុំវិញទ្រុងទុកសំរាប់ដាក់ទឹកឱ្យជ្រូកផឹក ។

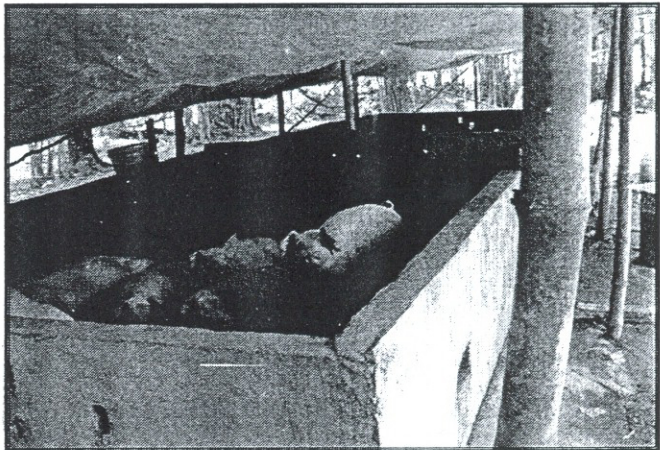
ទិដ្ឋភាពជ្រូកដាក់ចំណីនៅក្នុងទ្រុង

២.លទ្ធផល

តាមការថែទាំកន្លងមក ធ្វើឱ្យគាត់ទទួលបាននូវលទ្ធផលល្អ ។ ក្រោយចិញ្ចឹមរយៈពេល ៣ខែ ជ្រូកមានទំងន់ ៦៥ គីឡូក្រាម ហើយជ្រូកខ្លះទៀតមានទំងន់ដល់ ទៅ ៩០ គីឡូក្រាម ។ ចំពោះតម្លៃជ្រូក ក្នុង ១ គីឡូក្រាម ប្រមាណ ៧.០០០-៩.៣០០ រៀល ។ ជាក់ស្តែង គាត់លក់ជ្រូកចំនួន ១ ក្បាល បានចំនួន ៧០០.០០០ រៀល ។ ឥឡូវគាត់នៅសល់ជ្រូកចំនួនប្រមាណ ៦ ក្បាលទៀតកំពុងចិញ្ចឹមនៅក្នុងទ្រុង ។

៣.ចំណាប់អារម្មណ៍

ក្រោយពីទទួលបានលទ្ធផលគាត់មានចិត្តរីករាយណាស់ ព្រោះការចិញ្ចឹមពុំដែលជួបប្រទះបញ្ហា ។ ប្រាក់ចំណូល ដែលទទួលបានពីការចិញ្ចឹម គាត់អាចយកទៅចិញ្ចឹមគ្រួសារ ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើចំណាកស្រុក ទៅកន្លែងផ្សេង ។

ទិដ្ឋភាពនៃការឱ្យចំណីជ្រូក

៤.៧. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកធានាផលល្អ

ជ្រូកមេទើបកើតកូនរួច

លោកពូ សាំង ចន្ទី ជាកសិកររស់នៅ ភូមិរមន់ ឃុំបឹងត្រាញ់ខាងជើង ស្រុកសំរោង ខេត្តតាកែវ គាត់មានបទពិសោធន៍ ក្នុងការ ចិញ្ចឹមជ្រូកតាមបច្ចេកទេសហើយ ដែលទទួល បាននូវផលចំណូលខ្ពស់ទៀតផង ។ បទ ពិសោធន៍នេះ គាត់ទទួលបានមកពីការបណ្តុះ បណ្តាលរបស់អង្គការ សេដ្ឋកិច្ច ដែលគាត់បាន សហការតាំងពីឆ្នាំ ២០០៤ មកម្ល៉េះ និងតាម រយៈការអានទស្សនាវដ្តីកសិករ ។ មុនពេលចូល សហការជាមួយគំរោង គាត់មានតែមេជ្រូក ចំនួន ៤ក្បាលតែប៉ុណ្ណោះ

តែបច្ចុប្បន្ន គឺមាន ជ្រូកសាច់ចំនួន ១៣ក្បាល ជំទង់ទុកពូជចំនួន ៣ក្បាលកូនចៅដោះចំនួន ៨ក្បាល និងជ្រូកមេមានចំនួន ៤ក្បាល។ ប្រាក់ចំណូលសុទ្ធ ដែលគាត់ទទួលបានក្នុង ១ឆ្នាំជាង ១០លានរៀល។ បទពិសោធន៍នៃការចិញ្ចឹម ជ្រូករបស់គាត់បង្ហាញជូនដូចខាងក្រោម :

១. ការជ្រើសរើសទីកន្លែងនិងការសាងសង់ទ្រុង

ចំពោះការសាងសង់ទ្រុង គាត់បានជ្រើសរើស កន្លែង ដែលមានរាងទូល និងនៅជិតផ្ទះ ដើម្បីងាយ ស្រួលក្នុងការថែទាំ និងរក្សាបាននូវសន្តិសុខ។ ដោយ ឡែកការសាងសង់ទ្រុងគឺធ្វើយ៉ាងណាឱ្យសមស្របទៅ នឹងបរិមាណជ្រូក ដែលចិញ្ចឹមជៀសវាងការសង់តូច ពេក ហើយដាក់ជ្រូកចិញ្ចឹមមានចំនួនច្រើន ។ បើទ្រុង ជ្រូកមេ គាត់ធ្វើការខណ្ឌដាច់ពីគ្នា ០.៥ ម៉ែត្រ x ២

ទិដ្ឋភាពទ្រុងចិញ្ចឹមជ្រូក

ម៉ែត្រក្នុងមួយប្រឡោះសំរាប់ជ្រូកមួយក្បាល ។ ទ្រុងជ្រូកគាត់សង់បណ្តោយថ្លៃ ដើម្បីឱ្យមានខ្យល់ចេញចូល និងពន្លឺ គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យជ្រូកលូតលាស់ល្អ ។

២. ការជ្រើសរើសពូជ

ជ្រូកដែលលោកពូទុកចិញ្ចឹមធ្វើពូជក៏ ដូចជាជ្រូកសាច់ដែរគាត់បានធ្វើការជ្រើសរើសពូជ ដែលមានលក្ខណៈដូច ខាងក្រោម:

- រើសយកកូនជ្រូកណាដែលល្អជាងគេក្នុងប្លង់ (ធំជាងគេ ជើងមាំ កូនចៅដោះនៅជួរមុខ)

- ជ្រើសរើសកូនជ្រូកសាទី២ ហើយយកកូនទី២ និងទី៣ ដែលមានក្រចកជើងស្មើគ្នា ពីមុខ ពីក្រោយ ដើម្បី ជៀសវាងការពិបាកក្នុងការឈរ
- បើជ្រើសរើសមេចិញ្ចឹមត្រូវយកមេជ្រូក ដែលមានដោះមិនខ្ជាក់ចាប់ពី៦គូ និងមានសំបុកពោះធំ ។

៣. ចំណីនិងទឹក

ចំពោះចំណីគាត់ផ្តល់ឱ្យក្នុងមួយថ្ងៃ ៣ ពេល ក្នុងបរិមាណ ៤ ទៅ ៥ គ.ក្រ ដោយប្រើប្រាស់ចំណី ដូចជាកន្ទក់ បាយស្រា ត្រកូន កាកសំណល់ផ្ទះបាយ និងបន្លែបន្លែ ដូចជាស្លាស្រស់ ត្រកៀតស្រស់ ត្រកៀតផ្កាប់ ស្លឹកផ្លែ ស្លឹកកន្ទំថេត ឬស្លឹកបាស ។ ក្រៅ ពីការផ្តល់ចំណីគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព លោកពូបានផ្តល់ទឹកឱ្យជ្រូកផឹក ជាប់រហូត ។

ក្រៅពីនេះគាត់បានធ្វើចំណីប្តូរសំរាប់បន្លែម ដែលមានធាតុផ្សំ និងរបៀបផ្សំដូចខាងក្រោម :

ធាតុផ្សំ : កំប្លោកហាលឱ្យស្រពាប់ ចំនួន ១០ គ.ក្រ ទឹក ១ លីត្រកន្លះ អំបិល ១ ខាំ ស្ករ ត្នោត កន្លះគ.ក្រ ។

របៀបធ្វើ : យកកំប្លោកហាន់ខ្លីៗ ហាលថ្ងៃឱ្យស្រពាប់ ២-៣ ម៉ោង លាយស្ករត្នោត ទឹក និងអំបិលឱ្យក្លាយ ជាល្បាយមួយរួចច្របល់ចូលគ្នាឱ្យសព្វល្អ ហើយផ្កាប់ទុកក្នុងពាងរយៈពេល ១-២ថ្ងៃ ដោយបង្ហើបឱ្យខ្យល់ចេញម្តង ។ រក្សាទុករយៈពេល១៥ថ្ងៃ ទើបអាចយកទៅប្រើបាន ។

របៀបប្រើប្រាស់: បន្លែមចំណីប្តូរផ្តល់ឱ្យជ្រូកស៊ី ដោយលាយជាមួយចំណីធម្មតា និងអាចឱ្យស៊ីសុទ្ធក៏បានក្នុង ករណី ដែលយើងធ្វើបានច្រើន ។

៤. ការធ្វើអនាម័យនិងការវ៉ែនទាំ

ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូកគាត់ធ្វើការថែទាំរាល់ថ្ងៃមានការបោសសំអាតទ្រុង ការស្រោចទឹកលើខ្លួនជ្រូកញឹកញាប់ ជា ពិសេសនៅរដូវប្រាំង និងការផ្តល់ចំណីទៀងទាត់ ។

- ដាក់ជ្រូកឱ្យនៅក្នុងទ្រុងដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដើម្បីការពារការខាំគ្នា ដែលបណ្តាលឱ្យជ្រូករបួស ឬរលូតកូន (ចំពោះមេដើម)
- ផ្តល់ចំណីឱ្យគ្រប់គ្រាន់ទឹកស្អាត ផ្តល់បន្លែបៃតងចម្រុះ និងចំណីប្តូរបន្លែម ជៀសវាងការដាក់ចំណីផ្ទុមឱ្យជ្រូកស៊ី
- ពេលជ្រូកមានផ្ទៃពោះការពារមិនឱ្យជ្រូក ហាក់លោតចេញពីទ្រុង
- ចិញ្ចឹមដាក់ទ្រុងមិនឱ្យដើរពាសវាលពាសកាល ដើម្បីការពារការឆ្លងជំងឺផ្សេងៗ ។

៥. ចំណាប់អារម្មណ៍របស់កសិករ

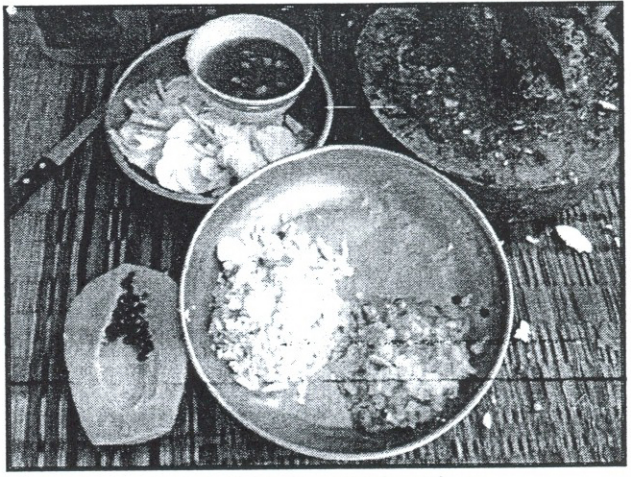
ជាបញ្ចប់ លោកពូមានចំណាប់អារម្មណ៍ថា តាំងពីចូលសហការជាមួយ សេដាក មកគាត់ទទួលបាននូវការ បណ្តុះបណ្តាលលើបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូក ហើយបានយកទៅកែលម្អលើទំលាប់ចាស់ ដែលពីមុនការចិញ្ចឹមជ្រូកមិនបាន កាក់កប ជ្រូកឈឺច្រើន និងងាប់ច្រើន។ តែឥឡូវគាត់មានបទពិសោធន៍ច្រើន លើការចិញ្ចឹមជ្រូក ហើយទទួលបាន ជោគជ័យ និងប្រាក់ចំណូលច្រើន។ ដោយសារយើងបានយកចិត្តទុកដាក់មានការថែទាំ និងផ្តល់ចំណីចំរុះមានលាយ បន្លែបន្លែម និងការឱ្យទឹកជ្រូកផឹកគ្រប់គ្រាន់ និងធ្វើចំណីប្តូរលាយជាមួយចំណីឱ្យជ្រូកស៊ីទៀតនោះ វាធ្វើឱ្យការចិញ្ចឹម ជ្រូករបស់គាត់ធំធាត់លឿន និងមិនងាយកើតជំងឺព្រមទាំងទទួលបាននូវជោគជ័យទៀតផង ។

៦. សរុបបច្ចេកទេសសំខាន់ៗលើការចិញ្ចឹមជ្រូក

- ការជ្រើសរើសទឹកនៃចិញ្ចឹមលើដីទួលមិនលិចទឹក
- ធ្វើទ្រុង ប្រក់ដំបូល និង ចាក់ជាបេតុង ការពារភ្លៀងខ្យល់
- ខ័ណ្ឌទ្រុងដាក់ជ្រូកមួយៗឱ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នាដើម្បីកុំឱ្យខាំគ្នា និងជ្រើសរើសពូជជ្រូកល្អមកចិញ្ចឹម
- ធ្វើចំណីប្តូរបន្លែម ផ្តល់ចំណីចំរុះ មានបន្លែ កន្ទក់ បាយ...និងទឹកឱ្យគ្រប់គ្រាន់
- ថែទាំ និងធ្វើអនាម័យលើជ្រូក និងទ្រុងឱ្យបានជាប្រចាំ ។

៤.៨. បទពិសោធន៍ផ្សំចំណីបំប៉នសំរាប់ខ្មែរ

កសិករ **ពេង ទី** រស់នៅភូមិព្រៃខ្លា ឃុំភក្តី ស្រុកបរសេដ្ឋ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។ គាត់មានបទពិសោធន៍ ល្អក្នុង ការផ្សំចំណីបំប៉នសំរាប់ឱ្យជ្រូកស៊ី ដែលមាន គុណភាព ខ្ពស់ ធ្វើឱ្យជ្រូកធំឆាប់ឆាប់ ក្រោយពីបាន ផ្តល់ចំណីផ្សំ នេះរយៈពេលពី ១-២ ខែ ជ្រូកឡើង ទំងន់ពី ៨ ទៅ ១០ គ.ក្រ។ បទពិសោធន៍នេះគាត់ចេះ មកពីអង្គការសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានចុះទៅបង្រៀន ដល់ ភូមិគាត់ នឹងគូបផ្សំជាមួយការអានទស្សនាវដ្តីកសិករ ផងដែរ ។ ចំពោះរបៀបផ្សំ និងលទ្ធផលមានបង្ហាញ ជូនដូចខាងក្រោម :

វត្ថុធាតុដើមសំរាប់ផ្សំចំណីបំប៉ន

១. ធាតុផ្សំ

ផ្លែឈើទុំ (ល្អុងទុំ ស្វាយទុំ ខ្នុរ ត្នោតទុំជាដើម) ចំនួន ៣ គ.ក្រ និងស្ករត្នោត ១ គ.ក្រ ។

២. របៀបផ្សំ

យកធាតុផ្សំទាំងអស់ទៅចិតឱ្យល្អិតៗ ឬចិតប្រាក់ឱ្យតូចយកទៅប្រឡាក់ជាមួយនឹងស្ករត្នោត រួចដាក់ចូលទៅក្នុង ពាងបិទគំរបពាងឱ្យជិត ផ្តាច់ទុករយៈពេល ១៥ថ្ងៃ ទៅ ៣០ថ្ងៃទើបអាចយកទៅប្រើប្រាស់បាន ។ ប៉ុន្តែក្នុងកំឡុងពេល រក្សាទុកគាត់បើកគំរប ១ថ្ងៃម្តងដើម្បីឱ្យថ្នាំឆាប់កាច់ ។

៣. របៀបប្រើ

ក្រោយពីរក្សាទុកបានរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ ចំណីប្តូរកាច់ល្អ គេអាចយកវាទៅប្រើការបាន ។ ដោយប្រើក្នុង បរិមាណទឹកចំណីប្តូរ ២សេសេ លាយជាមួយទឹកធម្មតាចំនួន ១៥លីត្រ ។ របៀបនៃការប្រើមានពីរគឺ

- ១-អាចប្រើលាយជាមួយចំណី
- ២-ប្រើលាយទឹកសំរាប់ឱ្យជ្រូកផឹកជាប្រចាំថ្ងៃ

ចំណីបំប៉នក្រោយពីផ្សំរួចមុននឹងយកទៅប្រើ

៤. លទ្ធផលក្រោយពីប្រើចំណីប្តូរ

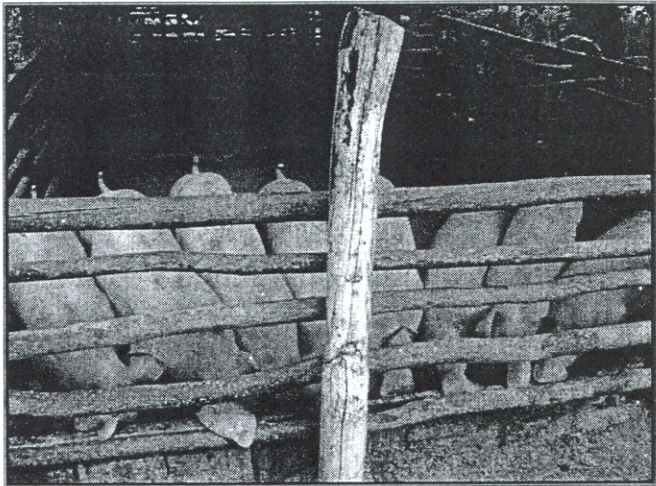
ក្រោយពីបានប្រើចំណីប្តូរនេះរយៈពេល ១ទៅ ២ខែ គាត់ សង្កេតឃើញ ជ្រូករបស់គាត់មានការលូតលាស់ធំឆាប់បានល្អ ។ លោកពូមានប្រសាសន៍បន្ថែមថា ចំណីផ្សំនេះមានប្រសិទ្ធិភាព ខ្ពស់រហូតដល់ ៨០ទៅ ៩០ភាគរយ ។ គាត់នឹងបន្តប្រើប្រាស់ទៀត ព្រោះធ្វើឱ្យសុខភាពជ្រូករបស់គាត់ ឆាប់ធំល្អ ។ គាត់នឹងផ្សព្វផ្សាយ

ដល់កសិករជិតខាង ឱ្យប្រើប្រាស់ចំណីផ្សំនេះ ដូចជាគាត់ ដែរ ។

៤.៩. បទពិសោធន៍ចិញ្ចឹមជ្រូកតាមវិធានដល

លោក **ម៉ន ត្រៀម** ជាកសិកររស់នៅភូមិថ្មក ឫស្សី ឃុំសេដ្ឋី ស្រុកសាមគ្គីមានជ័យ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ គាត់មានបទពិសោធន៍ល្អ ក្នុងការចិញ្ចឹមជ្រូក ដោយប្រើចំណីផ្សំស្រេច ។ ក្រោយពីការប្រើអស់មួយរយៈមកឃើញថា ជ្រូកធំឆាប់លឿន។ ដែលបទពិសោធន៍នេះមានបង្ហាញជូនដូចខាងក្រោម៖

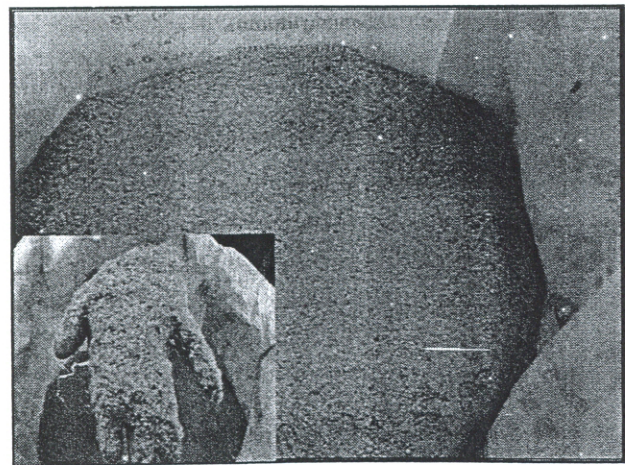
ទិដ្ឋភាពជ្រូកកំពុងស៊ីចំណី

១. បច្ចេកទេសចិញ្ចឹម

- ការជ្រើសរើសពូជ៖ ចំពោះពូជជ្រូកដែលលោកពូដាក់ចិញ្ចឹមនៅលើកទី ១ គាត់បានទិញពីអ្នកដើរលក់តាម កងតែក្រោយពីបានស្គាល់កសិដ្ឋានចិញ្ចឹមជ្រូកមក គាត់បានទៅទិញពីកសិដ្ឋានផលិតកូនជ្រូកផ្ទាល់ ។ មូលហេតុ ដែល គាត់សំរេចចិត្តទិញពូជពីកសិដ្ឋាន ដោយសារនៅសហគមន៍របស់គាត់មានរោងម៉ាស៊ីនផលិតចំណីដោយខ្លួនឯង ។

- ការរៀបចំទ្រុង ៖ ពីដំបូងគាត់រៀបចំទ្រុងធ្វើពីឫស្សី ប្រក់ស្លឹកត្នោតមានទំហំទទឹង ២.៥ ម៉ែត្រ បណ្តោយ ១០ ម៉ែត្រ សម្រាប់ជ្រូកចំនួន ១៤ ក្បាល ។ ទ្រុងជ្រូកគាត់ចាក់សាបពីក្រោម និងជញ្ជាំងធ្វើអំពីកូនឈើទំហំប៉ុនកំភួនជើង ដែលមានទទឹង ២.៥ ម៉ែត្រកន្លះបណ្តោយ ១០ ម៉ែត្រ ។ ក្នុងទំហំនេះគាត់បែងចែកចេញជា ៣ ទ្រុង ។ ទ្រុងបីនេះគាត់ធ្វើការបំបែកជ្រូកជាបី ដោយឡែកពីគ្នា គឺក្នុងទ្រុងនីមួយៗត្រូវដាក់ជ្រូក ដែលមានកំលាំងដូចគ្នាទំហំប៉ុនគ្នា ព្រោះងាយស្រួលផ្តល់ចំណី ប្រសិនបើយើងដាក់ចូលគ្នា ទាំងតូចទាំងធំធ្វើឱ្យជ្រូកណាតូចមិនអាចប្រជែងគេឈ្នះ ។

- ការដាក់ចំណី៖ គាត់ដាក់ចំណីឱ្យជ្រូកស៊ីចំនួន ៣ដងក្នុងមួយថ្ងៃ (ពេលព្រឹក ថ្ងៃត្រង់ និងល្ងាច) ។ ប្រភេទចំណីដែលបានដាក់ឱ្យជ្រូកស៊ីជាប្រភេទចំណីផ្សំស្រេច ចំនួន

ចំណីផ្សំស្រេចផលិតដោយសេដ្ឋកម្មនៃប្រចាំភូមិ

វត្ថុធាតុដើមសំរាប់ផលិតចំណីផ្សំនេះមានដូចជា៖

- កន្ទក់ពោត ៧៤ គ.ក្រ ត្រី ១៦ គ.ក្រ កន្ទក់អង្ករ ៥០ គ.ក្រ និងសណ្តែកសៀង ១៦ គ.ក្រ
- ដំឡូងមី ៨ គ.ក្រ អំបិល ២ គ.ក្រ និងម្សៅខ្នង ១ គ.ក្រ ។

កិនសារធាតុទាំងអស់ឱ្យម៉ដ្ឋ រួចយកច្របល់ចូលគ្នា ឱ្យ

សព្វច្រកដាក់បារក្នុងមួយបារ ៣០គ.ក្រ ។ ចំពោះការលាយចំណីឱ្យស៊ីជាប្រចាំថ្ងៃវិញ គាត់យកកន្ទក់មីដ៏ចំនួន ២ គ.ក្រ លាយជាមួយចំណីផ្សំស្រេច ២ គ.ក្រ បរិមាណនេះឱ្យស៊ីក្នុងមួយពេល ។ ដូច្នេះក្នុងមួយថ្ងៃបីពេលជ្រូកត្រូវការស៊ី ចំណីអស់ចំនួន ៦ គ.ក្រ ។ ក្រៅពីចំណីផ្សំខាងលើគាត់បាន ដាក់ចំណីស៊ីបន្ថែមទៀតមាន ដូចជាកន្ទក់ ពោត និងកន្ទក់ អង្ករ លាយគ្នាដាក់ឱ្យស៊ីពេលព្រឹក និងបបរត្រាវដាក់ឱ្យស៊ីនៅពេលល្ងាច ។

- ការថែទាំ: ក្នុងការថែទាំគាត់ឱ្យស្រាវជ្រាវបាញ់ទឹក លាងជ្រូកឱ្យស្អាត ។ ការបាញ់ទឹកធ្វើឡើង ចំនួន ២ ទៅ ៣ ដងក្នុងមួយថ្ងៃនៅពេលព្រឹកថ្ងៃត្រង់ និងល្ងាច ។

ប្រសិនបើជ្រូកមានជំងឺ គាត់បានរៀបចំជ្រូកដាក់ទ្រុងដាច់ដោយឡែកពីគ្នា និងធ្វើការតាមដាន និងព្យាបាល ជំងឺ ។

២. សន្ទស័យ

ចំពោះជ្រូកដែលចំនួន ១៥ក្បាល គាត់បានចិញ្ចឹមនេះគាត់មិនទាន់លក់បានទេតែតាមរយៈការចិញ្ចឹមជាក់ស្តែង គាត់សង្កេតឃើញថា ជ្រូកដែលគាត់កំពុងចិញ្ចឹមនេះមានការលូតលាស់លឿនជាងការចិញ្ចឹមលើកមុនៗ ដែលមិនបាន ឱ្យចំណីផ្សំស៊ី ។ ដូចនេះគាត់កត់សំគាល់ថា ការប្រើចំណីផ្សំ ដែលសហគមន៍របស់គាត់កំពុងអនុវត្តន៍រាល់ថ្ងៃនេះគឺអាច ផ្តល់ផលចំណេញច្រើនសំរាប់ អ្នកដែលចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារដូចគាត់ ។

ទិដ្ឋភាពនៃការដាក់ចំណីជ្រូកស៊ី

ឱបស័កស្រី

ធ្វើបដិមេស្រីកសិកម្មស្រូវ

យោងតាមការស្រាវជ្រាវ ៣៧៩

ថ្ងៃទី ១ មេប្រុកមិនចាញ់ឱបស័កស្រី

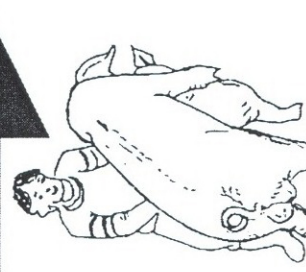
មេប្រុកខាំបាំងលើ និងអ្វីៗនៅក្បែរវា

ថ្ងៃទី ២ មេប្រុកអាចឱបស្រីនៅក្បែរ

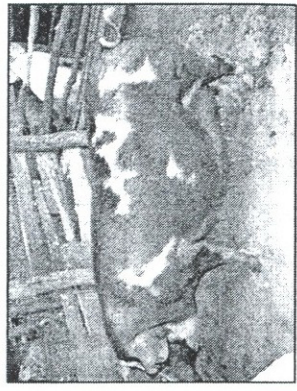

សង្កត់ខ្នងមេប្រុក ដើម្បីបានស្នាមពេលវេលាត្រឹមត្រូវឱ្យឱបស្រី

ថ្ងៃទី ៣ មេប្រុកឱបស្រី

- ចំណាំ :
- មេប្រុកកំណត់ថាជាមេដោយមិនបញ្ចេញសញ្ញាណរកញោល ២១ថ្ងៃ ក្រោយពេលដាក់រូប ។
  - កត់ត្រាថ្ងៃដាក់ជាដើម្បីបានថ្ងៃមេប្រុកកើតកូន ។

ដាគីណា ២ ដង (ត្រីក និងឈ្មាម) ធានា ឱ្យមេស្រីមាន កូនច្រើន ៥

សញ្ញាណផ្សេងទៀតនៃការរកញោល		
យោនីហើមជុំ	នៅមិនស្ងៀម	នោមញឹក
មិនសូវស្ងប់ស្ងាត់	ឡើងពាក់ជ្រូកដំបែង	ទឹកអំបិលហូរចេញតាមយោនី

បង្កើនអត្រាពងកូនក្នុងមួយឆ្នាំ

ដើម្បីបង្កើនចំនួន អ្នកគ្រូគ្រងគ្រប់គ្រងមេជ្រូកដើម្បីបង្កើនអត្រាពងកូនឱ្យបាន ២,៣ដងក្នុងមួយឆ្នាំ

១៥៣ ថ្ងៃ

រយៈពេលផ្តាច់ដោះ = ៧-១០ ថ្ងៃ

រយៈពេលផ្តាច់ដោះ = ១១៤ ថ្ងៃ

រយៈពេលបំបៅដោះកូន = ៣០ ថ្ងៃ

ដើម្បីសំរេចជោគជ័យលើការងារនេះ អ្នក:

- មិនធ្វើឱ្យហួសថ្ងៃរក និងដាក់បា
- រកបាជ្រូកល្អសំរាប់បង្កាត់មេឱ្យបាន ២ដង (ចន្លោះ ៨-១២ម៉ោង)
- ផ្តល់ចំណីមានគុណភាព និងបរិមាណដល់ជ្រូកផ្សេងៗ និងបំបៅដោះកូន
- បង្កាត់កូនជ្រូកឱ្យស៊ីចំណីមានគុណភាពល្អនៅអាយុ ១០-១៥ ថ្ងៃ

ផ្តល់ត្រកូនឱ្យជ្រូកស៊ី

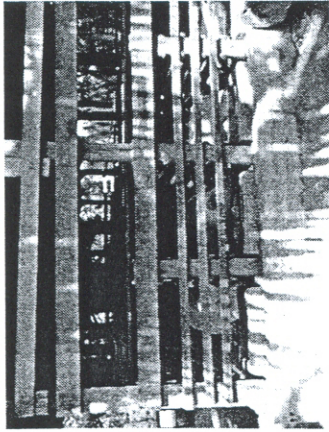
ឱ្យកូនជ្រូកស៊ី ៣-៤ដងក្នុង១ថ្ងៃ ដើម្បីឱ្យអាប័ធំ និងសុខភាពល្អ

លាយចំណីខ្លួន ឯងសំរាប់កូន ជ្រូក និងមេជ្រូក

ការព័ទ្ធជាមធ្យមក្រសែង

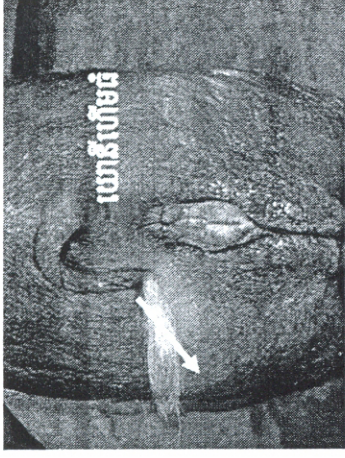
ជាក់មេជ្រូកដើមក្នុងទ្រុងមួយក្បាល

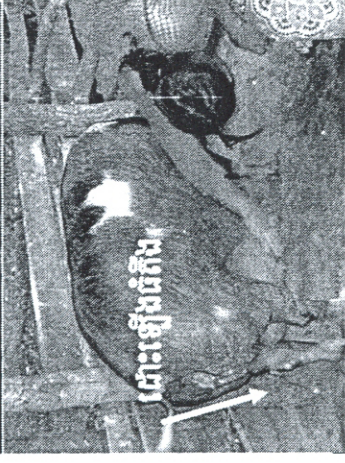
លាងយោនី និងក្រសោមដោះ
មុនពេលកើតកូន ២-៣ថ្ងៃ

យកមេជ្រូកទៅទ្រុងកើតកូន ២សប្តាហ៍មុនកើតកូន

យោនីហើមជំ

ដោះឡើងវិញ

សញ្ញាណដល់ថ្ងៃកើតកូន

ចំណាំ:

- កាត់បន្ថយចំណី នៅពេលមេជ្រូកដើមធាត់ខ្លាំង តែត្រូវបន្ថែមចំណីប្រសិនបើសូម ។
- ចាក់ថ្នាំការពារជំងឺសាល់ម៉ូណេឡូស សារទឹក និងប៉េស្តូជ្រូក ។
- ចាក់ថ្នាំទំលាក់ប្រូនដល់មេជ្រូក ២ សប្តាហ៍មុនពេលកើតកូន ។
- មិនឱ្យចំណីមេជ្រូកស៊ីនៅថ្ងៃកើតកូន តែផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់ ។

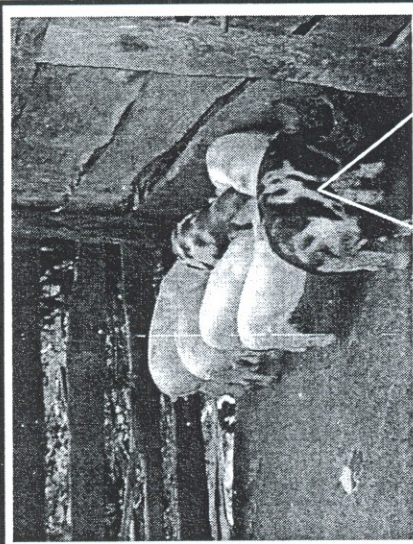
ការវិនិច្ឆ័យនូវកំពុងជីវិត និង ក្រោយពេលកើត

សំអាតកូនជ្រូកដោយក្រណាត់ទន់
ក្រោយកើតភ្លាម

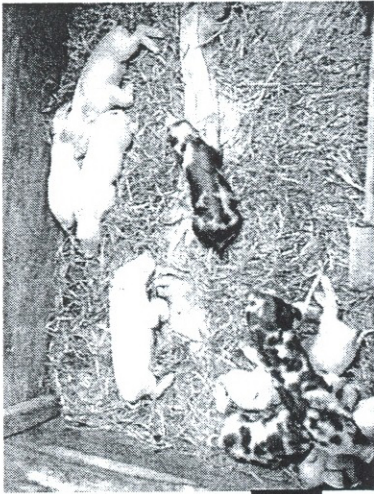
ចងចងដឹក ពាសម រួចកាត់ ០,៥សម
ពីកន្លែងចង

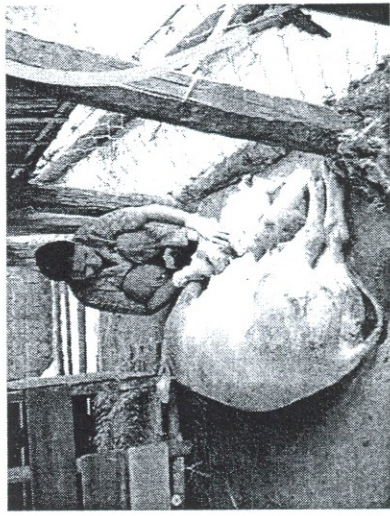
អនុវត្តតាមវិធីនេះ អ្នកទទួលបានកូនជ្រូកផ្តាច់
ដោះច្រើន ហើយមានសុខភាពល្អ ។

កាត់ឆ្មេងទឹកដោះក្រោយកូនជ្រូកកើតភ្លាម

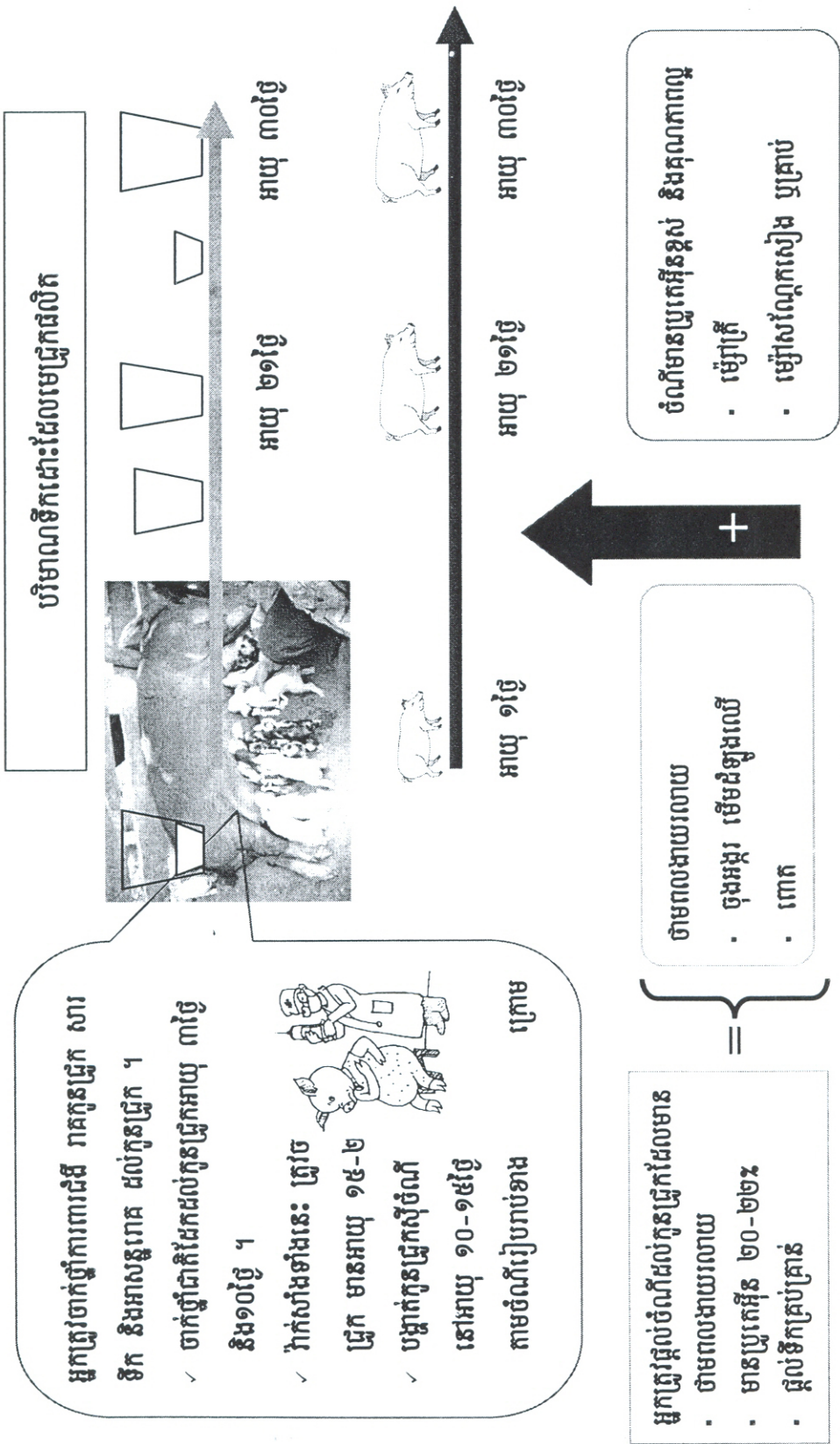
ទុកកូនជ្រូកក្នុងទ្រុងក្រោយចេញដោះរួច
ចៀសវាងការដេកកិនដោយមេវា

ឱ្យកូនជ្រូកចេញដោះដំបូង ក្នុងរយៈពេល៤៨ម៉ោង
ក្រោយកើត ។ កូនតូចឱ្យចេញដោះជូរមុខ ។

ផ្លូវចំណី និងស្បែកស្រូវក្នុងការដាំដុះស្រូវដំណាំស្រូវ

ព្រះគ្រូកសិកររាប់ស្បែកច្រើនបំផុតក្នុងក្រុម

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ

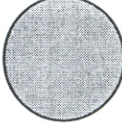

កំលែ និងការរកទិញ ✓ ងាយស្រួលរកនៅជនបទ ✓ ការចំណាយលើកូនជ្រូក			
ការផ្តល់ចំណី និងជំនាក់ ចំណីមានគុណភាពខ្ពស់ កំណើនទម្ងន់ដោយផ្តល់ចំណីល្អ កំណើនទម្ងន់ដោយផ្តល់ចំណីកសិករ			
ការថែទាំ ✓ ឱកាសទទួលជំងឺ ✓ តម្រូវការប្រុងប្រយ័ត្ន ✓ តម្រូវការអនាម័យល្អ			
ការលក់ដូរ ✓ ទម្ងន់ពេញវ័យ ✓ បរិមាណខ្លាញ់ក្នុងសាច់ ✓ កំលែលក់ជ្រូករស់			
ចំណាំ: ពិន្ទុដែលបានដាក់ ផ្តល់ជាចំណាត់ថ្នាក់លើការល្អគ្រប់គ្រាន់ តម្រូវការ និងកំយន្តរាយ ។ ការល្អគ្រប់គ្រាន់ តម្រូវការ និងកំយន្តរាយ ទទួលបាន ១-២ពិន្ទុ ផ្ទុយទៅវិញ ការល្អគ្រប់គ្រាន់ តម្រូវការ និងកំយន្តរាយខ្ពស់ ទទួល ៥ ពិន្ទុ ។			

អ្នកត្រូវទិញស្បែករាប់ស្បែកច្រើនបំផុតក្នុងក្រុម ទៅក្នុងក្រុមអ្នក ឬក្នុងក្រុមខ្លួន ២

តម្រូវការអាហារអរូបស្ថានសំរាប់ស្រ្តីក

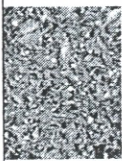

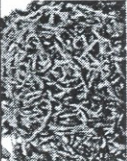

ប្រភេទស្រ្តីក	ចំណី	ប្លូតេអ៊ីន	ថាមពល	ជីវជាតិ - ប៊ែ
កូនស្រ្តីក		22 		
កូនស្រ្តីកផ្តាច់ដោះ		20-22 		
ស្រ្តីកសាច់		16-18 		
មេស្រ្តីកដើម		14-15 		
មេស្រ្តីកដើមដោះកូន		17-18 		

ចំណាំ:

- ទំហំរង្វង់មូល បង្ហាញពីបរិមាណ ។ ទំហំរង្វង់ធំ បង្ហាញពីបរិមាណច្រើន និងទំហំរង្វង់តូច បង្ហាញពីបរិមាណតិច ។

ប្រភេទពាធនធានចំណី និងដីជាតិ

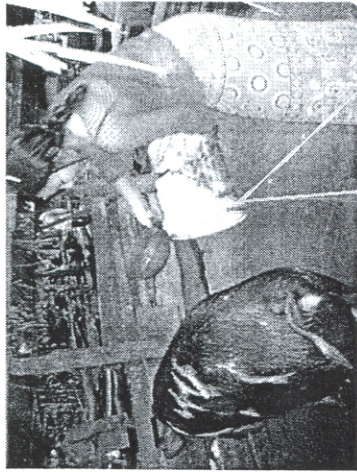
ចំណី-ប្រភេទពាធនធាន	ប្រភេទក្រី	ថាមពល	ជីវជាតិ-វី
 ត្រីច្រៀម			
 ជ័រឆ្នួន			
 ព្រៃកូន			
 ស្លឹកដំឡូងឈើ			
 ស្លឹកដំឡូងដី			

ចំណី-ប្រភេទពាធនធាន	ប្រភេទក្រី	ថាមពល	ជីវជាតិ-វី
 ស្រូវ			
 ទឹកប្រោក			
 មើមដំឡូងឈើ			

ទំហំនៃរង្វង់កំណាងឱ្យបរិមាណ ហើយទំហំនេះអាចធ្វើការប្រៀបតាមការប្រែប្រួលនៃប្រភេទចំណីនីមួយៗ ឬតាមការបញ្ឈប់នៃ ប្រភេទចំណីផ្សេងៗគ្នា ។

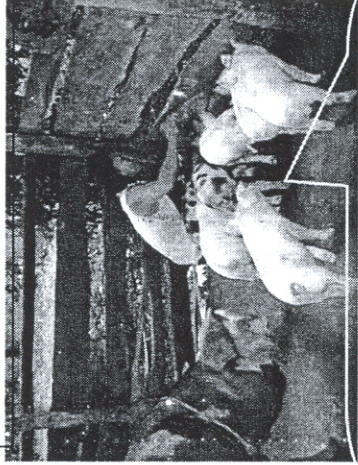

ថែទាំជ្រូករបស់អ្នក

លាងជ្រូក និងសំអាតទ្រូង ២ដង ក្នុងមួយថ្ងៃ

- ✓ មានទឹកសំរាប់ជ្រូកផឹកគ្រប់ពេលវេលា
- ✓ ប្រើស្លឹកសំរាប់ផ្តល់ចំណីឱ្យជ្រូក-មិនចាក់ចំណីនៅលើកំរាល ឬដី
- ✓ លាងសំអាតស្លឹកទឹក និងស្លឹកចំណី មុនឱ្យចំណីថ្ងៃ

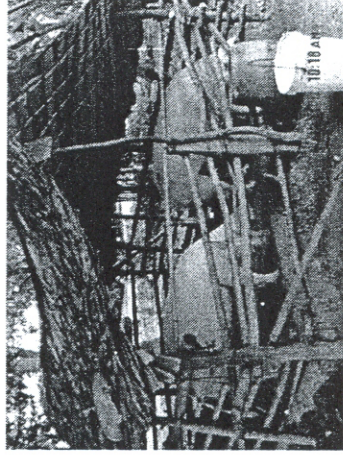

ផ្តល់ចំណី ៣-៤ដង ដល់កូនជ្រូក ១០-១៥គក្រ និង២-៣ដង ក្នុង១ថ្ងៃ ដល់កូនជ្រូកលើសពី ២៥គក្រ

- ◇ ជ្រូកអនុវត្តតាមការណែនាំខាងលើ
- ◇ ជ្រូកមានសុខភាពល្អ និងធំធាក់លឿន

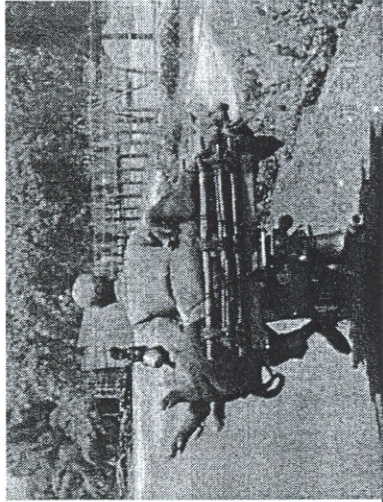

ការចាក់ថ្នាំការពារ ព្យាបាល និងសេវាកម្មផ្សេងទៀត ទាក់ទងពេទ្យសត្វកូមីរបស់អ្នក

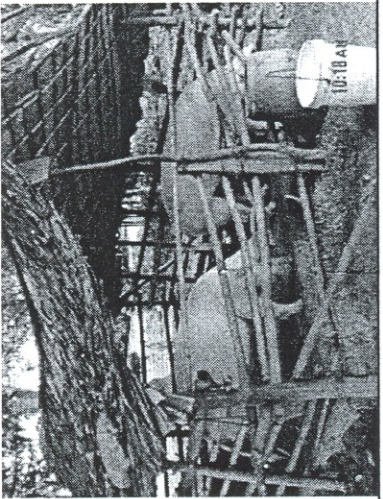
ចិញ្ចឹមជ្រូកក្នុងទ្រូង និងមានដបលូ

លក់ជ្រូកឆ្នួតនូវពេលវេលាត្រឹមត្រូវ

ហេតុអ្វីបានជាត្រូវលក់ជ្រូកអ្នកនៅពេលមួយត្រឹមត្រូវ ?

ដោយសារជ្រូកលើស ៨០គក្រ នឹងបង្កើនខ្លាញ់ ច្រើន ធ្វើឱ្យអ្នកបង់ខាតប្រាក់ ប្រសិនបើអ្នកបន្តចិញ្ចឹមវា

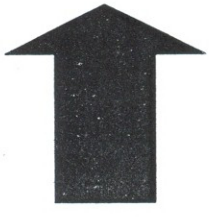

ហេតុអ្វីបានជាត្រូវលក់ជ្រូកអ្នកនៅពេលមួយត្រឹមត្រូវ ?

ព្រោះអ្នកផ្តល់បរិមាណចំណីដដែល ជ្រូកសាច់របស់អ្នក កើនទំងន់បាន ក៏ចក្ខុចណាស់

- ធ្វើដូចម្តេចទើបខ្ញុំដឹងពីពេលវេលា ត្រឹមត្រូវសំរាប់លក់ជ្រូក
- វិធីល្អឆ្លងជ្រូកអ្នក ១៥ថ្ងៃម្តង
- ពេលវាមានទំងន់ក្បែរ៨០គក្រ
- ប្រសិនបើអ្នកគ្មានជញ្ជីងទេ អ្នកយកម៉ែក្រសំពាក់វាសំវែង ហើយប្រើប្រាស់មន្ទីរខាងក្រោម សំរាប់ប៉ាន់ស្មានទំងន់ជ្រូក
- ជ្រូកសាច់ពូជក្នុងស្រុកអាចលក់ នៅទំងន់ ៥០-៦០គក្រ ។

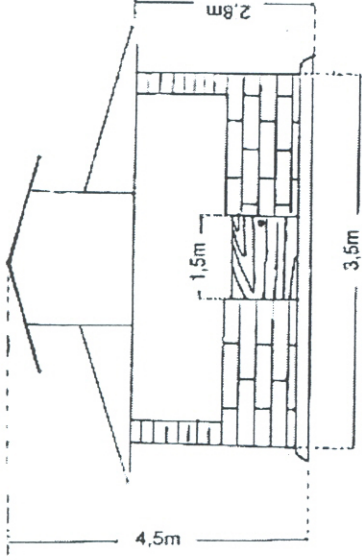
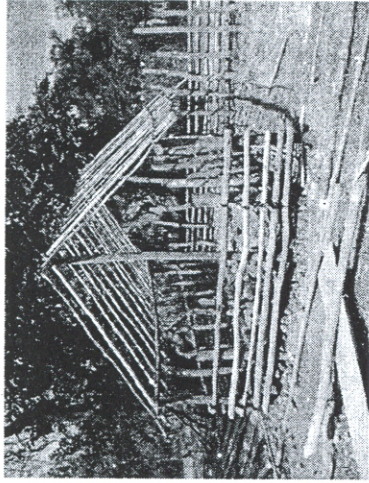
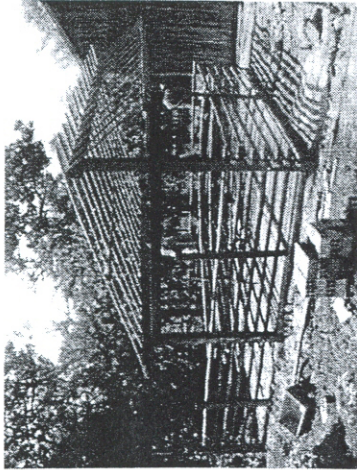
ក្រោយពីការវាស់វែង ប្រើរូបមន្ត នេះ សំរាប់ប៉ាន់ស្មានទំងន់ជ្រូក របស់អ្នក

$$\text{ទំងន់} = (\text{ទំហំទ្រូងកាំរ៉េ} \times \text{ប្រវែងដងខ្នងពីចន្លោះ ត្រចៀកទៅគុលកន្ទុល}) / ១៤៤០០$$

ការសាងសង់ផ្ទះឌីជីថល

អ្នកអាចជ្រើសរើសគំរូផ្ទះឌីជីថលដែលមានកំរាលស៊ីម៉ង់ដើរម៉ង់ម៉ាស៊ីនរាប់ប្រាក់សាច់ និងឌីជីថល

អ្នកអាចសង់ទ្រុងមានជំហរពីរជាន់សំរាប់ការចិញ្ចឹមជ្រូកមេ លើស ១០ក្បាល ឬជ្រូកសាច់ ៤០ក្បាល

អ្នកសង់ទ្រុងដោយប្រើប្រាស់ការណែនាំខាងក្រោម

ប្រភេទជ្រូក	ទំហំ ម ^២ / ក្បាល
ជ្រូកសាច់	០,៥-១
មេជ្រូកដើម	១,៥-២
មេជ្រូកបំបៅដោះកូន	៤-៦
កូនជ្រូកផ្កាចំដោះ	០,៣-០,៥
៣	៦-៨

ប្រើសំភារៈដែលមាននៅមូលដ្ឋានដើម្បីសង់ទ្រុងជ្រូកអ្នក ហើយជ្រើសរើសគំរូណាមួយដែលសមស្របទៅតាមអាកាសធាតុ និងប្រព័ន្ធផលិតកម្មជ្រូក ។ អ្នកត្រូវសង់ទ្រុងជ្រូកទៅតាមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

- សង់នៅលើទីខ្ពស់ដែលទឹកងាយហូរ និងមានខ្យល់ចេញចូលត្រឹមត្រូវ
- ទីកន្លែងសាងសង់ត្រូវចៀសវាងរាងកន្លីថ្ងៃក្តៅខ្លាំង ជាពិសេសនៅពេលថ្ងៃត្រង់
- មានទីធ្លាគ្រប់គ្រាន់សំរាប់គ្រប់គ្រងកាកសំណល់ និងលាមក ។

